

UCHWAŁA NR XXIII/191/2021
RADY POWIATU SZAMOTULSKIEGO

z dnia 28 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021 – 2035.

Na podstawie art. 12 pkt. 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U 2020r. poz. 920) oraz art. 19 pkt 1) ustawy o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) Rada Powiatu Szamotulskiego uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021- 2035, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Szamotulskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Radosław Łanoszka

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021-2035

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Wojska Polskiego 14, 64-500 Szamotuły
szamotuly.pcpr.pl**

**OPRACOWANIE POWSTAŁO W RAMACH PRAC DORADCZYCH
WIELKOPOLSKIEGO OŚRODKA KSZTAŁCENIA I STUDIÓW SAMORZĄDOWYCH**

KWIECIEŃ 2021

Spis treści

Część I. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie Powiatu Szamotulskiego

Wstęp	5
1. Zarys społeczno-demograficzny	6
1.1. Podstawowe informacje o powiecie. Położenie geograficzne.	6
1.2. Uwarunkowania historyczne	9
1.3. Demografia.....	11
1.4. Rynek pracy i bezrobocie.....	19
1.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	26
2. Polityka społeczna – nakłady finansowe na politykę społeczną	30
3. Klienci pomocy społecznej i ich wspieranie	41
4. Główne problemy pomocy społecznej w Powiecie	47
4.1. Bezrobocie	47
4.2. Niepełnosprawność	50
4.3. Przemoc w rodzinie	51
4.4. Dysfunkcjonalność rodzin	53
4.5. Ubóstwo	59
4.6. Alkoholizm	60
4.7. Bezdomność.....	60
5. Zasoby pomocy społecznej w Powiecie Szamotulskim	62
6. Podsumowanie	65
Wstęp	67
1. Procedura sporządzania Strategii	69
1.1. Uwarunkowania prawno-systemowe	69
1.2. Metodyka prac nad Strategią.....	70
2. Raport z badania ankietowego mieszkańców Powiatu	72
2.1. Organizacja badań.....	72
2.2. Ocena problemów społecznych w Powiecie	78
2.3. Pomoc społeczna oferowana przez Powiat.....	81
3. Raport z badania ankietowego pracowników Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej	87

3.1. Wstęp	87
3.2. Skala problemów społecznych w gminach.....	88
3.3. Ocena istniejącej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie	95
3.4. Oczekiwania co do usprawnienia lub rozszerzenia działań samorządu powiatowego, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Powiatu.....	102
3.5. Propozycje wspólnych działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach i gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej	103
4. Raport z badania ankietowego środowiska Rodzinnej Pieczy Zastępczej	105
4.1. Organizacja badań.....	105
4.2. Ocena usług realizowanych na rzecz Rodzinnej Pieczy Zastępczej	107
4.3. Oczekiwane zmiany na płaszczyźnie usług oferowanych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.....	109
5. Uwarunkowania realizacji Strategii – analiza SWOT	113
6. Prognoza zmian z zakresie objętym strategią – wizja i misja Powiatu w sferze społecznej	117
7. Cele strategiczne i projekty	118
8. Kierunki niezbędnych zmian – planowane projekty i działania.....	121
9. Zbieżność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z dokumentami strategicznymi na poziomie kraju i regionu.....	131
9.1 Zbieżność z krajowymi dokumentami strategicznymi	131
9.2 Zbieżność z samorządowymi dokumentami strategicznymi.....	132
10. Sposób realizacji Strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań	137
11. SPIS TABEL.....	141
12. SPIS WYKRESÓW.....	142

CZĘŚĆ I

Diagnoza sytuacji społecznej w Powiecie Szamotulskim

Wstęp

Niniejszy Raport jest elementem prac tworzących Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021-2035. Poza nim podstawą przygotowania Strategii były badania ankietowe, wywiady, analiza danych wtórnych i inne działania, które pozwoliły na diagnozę sytuacji i identyfikację silnych i słabych stron Powiatu oraz potencjalnych szans i zagrożeń (analiza SWOT), związanych z jego sytuacją społeczną. Dzięki temu możliwe było określenie misji Powiatu, dotyczącej rozwoju społecznego oraz celów i projektów do realizacji w najbliższych latach.

W ramach tworzenia Raportu wyodrębniono najważniejsze obszary, które wymagają opisu tak, aby móc uzyskać maksymalnie kompletny obraz tego aspektu funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, jakim jest jego społeczny wymiar. Za obszary kluczowe dla stanu i rozwoju sytuacji społecznej w Powiecie uznano: demografię, bezrobocie i sytuację na rynku pracy, bezpieczeństwo publiczne oraz politykę społeczną, zwłaszcza w jej aspekcie pomocniczym. Wybór obszarów podyktowany był przede wszystkim ich związkiem z tą jednostką samorządu terytorialnego, jakim jest powiat oraz z obowiązkami, jakie na powiecie spoczywają, i z jego kompetencjami. W przypadku demografii związek jest nieco mniej ścisły niż przy np. zdrowiu, czy polityce społecznej, lecz zagadnienie to z oczywistych względów musi być obecne w tego typu badaniu.

Raport skupia się na opisie sytuacji panującej na wskazanych obszarach, ewentualna ocena dokonywana będzie wyłącznie w sytuacjach tego wymagających. Raport rozpoczyna krótki szkic, opisujący podstawowe kwestie związane z Powiatem Szamotulskim, głównie jego geograficzny aspekt, następnie przedstawione zostaną zagadnienia historyczne i geopolityczne (dualny charakter powiatu), aby przejść do właściwej analizy w następującej kolejności: demografia, rynek pracy i bezrobocie, bezpieczeństwo publiczne i polityka społeczna. Ostatnie zagadnienie w dużej mierze sprowadza się do działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto opisany zostanie III sektor Powiatu, a więc funkcjonujące na jego terytorium organizacje pozarządowe, ponieważ mają one niewątpliwy wpływ na współkreowanie sytuacji społecznej. Raport zwięźzony zostanie krótkim podsumowaniem, wynikającym z ogólnej analizy.

Prace nad niniejszym Raportem były realizowane na podstawie umowy, zawartej między Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach a Stowarzyszeniem Wielopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych z Poznania.

Koordinatorami prac nad Raportem ze strony Stowarzyszenia byli: Radosław Szarleja, Ewa Zielińska i Aleksandra Nowotarska. Koordynatorem prac z ramienia PCPR w Szamotułach był Jaromir Zieliński – Dyrektor Centrum.

1. Zarys społeczno-demograficzny

1.1. Podstawowe informacje o powiecie. Położenie geograficzne.

Powiat Szamotulski jest jednym z 314 powiatów w Polsce i jednym z 31 powiatów województwa wielkopolskiego. Rozciąga się w północno-zachodniej części województwa, w dorzeczu dolnej Warty. Obszar, jaki zajmuje wynosi, 1.119,2 km² - położony w większości na Równinie Szamotulskiej, stanowiącej część Wysoczyzny Poznańskiej i zamieszkiwany jest przez 91.664 mieszkańców (stan na koniec grudnia 2019 roku).

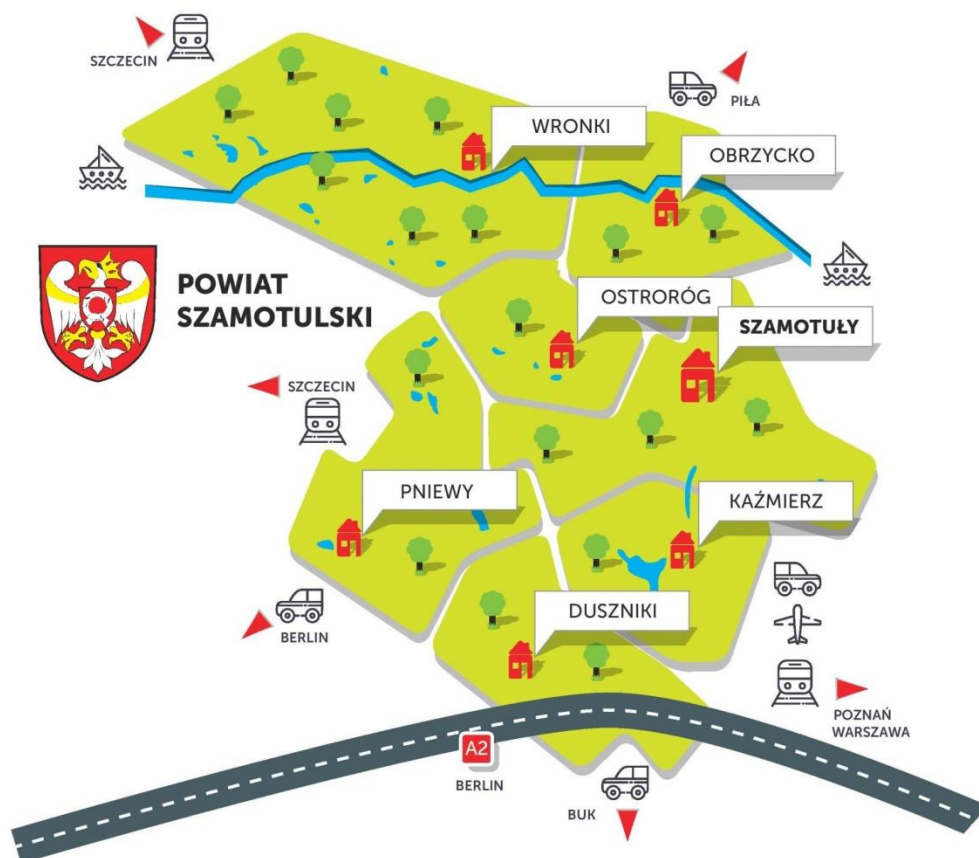
Powiat Szamotulski sąsiaduje z 5 innymi powiatami: na północy z powiatem czarnkowsko-trzcianeckim, na zachodzie - międzychodzkiem, na południowym zachodzie z nowotomyskim, na wschodzie z powiatem obornickim, a na południowym wschodzie z centrum gospodarczym Wielkopolski - powiatem poznańskim.

Przez obszar Powiatu przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Krzyżują się tutaj dwie ważne arterie: szlak kolejowy Północ-Południe (wybrzeże Bałtyku - Poznań, Warszawa Śląsk) i drogowy Zachód-Wschód (Paryż - Berlin - Moskwa).

Na Powiat Szamotulski terytorialnie składa się 8 gmin: Duszniki, Kaźmierz, Obrzycko miasto, Obrzycko gmina, Ostroróg, Pniewy, Szamotuły, Wronki. Cztery z nich to gminy miejsko-wiejskie: Ostroróg, Pniewy, Szamotuły, Wronki, trzy natomiast mają charakter wiejski: Duszniki, Kaźmierz, Obrzycko, jest także jedna gmina miejska – Obrzycko. Na cały powiat składa się 126 sołectw oraz 201 wsi.

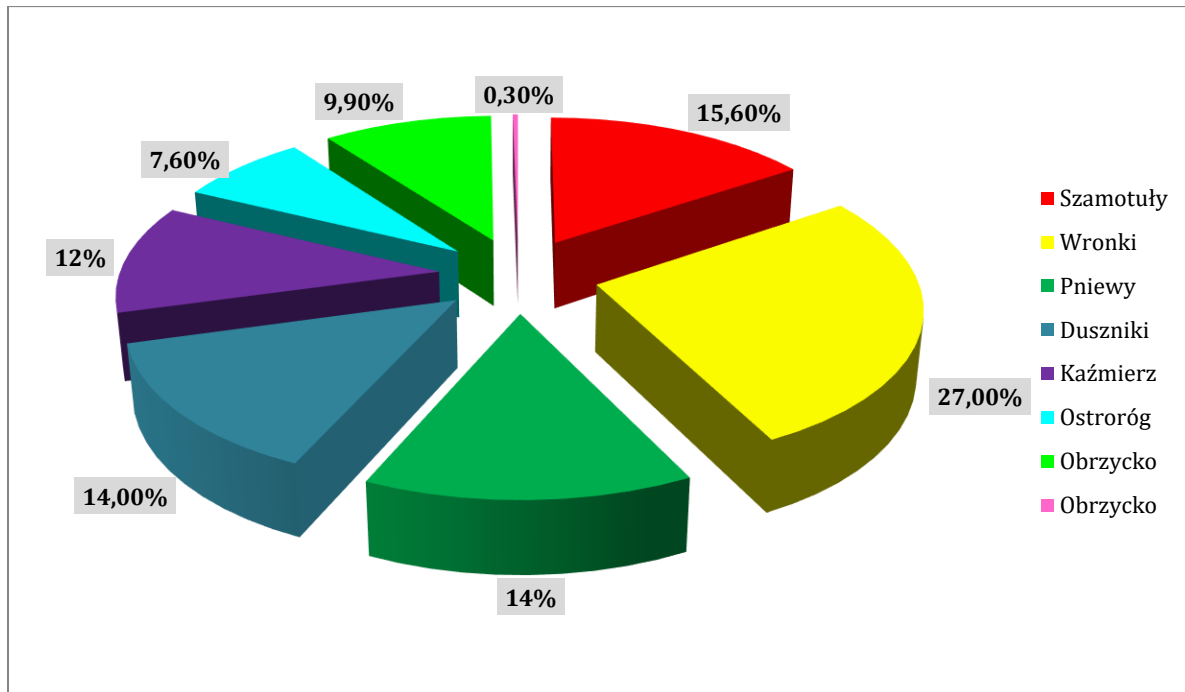
Poniżej zamieszczona została mapa Powiatu i wchodzących w jego skład gmin.

Rysunek 1. Mapa Powiatu Szamotulskiego i wchodzących w jego skład gmin

ŹRÓDŁO: POWIAT SZAMOTULSKI

Wykres 1. Procentowy udział gmin w ogólnej powierzchni Powiatu Szamotulskiego

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POWIATU SZAMOTULSKIEGO

1.2. Uwarunkowania historyczne

Przez teren Powiatu przebiegał niegdyś jeden z najważniejszych szlaków handlowych, tzw. szlak bursztynowy, stwarzający dogodne warunki dla handlu bursztynem pomiędzy wybrzeżem Bałtyku, a południem Europy. O rozległych kontaktach mieszkańców Powiatu świadczą znalezione w Bytyniu figurki wołków w jarzmie wykonane z brązu na terenie dzisiejszej Syrii oraz, m.in. skarb srebrny z drugiej połowy X w., zawierający monety rzymskie, bizantyjskie, arabskie, tureckie, perskie oraz indyjskie. Grodziska, wzniesione przez dawne plemiona słowiańskie, częściowo zachowały się do dziś, a usytuowane są m.in. w Obrzycku, Niewierzu, Ostrorogu, Nojewie, Młynkowie, Rudkach i Ostrolesiu.

W pierwszych latach państwowości polskiej region szamotulski stanowił w większości własność rodu Nałęczów. Czas bezkrólewia po śmierci króla polskiego Ludwika Węgierskiego doprowadził do wojny domowej między rodami Nałęczów i Grzymalitów (1383-1384), której wynikiem było spustoszenie znacznych połaci Wielkopolski. Zgodnie z przekazem ówczesnego kronikarza - Janka z Czarnkowa – do najbardziej zniszczonych terenów należały okolice Szamotuł, Ostroroga i Wroniek. W okresie panowania pierwszych Jagiellonów Nałęczowie brali czynny udział w sprawach państwowych, piastując szereg znaczących stanowisk: wojewodów, kasztelanów, starostów.

Nowożytność

Wraz z początkiem XVI w. ród Nałęczów ustąpił miejsca znanej w całej Wielkopolsce rodzinie Górków. Łukasz II Górka rozbudował do obecnych kształtów istniejący tutaj do dziś zamek oraz kościół. W Szamotułach powstała też jedna z pierwszych w Wielkopolsce drukarnia, prowadzona Aleksandra Aujezdeckiego ze wspólnoty Braci Czeskich. Rozwój gospodarczy sprawił, że w regionie osiedliło się wielu prześladowanych w swoich rodzinnych krajach protestantów.

W 1793 r. Ziemia Szamotulska dostała się wskutek II rozbioru Polski pod panowanie pruskie. Podjęte próby odzyskania niepodległości (powstanie kościuszkowskie w 1794 r.) zakończyły się niepowodzeniem. W wyniku III rozbioru Ziemia Szamotulska zyskała nowe granice. W roku 1818 powstał z kolei Powiat Szamotulski. Obszar jego funkcjonowania był zbliżony do tego, który obowiązuje dziś. Stolica Powiatu umiejscowiona została w najsilniejszym ośrodku - Szamotułach, siedzibie sądu okręgowego, urzędu stanu cywilnego i komendy batalionu landwery krajowej. Głównym szlakiem komunikacyjnym w Powiecie była najstarsza w Wielkopolsce trasa kolejowa z Poznania do Szczecina. Na terenie Powiatu działały: cegielnie, młyny, wiatraki, olejarnie, browary, fabryki krochmalu, huta szkła, a także: szpitale, apteki, sierocińce oraz szkoły elementarne.

W 1880 r. założono w Szamotułach pierwszą szkołę agronomiczną. Towarzystwa pożyczkowe znajdowały się: w Obrzycku, Pniewach, Szamotułach i Wronkach. Funkcjonowały tutaj również liczne kółka rolnicze. W końcu 1837 r. Powiat Szamotulski należał do najzamożniejszych powiatów w Wielkim Księstwie Poznańskim i zajmował w tym względzie szóstą lokatę.

Współczesność

Na początku XX w. na terenie Powiatu istniało: 6 siedmioklasowych szkół powszechnych (w Szamotułach, Wronkach, Pniewach, Obrzycku, Dusznikach i Kaźmierzu) oraz szkoła wydziałowa we Wronkach i Gimnazjum w Szamotułach.

Szamotuły były siedzibą władz powiatowych, Inspektoratu Szkolnego, Sądu Powiatowego, Urzędu Skarbowego i Kasy Skarbowej oraz Urzędu Katastralnego.

W 1976 r. decyzją władz zlikwidowano powiaty, w tym także Powiat Szamotulski. Ponownie powołany został w styczniu 1999 r.

1.3. Demografia

Czynniki demograficzne bez wątpienia wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy, w tym warunkują i określają zadania związane ze sferą polityki społecznej. Sytuacja demograficzna Powiatu Szamotulskiego generuje dostosowywanie się polityki społecznej do liczbowego stanu oraz struktury wieku ludności.

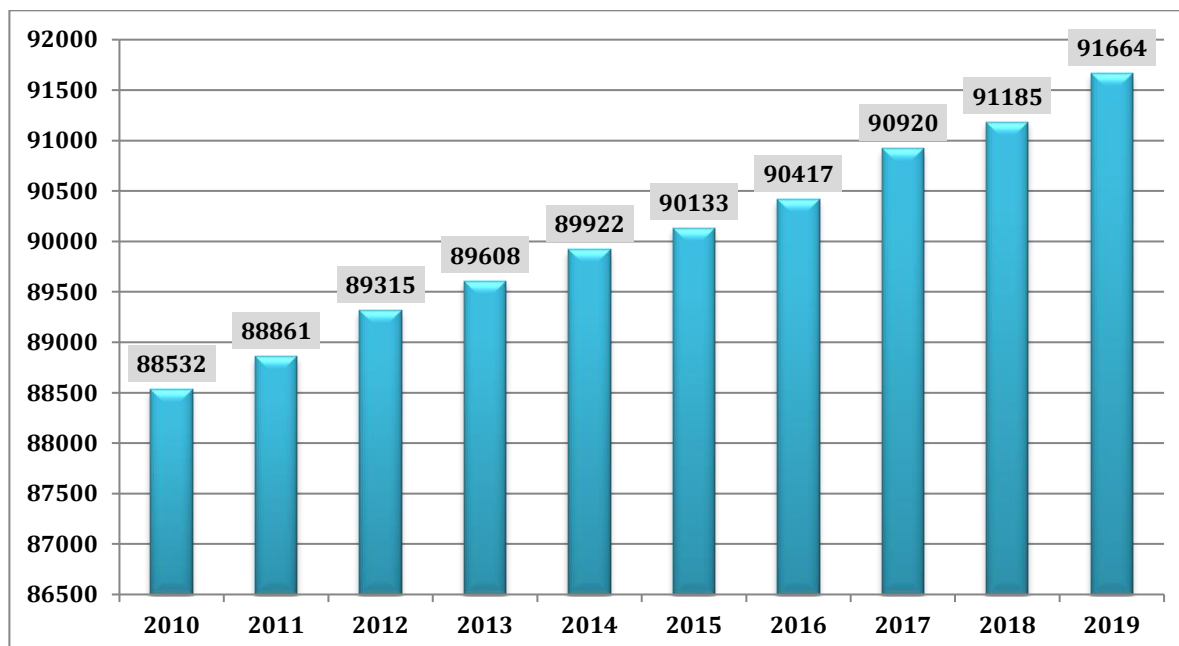
Liczba ludności Powiatu Szamotulskiego na koniec roku 2019 wynosiła 91.664 osoby i w porównaniu do roku 2010 zwiększyła się aż o 3.132 osób.

Tabela 1. Liczba ludności Powiatu Szamotulskiego w latach 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	88.532	88.861	89.315	89.608	89.922	90.133	90.417	90.920	91.185	91.664
Mężczyźni	43.386	43.555	43.804	43.945	44.075	44.218	44.344	44.616	44.692	44.975
Kobiety	45.146	45.306	45.511	45.663	45.847	45.915	46.073	46.304	46.493	46.689

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL – GUS

Wykres 2. Liczba ludności Powiatu Szamotulskiego w latach 2010-2019 w ujęciu graficznym

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL – GUS

Dane zebrane z ostatniej dekady pokazują, że liczba mieszkańców Powiatu wyraźnie rośnie z roku na rok. Wzrost liczby mieszkańców w czasie niekorzystnych prognoz demograficznych

należy uznać za tendencję pozytywną. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania kraju nie przewiduje, aby Powiatowi groziła depopulacja w kontekście najbliższych dekad.

Mężczyźni stanowią 49,06% ogółu - 44.975 mieszkańców powiatu, natomiast kobiety - 50,94%, tj. 46.689 osób. Gęstość zaludnienia na terenie Powiatu Szamotulskiego wynosi 81 osób na 1 km² i jest znacznie niższa niż średnia krajowa.

Tabela 2. Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia w Powiecie Szamotulskim w 2019¹

Wyszczególnienie	Herb	Powierzchnia w km	Ludność wg stanu na 31.12.2019	Ludność na 1 km ²
Powiat Szamotulski		1.119,29	91.664	81
Gmina Szamotuły		175,07	30.251	170
Gmina Wronki		301,72	19.074	63

¹ Dane BDL GUS

Gmina Pniewy		158,57	12.709	79
Gmina Duszniki		156,3	9.109	56
Gmina Kaźmierz		127,9	8.755	65
Gmina Ostroróg		84,99	4.924	84,8
Gmina wiejska Obrzycko		110,84	4.467	41

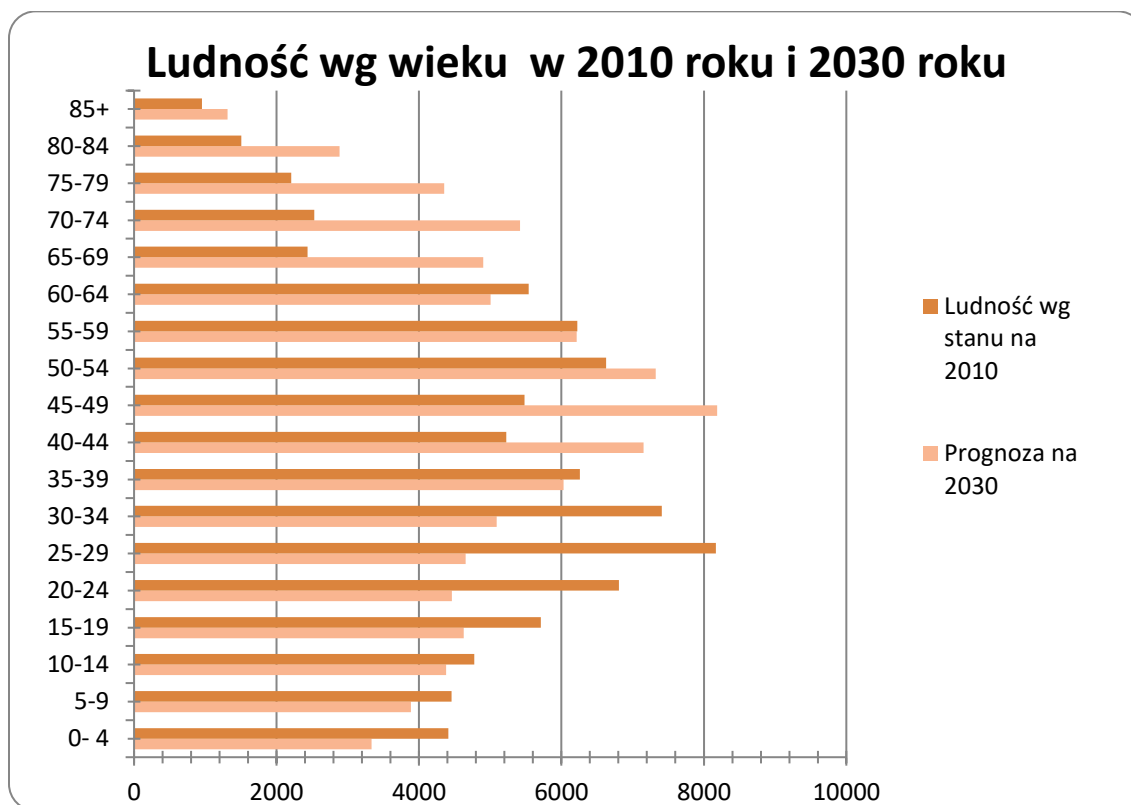
Gmina miejska Obrzycko		3,74	2.375	635,8
------------------------	---	------	-------	-------

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Struktura wiekowa ludności Powiatu wpisuje się w tendencje ogólnokrajowe, polegające na zwiększeniu grupy osób starszych. Z drugiej strony, co jest nietypowe, rośnie także udział osób młodszych, nie kompensujący jednak negatywnych trendów.

Proces starzenia się społeczeństwa Powiatu Szamotulskiego według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w Poznaniu obrazuje poniższy wykres.

Wykres 3. Ludność według wieku w 2010 r. i w 2030 roku

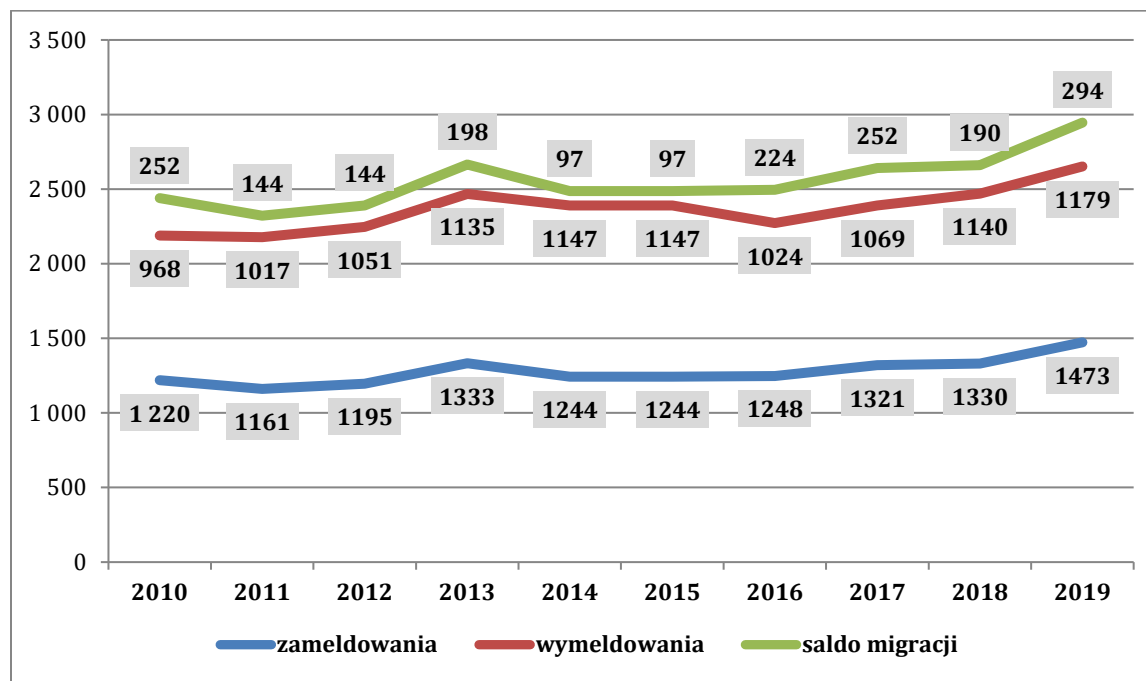

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Saldo migracji jest różnicą pomiędzy napływem a odpływem ludności na danym obszarze w ciągu roku (saldo migracji jest dodatnie w sytuacji, kiedy jest więcej ludności napływowej i ujemne,

gdy więcej jest osób opuszczających dane terytorium). Zjawisko migracji w ostatnich latach przedstawia się następująco:

Wykres 4. Migracje w Powiecie Szamotulskim lata 2010-2019

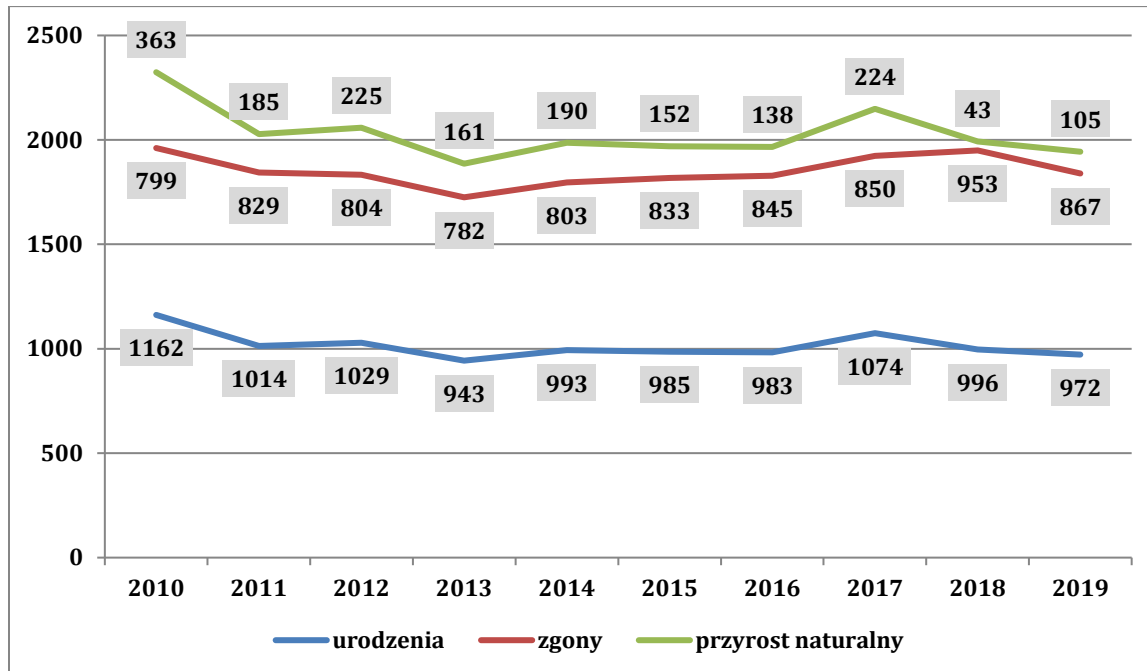

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres obrazuje ostatnich dziesięć lat, aczkolwiek należy podkreślić, że tendencja dodatniego salda migracji utrzymuje się w Powiecie dłużej. Pozytywnym symptomem jest wyraźny wzrost salda w roku 2019 w stosunku do lat 2014-2015.

Bardzo pozytywnie wygląda także analiza przyrostu naturalnego w Powiecie. Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Kwestię przyrostu naturalnego przedstawia kolejny wykres:

Wykres 5. Przyrost naturalny w Powiecie Szamotulskim

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Przyrost naturalny w Powiecie jest dodatni, lecz przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów systematycznie się zmniejsza. Wiąże się to ściśle z ogólnopolskimi i międzynarodowymi procesami demograficznymi, które stanowią nowe wyzwanie dla zachodnio- i środkowoeuropejskich kreatorów polityk publicznych. Największy spadek w tym względzie odnotowano w 2018 roku. Najwyższy przyrost naturalny charakteryzował rok 2010 i wynosił 363.

Kolejne kryterium, czyli ekonomiczne grupy wieku, stanowi wstęp do analizy lokalnego rynku pracy. Według definicji Głównego Urzędu Statystycznego wiek przedprodukcyjny to taki, w którym ludność nie osiągnęła zdolności do pracy, czyli 0-17 lat. Wiek produkcyjny jest to wiek zdolności do pracy:

- dla kobiet: 18-59 lat
- dla mężczyzn - 18-64 lata.

Osoby będące w wieku poprodukcyjnym przekroczyły granicę wieku, po której zazwyczaj kończy się pracę zawodową. Granica wynosi:

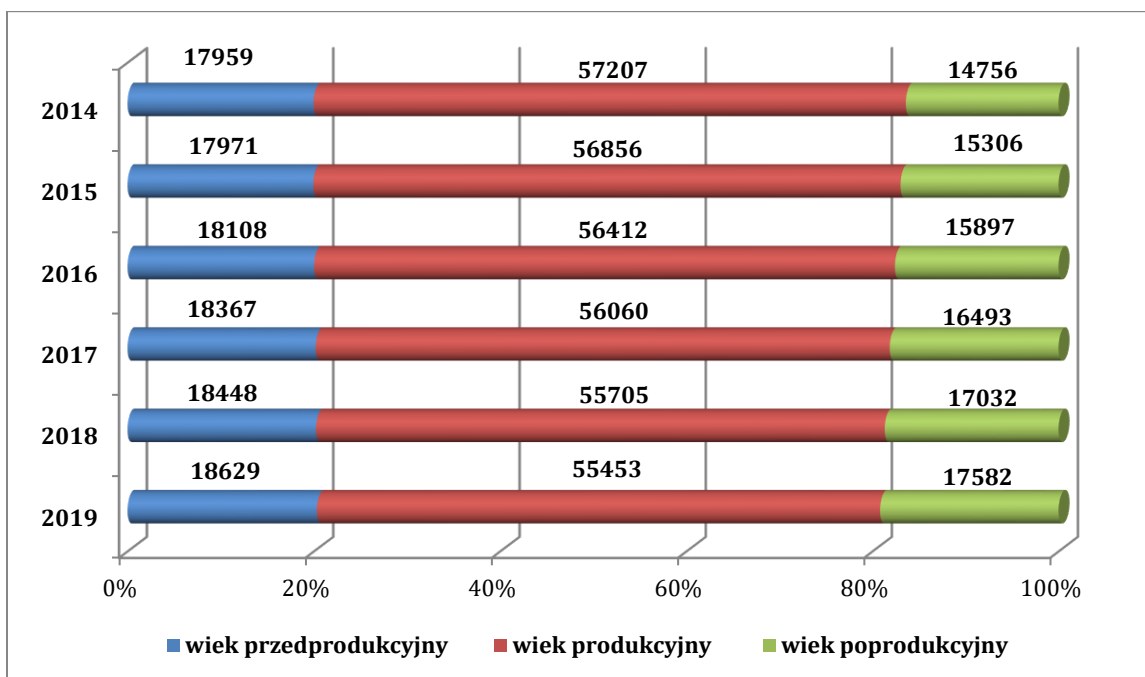
- dla kobiet: 60 lat
- dla mężczyzn: 65 lat.

W przeciągu 10 ostatnich lat, liczba ludności w podziale wedle tego kryterium kształtowała się następująco:

Tabela 3. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w Powiecie Szamotulskim lata 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM	88.532	88.861	89.315	89.608	89.922	90.133	90.417	90.920	91.85	91.664
W wieku przedprodukcyjnym	18.140	17.987	17.973	17.980	17.959	17.971	18.108	18.367	18.448	18.629
W wieku produkcyjnym	57.807	57.740	57.689	57.447	57.207	56.856	56.412	56.060	55.705	55.453
W wieku poprodukcyjnym	12.585	13.134	13.653	14.181	14.756	15.306	15.897	16.493	17.032	17.582

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres 6. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w Powiecie Szamotulskim lata 2014-2019

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Na przestrzeni ostatnich lat odnotować należy wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym kosztem udziału grupy produkcyjnej. W ciągu ostatnich sześciu lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w Powiecie aż o 2.826, a liczebność grupy produkcyjnej spadła o ponad 1.754 osoby. Rośnie, co jest bardzo pozytywnym i pożądanym zjawiskiem, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. W analizowanym przedziale czasu wzrosła ona o 670 osób.

Raport Głównego Urzędu Statystycznego podkreśla doniosłość systematycznego wzrostu osób starszych w populacji, co w połączeniu z niekorzystnymi trendami związanymi z urodzeniami, nie tylko w Powiecie Szamotulskim, ale w całym kraju, tworzy najpoważniejsze wyzwanie przed Państwem na wszystkich jego szczeblach. Sytuacja w Powiecie nie odbiega istotnie od tych tendencji, aczkolwiek jak na razie wyróżnia się lekko na plus. Poziom urodzeń w połączeniu z coraz większą liczbą seniorów i ich udziałem w ogólnej strukturze ludności powodować będą spadek udziału przedstawicieli grupy w wieku produkcyjnym, co będzie miało istotny i zwiększający się wpływ na sytuację regionów w najistotniejszych obszarach.

Osoby starsze w naszym społeczeństwie stanowią ważny problem społeczny. Aktywność tychże osób w życiu ma kluczowe znaczenie w zachowaniu zdrowia oraz sprawności umysłowej. Aktywizacja osób starszych ma za zadanie utrzymanie również statusu materialnego i dzięki temu umożliwienie samodzielnej egzystencji. Rozwój infrastruktury zdrowotnej, animacja czasu wolnego i poprawa sytuacji mieszkaniowej mogą pomóc w zachowaniu ich pozycji w społeczeństwie.

Instytucje pomocy społecznej, placówki kulturalne i ochrony zdrowia mają za zadanie spełnianie tychże obowiązków. Potrzeby te, w zależności od płci, wieku, stanu zdrowia oraz sytuacji w rodzinie i warunków ekonomicznych, mają inny wydźwięk i są bardzo indywidualne.

Progiem starości dla polityki społecznej jest osiągnięcie wieku, w którym osoby nie wytwarzają dochodu na rynku pracy, czyli znajdują się w grupie poprodukcyjnej. Okres ten, w zależności od przysługujących świadczeń i wykonywanego zawodu, może trwać nawet 30 lat.

Wiele osób starszych jest objętych świadczeniem emerytalnym z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z powodu wykonywania zawodu rolnika przez większość swojego życia. Aktywizacją i dbaniem o potrzeby kulturalne seniorów zajmują się kluby seniora, działające często przy domach kultury. Ich członkami są osoby z niepełnosprawnością oraz przede wszystkim osoby starsze, a celem jest przeciwdziałanie samotności i wspólne spędzanie czasu wolnego.

1.4. Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy jest miejscem, w którym spotykają się poszukujący pracy oraz oferujący pracę, którzy tworzą miejsca pracy i zgłaszają zapotrzebowanie na siłę roboczą. Poszukujący stanowią stronę podażową rynku pracy, natomiast pracodawcy są tu stroną popytową.

Bezrobocie

Urzędy Pracy definiują bezrobocie w myśl Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z nią, aby być bezrobotnym, należy spełnić szereg warunków, są to m.in.:

- Pełnoletniość
- Figurowanie w ewidencji Urzędu Pracy
- Brak prawa do emerytury
- Brak statusu ucznia/studenta
- Brak zatrudnienia
- Gotowość do podjęcia zatrudnienia.

Liczba bezrobotnych w Powiecie Szamotulskim ogółem (stan na koniec czerwca każdego roku począwszy od 2014 do 2020) zaprezentowana została w poniższej tabeli. Podkreślić należy, iż na koniec grudnia statystyki prezentują się lepiej, a to z uwagi na trwające w sezonie letnim i jesiennym prace budowlane, sezonowe oraz wyjazdy do pracy za granicę. Dla porównania na koniec 2019 roku (grudzień) jako bezrobotnych zarejestrowanych w PUP było 962 mieszkańców Powiatu Szamotulskiego, podczas gdy w styczniu było ich 1.275, a w czerwcu 1.079. Stopa bezrobocia na koniec 2019 roku wniósła 2,5% (w Wielkopolsce odpowiednio 2,8%, a w skali kraju 5,2%).

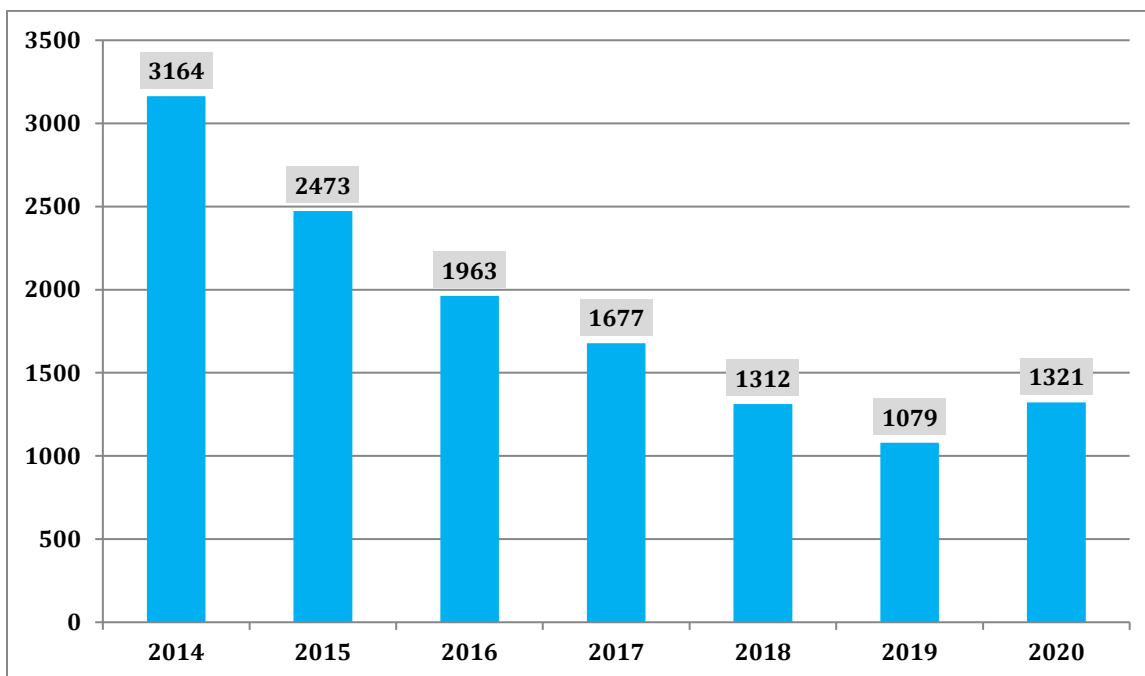
Tabela 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie Szamotulskim w latach 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	3.164	2.473	1.963	1.677	1.312	1.079	1.321
Kobiety	1.807	1.425	1.180	1.034	877	717	803
Mężczyźni	1.357	1.048	783	643	435	362	518
Do 25 roku życia	505	381	275	256	174	147	180
Do 30 roku życia	-	727	537	484	380	298	352
Powyżej 50 roku życia	841	708	570	482	326	280	308
Długotrwale bezrobotni	1.558	1.168	935	807	629	432	440

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Liczbę zarejestrowanych w ostatnich latach w Powiecie Szamotulskim bezrobotnych obrazuje wykres:

Wykres 7. Liczba bezrobotnych w Powiecie Szamotulskim w latach 2014-2020

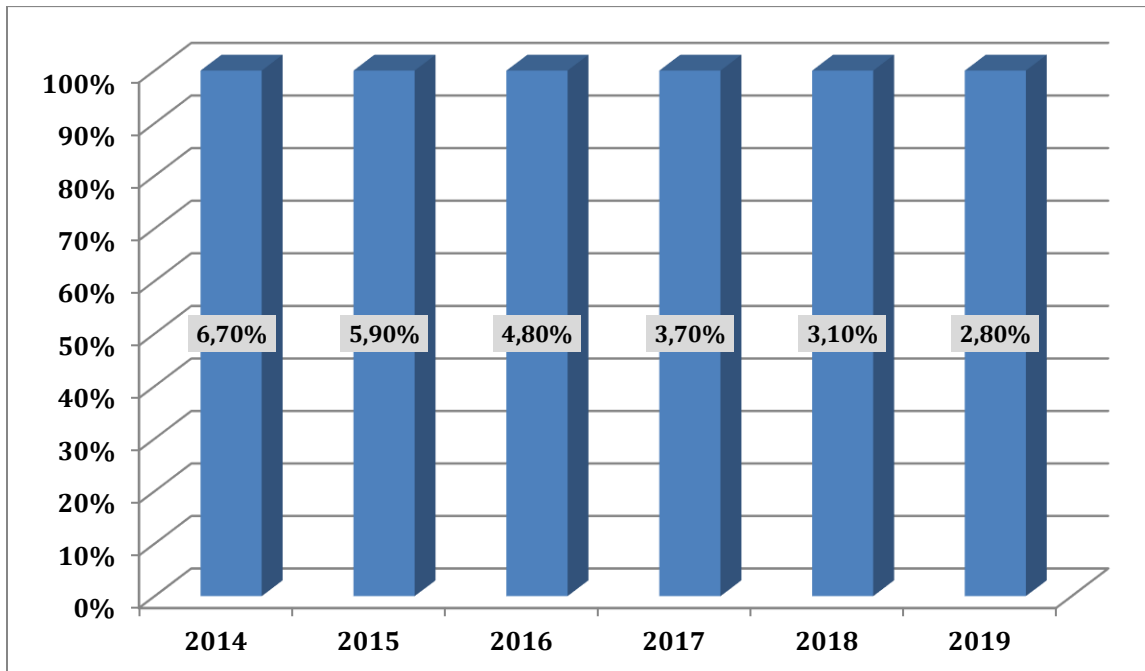

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Powyższy wykres pokazuje, że liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy systematycznie spada. W 2014 roku zarejestrowanych było 3.164 bezrobotnych, podczas gdy 5 lat później w 2019 roku już tylko 1.079 osób. W 2020 roku po pierwszym półroczu ponownie odnotowano niewielki wzrost liczby osób bezrobotnych, co podyktowane jest pandemią koronawirusa i znajduje odzwierciedlenie w statystykach nie tylko Powiatu Szamotulskiego, ale większości kraju.

Stopa bezrobocia jest to stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie. Stopę bezrobocia w Powiecie obrazuje kolejny wykres:

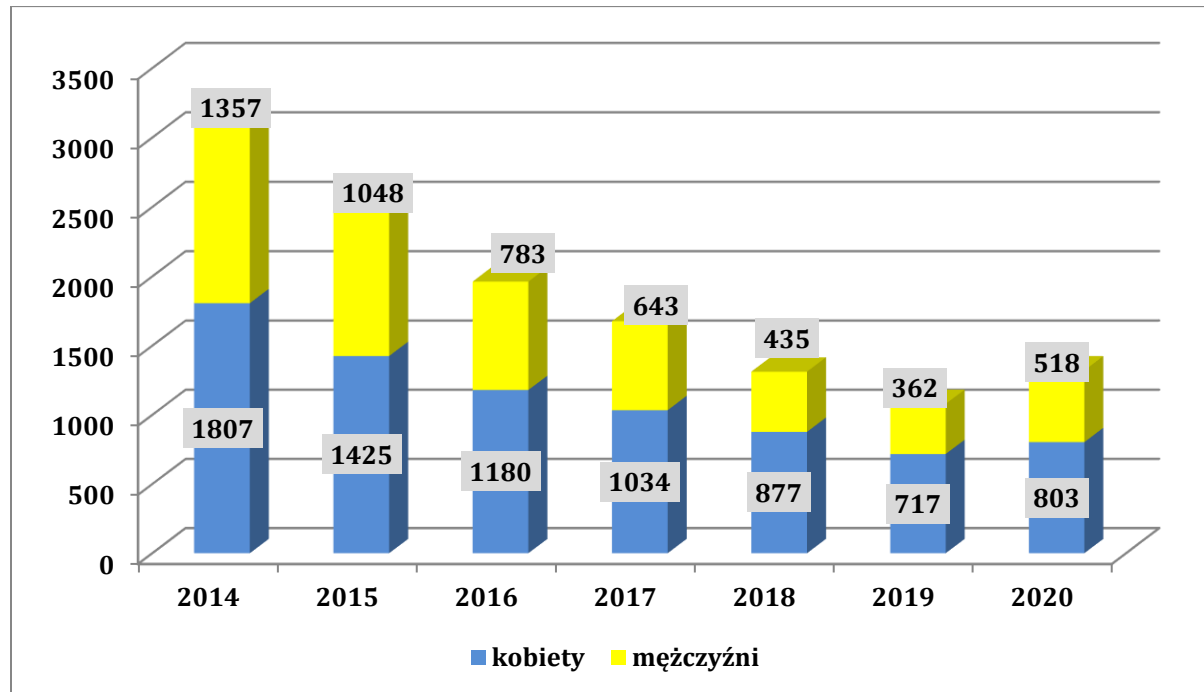
Wykres 8. Stopa bezrobocia (podawana na koniec czerwca)

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Wahania stopy bezrobocia oddają procesy, związane z liczbą osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szamotułach. Sytuacja w Powiecie Szamotulskim ulega poprawie z roku na rok. Obecnie stopa bezrobocia wynosi niespełna 2,5% - 3% w zależności od miesiąca.

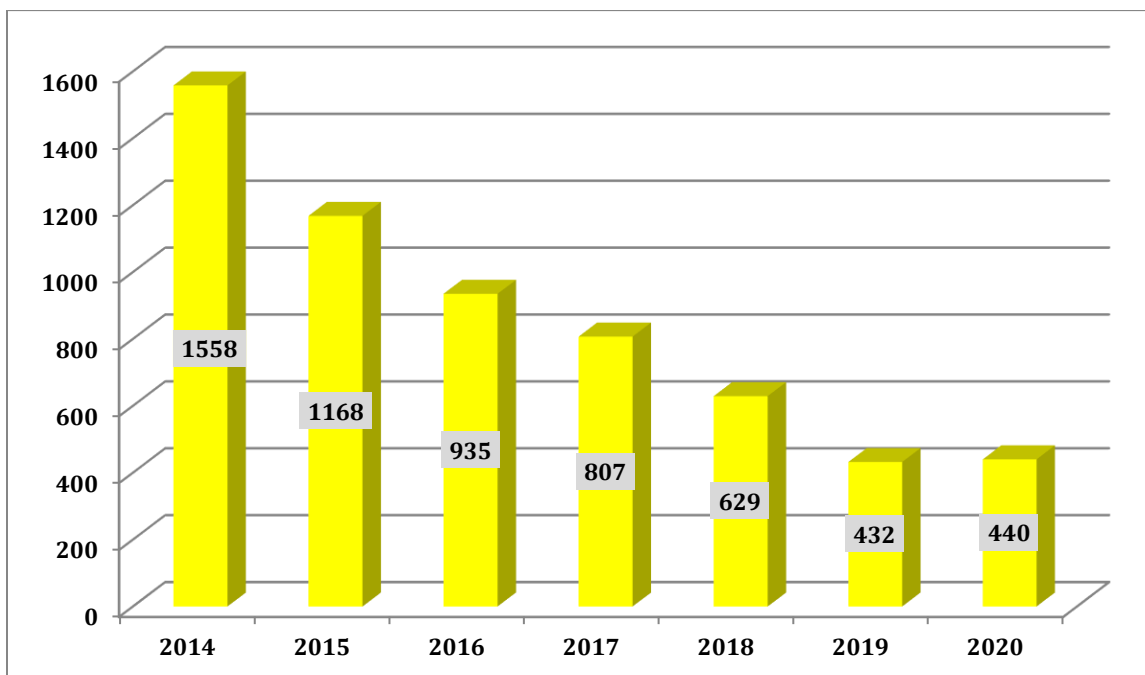
Kolejnym aspektem, który wymaga analizy jest struktura bezrobocia ze względu na płeć:

Wykres 9. Bezrobotni z podziałem na płeć w latach 2014-2020

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Każdy z przedstawionych okresów cechuje się wyraźną dysproporcją między udziałem kobiet i mężczyzn w ogólnej strukturze osób bezrobotnych. Wynika to przede wszystkim z charakteru oferty - większą jej część stanowią zawody tradycyjnie wykonywane przez mężczyzn, jednak owa dysproporcja zdecydowanie zmalała w ciągu ostatnich lat: w 2014 bez pracy pozostawało aż 1.807 kobiet, a w 2020 tylko 803, różnica wynosi więc ponad 1.000. Jeśli chodzi o mężczyzn bez pracy było 1.357 w roku 2014 i 518 w 2020 roku.

Bezrobocie, zwłaszcza powyżej naturalnej stopy, jest zdecydowanie niekorzystnym zjawiskiem, niosącym szereg negatywnych skutków. Jego wyjątkowo niepożądaną odmianą jest tzw. bezrobocie długotrwałe, czyli dotyczące tych bezrobotnych, którzy pozostają w tym stanie przez okres dłuższy niż rok. Kwestię tę obrazuje poniższy wykres.

Wykres 10. Bezrobocie długotrwałe w Powiecie Szamotulskim na przestrzeni lat 2014-2020

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

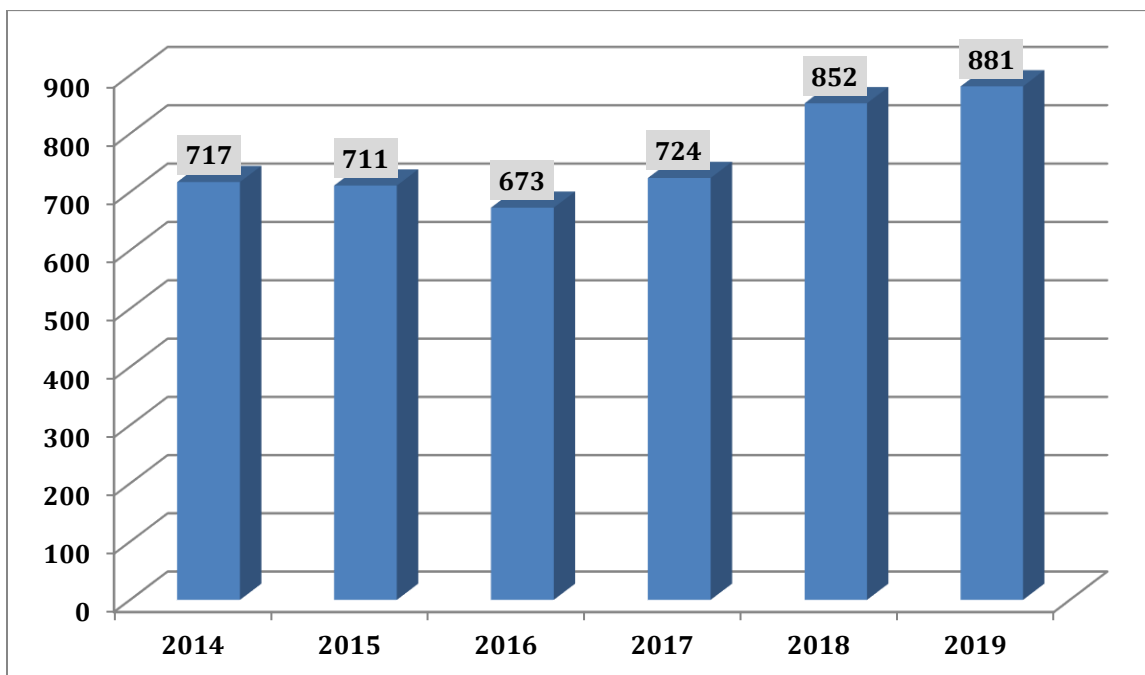
Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w 2014 roku wynosiła 1.558, w 2020 już tylko 440. Jest to bardzo duży spadek, który przy utrzymujących się tendencjach, dobrze rokuje na kolejne lata. Istnieje ryzyko wahań stopy bezrobocia i wzrostu liczby osób zarejestrowanych w PUP z uwagi na epidemię COVID-19. Skok taki może uwidocznic się w danych za drugie półrocze br. oraz w roku 2021.

PUP w Szamotułach realizował w 2019 roku 4 projekty, współfinansowane z EFS. 2 z nich to projekty w ramach PO WER skierowane do osób pomiędzy 18 a 29 rokiem życia – Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie szamotulskim edycja IV i V; 2 projekty w ramach WRPO skierowane do osób po 30. roku życia Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie szamotulskim edycja IV i V.

Rynek pracy

Ostatnie dwie dekady przyniosły w Polsce wiele istotnych zmian; jedną z najważniejszych jest zmiana relacji między sektorem przemysłowym a usługowym: obecnie większy udział w gospodarce ma właśnie sektor usług, co również widoczne jest w powiecie szamotulskim, lecz sektor przemysłowy nadal pozostaje tu silny. Na terenie Powiatu funkcjonuje szereg przedsiębiorstw, których liczba w ostatnich latach, po niewielkim spadku w 2016 roku, stale rośnie:

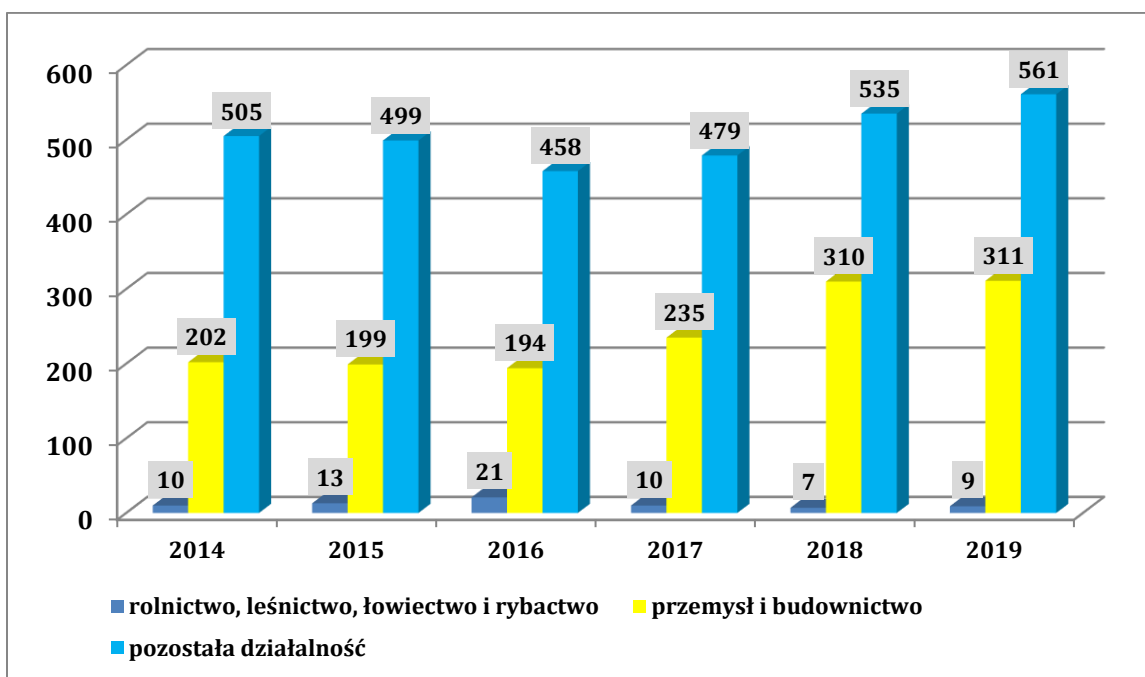
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej w Powiecie Szamotulskim w latach 2014-2019

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

W latach 2014-2019 udział poszczególnych branż na rynku przedstawiał się następująco (ze względu na liczbę podmiotów w głównych branżach):

Wykres 12. Branże na terenie Powiatu Szamotulskiego w latach 2014-2019

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1.000 ludności systematycznie wzrasta. W 2014 roku było ich 95, a w 2019 r. już 104. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie wpisanych do rejestru REGON w 2014 roku wyniósł 8,8%, w 2019 roku 5,3%.

1.5. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to proces chroniący zdrowie i życie, a także mienie obywateli i mienie publiczne oraz suwerenność Państwa przed zjawiskami godzącymi w nie oraz w ogólnie przyjęte normy. Podstawową instytucją bezpieczeństwa publicznego w Powiecie są Komenda Powiatowa Policji oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

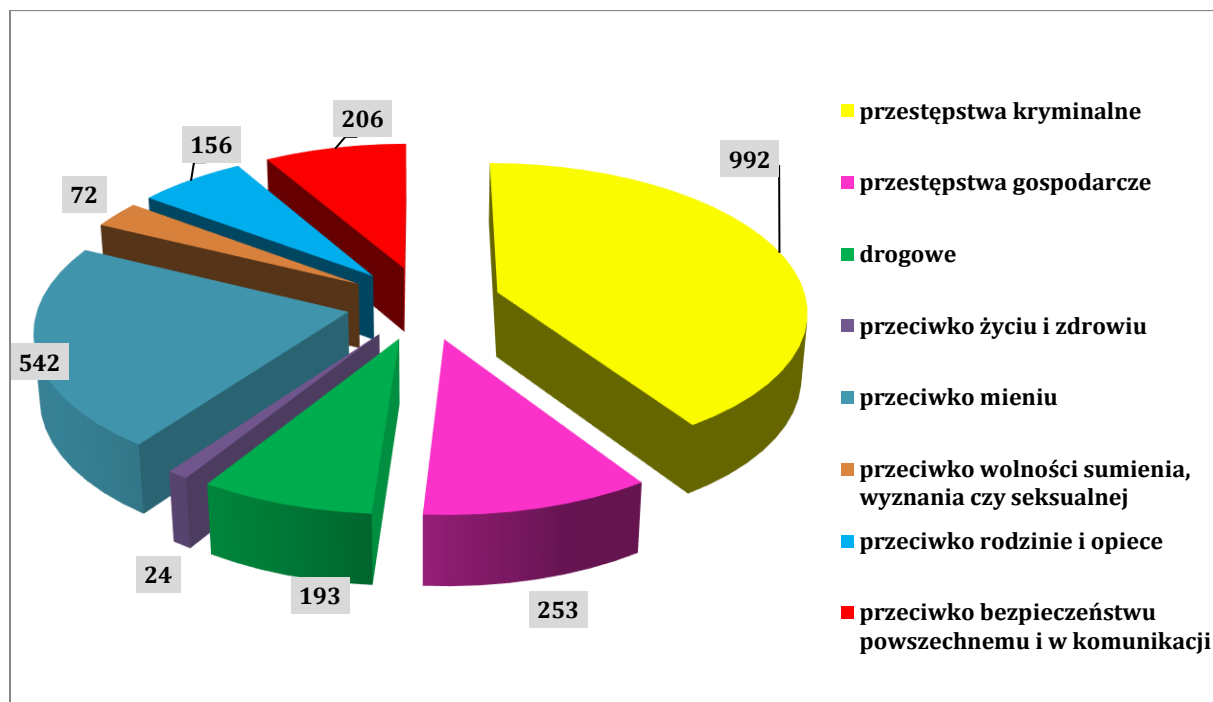
Tabela 5. Przepiępstwa na terenie Powiatu Szamotulskiego w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	1.832	1.447	1.501	1.344	1.501
Ogółem, Polska = 100 w %	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
O charakterze kryminalnym	1.122	871	903	799	992
O charakterze gospodarczym	389	271	272	307	253
Drogowe	247	207	207	173	193
Przeciwko życiu i zdrowiu	23	25	29	20	24
Przeciwko mieniu	485	511	464	578	542
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	55	70	56	81	72
Przeciwko rodzinie i opiece	41	50	57	205	156
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	259	237	233	196	206

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Jak wynika z powyższego zestawienia, liczba przestępstw w powiecie szamotulskim utrzymuje się na jednakowym poziomie od kilku lat. W analizowanym, 5-letnim okresie, zdarzały się spadki, ale też wzrosty liczby przestępstw. Dominują przestępstwa o charakterze kryminalnym, na drugim miejscu znajdują się przestępstwa przeciwko mieniu, przestępstwa o charakterze gospodarczym oraz drogowe.

Wykres 13. Charakterystyka liczby przestępstw w Powiecie Szamotulskim w 2019 r.

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Kolejną powiatową instytucją bezpieczeństwa publicznego jest **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach**. Informacja sprawozdawcza publikowana przez Komendę podaje podstawowe zagrożenia, związane z terytorium Powiatu:

- pożarowe, wynikające z zalesienia, zabudowy oraz przemysłu
- substancje toksyczne w zakładach, transporcie kolejowym, drogowym i wodnym
- zagrożenia powodziowe i wodne
- zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w obiektach kategorii ZL
- zagrożenia wynikające z działalności rolniczej
- zagrożenia infrastrukturalne, naturalne i inne.

Na strukturę straży pożarnych z terenu powiatu szamotulskiego składa się 11 jednostek wpisanych do KSRG² oraz 55 jednostek poza systemem.

² Struktura KSRG w poszczególnych powiatach zależy od rodzaju zagrożeń i sieci jednostek ratowniczych. Dysponowanie jednostek systemu do działań ratowniczych oraz alarmowanie podmiotów współdziałających odbywa się poprzez powiatowe stanowisko kierowania PSP współdziałające ze stanowiskami dyżurnymi administracji samorządowej wójtów, burmistrzów, prezydentów miast oraz starostów. W przypadku gdy siły i środki systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu okażą się niewystarczające (drastyczny wzrost skali

Tabela 6. Jednostki z terenu Powiatu Szamotulskiego w KSRG

Lp.	Gmina	Miejscowość siedziba jednostki	Pojazdy ratowniczo-gaśnicze na wyposażeniu jednostek
1.	Duszniki	OSP Duszniki	GBARt, SLRt
2.	Duszniki	OSP Podrzewie	GBARt, SLRt
3.	Każmierz	OSP Każmierz	GCBARt, SLRt, SLOp, Łódź
4.	Obrzycko	OSP Obrzycko	GCBA, GLBARt, Łódź
5.	Obrzycko	OSP Piotrowo	GBARt, GLBM
6.	Ostroróg	OSP Ostroróg	GCBARt, GBARt, SLOp, Mikrobus, Łódź
7.	Pniewy	OSP Pniewy	GBARt, GBARt, SLRt, Łódź
8.	Szamotuły	OSP Baborowo	GCBARt, przyczepa gaśnicza
9.	Szamotuły	OSP Brodziszewo	GBARt
10.	Wronki	OSP Wronki	GCBARt, GBARt, GBARt, SHD-21, SLOp, Łódź
11.	Wronki	OSP Chojno	GBARt, GLM

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

Główne cele i zadania OSP to prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, upowszechnianie, w szczególności wśród członków, kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalnej i oświatowej, wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, działania na rzecz ochrony środowiska, wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych.

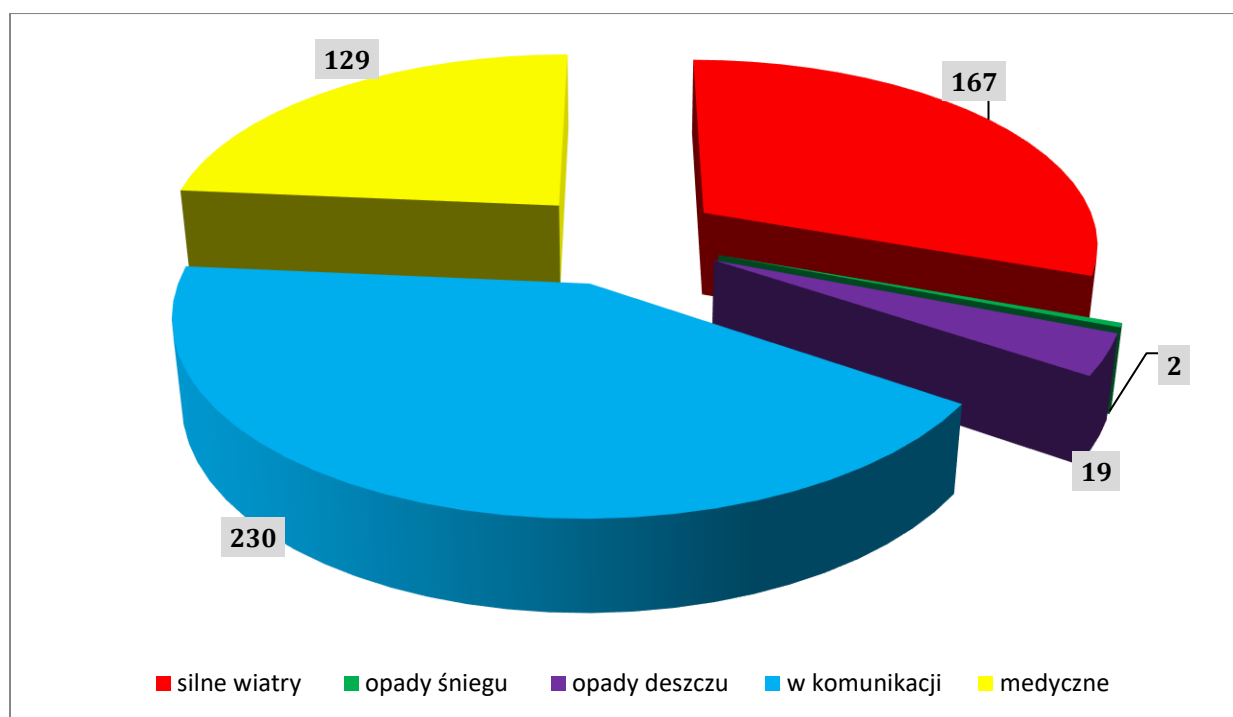
Cele i zadania wymienione wyżej OSP realizuje przez organizowanie swoich członków do działalności na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności, przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, organizowanie, spośród swoich członków zwyczajnych zespołu ratowniczego, prowadzenie podstawowego szkolenia ratowniczego członków zwyczajnych OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkolenia funkcyjnych OSP, organizowanie młodzieżowej i kobiecej drużyny pożarniczej, organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, teatrów amatorskich, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej oraz kulturalnej i oświatowej, organizowanie

(zdarzenia, równoczesność zdarzeń, brak jednostek specjalistycznych) lub zdarzenie swym zasięgiem wykracza poza obszar powiatu, uruchamiany jest wyższy poziom systemu ratowniczo-gaśniczego.

zawodów sportowych i imprez propagujących kulturę fizyczną, prowadzenie innych form działalności mających na celu wykonanie zadań, wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej i niniejszego statutu.

W 2019 roku doszło do 581 miejscowych zagrożeń zgłoszonych straży pożarnej na terenie Powiatu Szamotulskiego. Najwięcej wezwań stanowiły zdarzenia w komunikacji (wypadki drogowe, stłuczki, itp.), zdarzenia w następstwie silnych wiatrów i burz, zdarzenia medyczne (do wypadków, zdarzeń domowych, w zakładach pracy itp.), opady deszczu (ulewy, podtopienia), opady śniegu.

Wykres 14. Miejsce zagrożenia na terenie Powiatu w 2019 roku

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH LOKALNYCH GUS – OPRACOWANIE WŁASNE

2. Polityka społeczna – nakłady finansowe na politykę społeczną

W najogólniejszym rozumieniu polityka społeczna jest działalnością podejmowaną przez Państwo w celu upowszechnienia dobrobytu. Podstawową instytucją polityki społecznej na terenie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach. PCPR jest instytucją, która realizuje socjalny, a więc opiekuńczy obszar polityki społecznej Państwa.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku nakłada na Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie następujące zadania:

Zadania własne Powiatu, realizowane przez PCPR:

1. Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami
2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa
3. Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym
4. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności poprzez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie
5. Pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu
6. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze
7. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych

intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się

8. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym lub umieszczanie w nich skierowanych osób
9. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
10. Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej
11. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach
12. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu
13. Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu
14. Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów ostonowych
15. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego
16. Sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej.

Zadania Powiatu z zakresu administracji rządowej, realizowane przez PCPR:

1. Pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia
2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (realizowane przez Starostwo Powiatowe)
3. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Zadania PCPR wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

1. Opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) rehabilitacji społecznej,
 - b) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności.

3. Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępniania na potrzeby samorządu województwa.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób.

1. Dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które jest przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych
2. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Reasumując, **pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej Państwa, przeznaczonym do wspierania osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie same sobie poradzić.** Podejmuje działania w sytuacjach zagrożenia podstawowych potrzeb życiowych oraz obniżenia jakości życia poniżej społecznie akceptowanego minimum. Pomaga stworzyć warunki umożliwiające godną egzystencję. Służy kompensowaniu różnorodnych szkód, np. wynikających z bezrobocia, sieroctwa, niepełnosprawności, chorób. Przyczynia się do wyrównywania nadmiernych zróżnicowań społecznych. Pomoc społeczna powinna dawać poczucie bezpieczeństwa socjalnego poprzez różne zasiłki i świadczenia uzupełniające niedostatki systemu emerytalno-rentowego oraz innych systemów zabezpieczenia społecznego lub niewystarczające dochody z pracy. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnianie się jej beneficjentów. Tak rozumiany system pomocy społecznej generuje olbrzymie środki finansowe.

Tabela 7. Wydatki z budżetu Powiatu Szamotulskiego w latach 2018-2019 na pomoc społeczną

Rodzaj wydatku	2018	2019
Ogółem wydatki Powiatu Szamotulskiego (w zł)	85.712.695	89.068.804
Pomoc społeczna % w stosunku do wydatków powiatu ogółem, w tym:	18,95 %	20,78%

Koszty utrzymania dzieci z Powiatu Szamotulskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem	0,74 %	0,94%
Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Szamotulskiego	6,27%	6,80%
Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków placówek	0,08%	0,07%
Utrzymanie Powiatowej Świetlicy Socjoterapeutycznej ORBITA w Szamotułach	0,09%	0,09%
Utrzymanie domów pomocy społecznej	7,19%	8,04%
Rodziny zastępcze	3,26%	3,45%
Program korekcyjno-edukacyjny NIE DLA PRZEMOCY	0,01%	0,02%
Utrzymanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach	1,04%	1,04%
Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione, ośrodki interwencji kryzysowej	0,05%	0,07%
Pozostała działalność (np. w 2010 była to pomoc dla powodzian z Powiatu Zgorzeleckiego)	0,22%	0,26%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Corocznie Powiat Szamotulski uzyskuje dodatkowe środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań, związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach realizuje część powyższych zadań, związanych z rehabilitacją społeczną. Zadania związane z rehabilitacją zawodową realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Szamotułach.

Tabela 8. Wydatki na zadania realizowane w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Nazwa zrealizowanego zadania	2018 rok	2019 rok
Rehabilitacja społeczna realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach		
Dofinansowanie działania Warsztatów Terapii Zajęciowej w Szamotułach	1.697.112,00	1.798.962,00

Dofinansowanie organizacji sportu turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych	44.000,00	39.255,00
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych	0,00	0,00
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – dla osób niepełnosprawnych	206.643,00	217.741,00
Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych	167.823,00	156.442,00
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na indywidualne wnioski osób niepełnosprawnych	173.087,00	149.570,00
Rehabilitacja zawodowa realizowana przez Powiatowy Urząd Pracy w Szamotułach		
Jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej	25.000,00	80.000,00
Zwrot wydatków na instrumenty rynku pracy	700,00	18.611,00
Kwota wykorzystana na obsługę w/w zadań	58.686,00	61.993,00
Razem	2.373.051,00	2.522.574,00

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Wydatki na pomoc społeczną rosną z roku na rok, co obrazują powyższe zestawienia tabelaryczne. W 2019 roku wydatki powiatu przeznaczone na pomoc społeczną wyniosły ponad 20% wydatków budżetowych ogółem (kwota 89.068.804 zł). Dla porównania w 2011 roku wydatki z budżetu wynosiły 69.219.071 zł, z czego 16% dotyczyło wydatków związanych z pomocą społeczną.

Wzrastają również nakłady ponoszone na zadania realizowane w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przykładowo dofinansowanie działania Warsztatów Terapii Zajęciowej w Powiecie w 2019 roku wyniosło 1.798.962 zł, podczas gdy w roku 2011 było to raptem 597.240 zł.

W 2018 roku Powiat Szamotulski przystąpił do programu PFRON, dotyczącego wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie przez WTZ zajęć klubowych jako zorganizowanej formy rehabilitacji pn. „Zajęcia Klubowe w WTZ”. Beneficjentami tego programu są:

- osoby niepełnosprawne, posiadające ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), które były uczestnikami WTZ i go opuściły w związku z podjęciem zatrudnienia
- osoby niepełnosprawne, posiadające ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), znajdujące się na prowadzonej przez pomiot prowadzący WTZ liście osób.

Adresatami programu są podmioty prowadzące warsztaty terapii zajęciowej. Powiat Szamotulski w 2019 roku wystąpił do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z wnioskiem Warsztatów Terapii Zajęciowej w Szamotułach o środki w ramach realizacji programu. Decyzją Zarządu PFRON na realizację projektu przyznanych zostało 24.000 zł. Czas trwania zajęć klubowych w roku realizacyjnym wynosił 12 miesięcy.

Ponadto PCPR realizowało, bądź współrealizowało w ostatnich latach następujące projekty:

Poddziałanie 7.2.2 – „Usługi społeczne dla mieszkańców powiatu szamotulskiego”

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w partnerstwie z Fundacją im. Królowej Polski św. Jadwigi w okresie od 01.09.2019 r. do 30.08.2021 r. realizuje projekt „Usługi społeczne dla mieszkańców powiatu szamotulskiego”.

Projekt jest realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne; Działanie 7.2 Usługi społeczne i zdrowotne; Poddziałanie 7.2.2 Poddziałanie 7.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne - projekty konkursowe.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu i wzrost liczby usług społecznych i zdrowotnych, w tym usług asystenckich, opiekuńczych oraz usług wsparcia systemu pieczy zastępczej.

Wsparcie projektu skierowane jest do:

- 16 osób niepełnosprawnych
- 24 osób niesamodzielnich z powodu niepełnosprawności
- 20 opiekunów faktycznych osób niesamodzielnich z powodu niepełnosprawności
- 34 osób w pieczy zastępczej
- 6 osób usamodzielnianych
- 20 rodziców zastępczych,

zamieszkałych na terenie Powiatu Szamotulskiego.

W ramach projektu planowane jest wdrożenie następujących działań:

- Wsparcie dla uczestników – osób niepełnosprawnych:
 - 1) Wsparcie Asystentów osobistych osób niepełnosprawnych – realizowane na podstawie kontraktu trójstronnego określającego zakres wsparcia, sposób świadczenia i wymiar godzinowy usługi asystenckiej oraz prawa osoby z niepełnosprawnością, zawartym pomiędzy osobą z niepełnosprawnością (lub jej opiekunem prawnym), asystentem i podmiotem realizującym wsparcie w postaci usługi asystenckiej
- Wsparcie dla uczestników – osób niesamodzielnych z powodu niepełnosprawności:
 - 1) Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - wsparcie rehabilitantów, fizjoterapeutów, logopedów, pedagogów specjalnych
 - 2) Usługi teleopieki – obejmujące dostarczenie uczestnikowi projektu opaski telemedycznej na nadgarstek z tzw. przyciskiem SOS wraz z kartą SIM, posiadającej funkcję detektora upadków, SOS, lokalizacji oraz możliwość przypominania np. o zażyciu leków oraz pełnienie całodobowej opieki przez centrum monitoringu telemedycznego, obejmującej odbieranie połączeń przychodzących z opaski telemedycznej, w razie konieczności oddzwonienie do uczestnika projektu, nawiązanie kontaktu z rodziną/osobami wskazanymi w karcie informacyjnej uczestnika, a w sytuacji, która tego wymaga – wezwanie służb ratunkowych
- Wsparcie uczestników – opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych z powodu niepełnosprawności następującymi usługami, realizowanymi w ramach Centrum Wsparcia Opiekunów Faktycznych:
 - 1) Kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymiana doświadczeń, zwiększające umiejętności opiekunów w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi – przykładowe: dietetyk, ratownik medyczny, psycholog, pielęgniarka, szkolenie z wykorzystaniem systemu PECS w zakresie umiejętności porozumiewania się z otoczeniem dla osób ze spektrum autyzmu i/lub innymi zaburzeniami rozwojowymi
 - 2) Poradnictwo specjalistyczne - indywidualne, głównie psychologiczne, terapeutyczne, prawne
- Wsparcie uczestników – rodziców zastępczych:
 - 1) Kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymiana doświadczeń, zwiększające wiedzę i umiejętności rodziców zastępczych w zakresie pełnienia funkcji rodziny zastępczej – przykładowe tematy zajęć: sposoby spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem elementów pedagogiki zabawy, podnoszenie świadomości rodziców wychwytywania sygnałów świadczących o eksperymentowaniu ze środkami psychoaktywnymi, uzależnienia, rozwój seksualny – zachowania normatywne i nienormatywne w różnych grupach wiekowych, formy pomocy

- 2) Poradnictwo specjalistyczne - indywidualne, głównie psychologiczne, terapeutyczne, prawne
- Wsparcie uczestników – osób w pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych:
- 1) Poradnictwo specjalistyczne - indywidualne, głównie pedagogiczne, psychologiczne, terapeutyczne, prawne
 - 2) Dla osób usamodzielnianych – trening mieszkaniowy w mieszkaniach wspomaganych treningowych połączony z pracą socjalną oraz zapewnieniem środków na realizację treningu ekonomicznego.

Wartość projektu: 1 197 293,63 zł, w tym:

- kwota dofinansowania: 1 137 428,94 zł
- wkład własny Powiatu Szamotulskiego: 59 864,69 zł

Poddziałanie 7.1.2 – „Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób z terenu powiatu szamotulskiego (II)”

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w partnerstwie z Fundacją im. Królowej Polski św. Jadwigi w okresie od 01.09.2019 do 30.04.2021 realizuje projekt „Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób z terenu powiatu szamotulskiego (II)”.

Projekt jest realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne; Działanie 7.1 Aktywna integracja; Poddziałanie 7.1.2 Aktywna integracja – projekty konkursowe.

Głównym celem projektu jest integracja społeczna i zawodowa 96 osób, niepełnosprawnych oraz osób przebywających w pieczy zastępczej i opuszczających pieczę zastępczą, zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkujących w powiecie szamotulskim poprzez wykorzystanie różnorodnych metod aktywizujących, prowadzących do zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych i społecznych oraz podjęcia zatrudnienia.

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach jako Partner Wiodący przeprowadzi następujące działania:

- Rekrutacja uczestników projektu
- Zaangażowanie pracownika socjalnego odpowiedzialnego za realizację kontraktów socjalnych/indywidualnych programów usamodzielniania
- Objęcie uczestników projektu Indywidualną Ścieżką Reintegracji w części dotyczącej ich wsparcia przez lekarza i psychologa
- Realizacja Treningu Kompetencji i Umiejętności Społecznych
- Wsparcie usług reintegracji i rehabilitacji w Warsztatach Terapii Zajęciowej

- Zapewnienie udziału w serii ćwiczeń usprawniających lub turnusie rehabilitacyjnym lub obozie rehabilitacyjno-szkoleniowym.

Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi jako Partner pozarządowy projektu przeprowadzi następujące działania:

- Objęcie uczestników projektu Indywidualną Ścieżką Reintegracji w części dotyczącej ich wsparcia przez doradcę zawodowego
- Zapewnienie realizacji kursów zawodowych/kursów prawa jazdy
- Zaangażowanie pośrednika pracy
- Indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym
- Zaangażowanie opiekuna stażu
- Zapewnienie realizacji 3-miesięcznych staży zawodowych dla uczestników.

Całkowita wartość projektu: 944 712,00 zł

Kwota dofinansowania: 803 005,20 zł

Poddziałanie 7.2.2 – „Program usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej powiatu Szamotulskiego dla niesamodzielných seniorów i ich opiekunów faktycznych”

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach realizuje w charakterze Partnera projekt nr RPWP.07.02.02-30-0104/17 pt. „Program usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej powiatu Szamotulskiego dla niesamodzielných seniorów i ich opiekunów faktycznych”.

Projekt, w którym Partnerem wiodącym jest Centrum Kompetencji Grupa Szkoleniowo-Doradcza A. Gawrońska sp. j. z siedzibą przy ul. Nowosolskiej 21/3a, 60-171 Poznań, jest realizowany w ramach Poddziałania 7.2.2 Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 – Usługi społeczne i zdrowotne – projekty konkursowe.

Celem projektu jest zapewnienie wsparcia dla osób starszych, niesamodzielných, poprzez zapewnienie im usług zdrowotnych (m. in. Dzienny Dom Opieki Medycznej, pielęgniarskie usługi opieki długoterminowej, hospicjum domowe/świadczona w miejscu zamieszkania) oraz usług opiekuńczych (m. in. mieszkanie wspomagane, Klub Seniora, usługi fizjoterapeutyczne w miejscu zamieszkania).

Poddziałanie 7.1.2 – „Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób z terenu powiatu szamotulskiego”

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w okresie od 01.06.2016 – 31.01.2019 realizował projekt „Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób z terenu powiatu szamotulskiego”.

Projekt był realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne; Działanie 7.1 usługi społeczne i zdrowotne; Poddziałanie 7.1.2 Usługi społeczne – projekty pozakonkursowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Głównym celem projektu była integracja społeczna i zawodowa 97 osób z niepełnosprawnością oraz osób przebywających w pieczy zastępczej i ją opuszczających, zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkałych w powiecie szamotulskim – poprzez wykorzystanie różnorodnych metod aktywizujących, prowadzących do zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych i społecznych oraz podjęcia zatrudnienia.

Poddziałanie 7.2.1 – „Poprawa dostępu do usług społecznych w powiecie szamotulskim”

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w okresie od 01.01.2017 – 31.12.2018 realizował projekt „Poprawa dostępu do usług społecznych w powiecie szamotulskim”.

Projekt był realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne; Działanie 7.2 usługi społeczne i zdrowotne; Poddziałanie 7.2.1 Usługi społeczne – projekty pozakonkursowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu i wzrost liczby usług społecznych i zdrowotnych w tym usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, usług asystenckich i opiekuńczych.

Powiat Szamotulski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach jako Partner Wiodący przeprowadził następujące działania:

- przeszkolenie i zaangażowanie 2 asystentów osobistych osób niepełnosprawnych
- sfinansowanie wypożyczenia sprzętu zwiększającego samodzielność osób lub sprzętu niezbędnego do opieki nad osobami niepełnosprawnymi
- uruchomienie poradnictwa specjalistycznego zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami uczestników projektu (np. prawnik, psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, mediator)
- zakup mieszkania z przeznaczeniem na mieszkanie chronione, przeznaczone dla osób usamodzielniających się.

Gmina Szamotuły/ Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamotułach:

- przeszkolenie i zaangażowanie 5 asystentów osobistych osób niepełnosprawnych
- uruchomienie poradnictwa specjalistycznego zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami uczestników projektu (np. prawnik, psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, mediator)
- uruchomienie Szkoły dla Rodziców obejmującej Warsztaty Umiejętności Wychowawczych oraz Wyjazdowe Warsztaty Umiejętności Wychowawczych.

Gmina Wronki/ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wronkach:

- uruchomienie poradnictwa specjalistycznego zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami uczestników projektu (np. prawnik, psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, mediator)
- zorganizowanie grupy wsparcia dla członków rodzin biologicznych, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Fundacja AKME:

- przeszkolenie i zaangażowanie 3 asystentów osobistych osób niepełnosprawnych
- uruchomienie Szkoły dla Rodziców obejmującej Warsztaty Umiejętności Wychowawczych oraz Wyjazdowe Warsztaty Umiejętności Wychowawczych
- zorganizowanie Obozu Aktywnej Rehabilitacji
- skompletowanie wyposażenia do rehabilitacji ruchowej oraz zatrudnienie i zapewnienie warunków do pracy fizjoterapeuty w DDS „Pogodna Jesień” w Pniewach
- uruchomienie poradnictwa specjalistycznego zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami uczestników projektu (np. prawnik, psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, mediator)
- działania animacyjne dla dzieci (zaangażowanie animatorów, catering, dowozy, zakup biletów, wynajem sal).

Całkowita wartość projektu: 2 622 808,36 zł

Kwota dofinansowania: 2 491 667,94 zł

w tym – środki europejskie: 2 229 387,10 zł, budżet Państwa: 262 280,84 zł

Wkład własny – środki jednostek samorządu terytorialnego: 92 840,64 zł

Partnerzy realizujący projekt w ramach zachowania trwałości rezultatów zobowiązani są do świadczenia usług przez okres 24 miesięcy po zakończeniu realizacji projektu to jest w okresie od 01.01.2019 r. do 31.12.2020 r.

3. Klienci pomocy społecznej i ich wspieranie

Specyfiką działalności systemu pomocy społecznej jest różnorodność kategorii osób korzystających z pomocy społecznej. Ubóstwo to główna przyczyna ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w Ośrodkach Pomocy Społecznej. Ustalenie linii ubóstwa, a więc osób, które z tego powodu kwalifikują się do uzyskania pomocy, opiera się w zasadzie na oszacowaniu bieżących dochodów danej rodziny, czy osoby i mieszczenia się tego dochodu w tzw. minimum socjalnym, określonym w ustawie o pomocy społecznej jako kryterium dochodowe rodziny. Uzyskanie świadczeń następuje przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w ustawie.

Z analizy danych poszczególnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Szamotulskim wynika, iż dominującymi problemami (wpływającymi na problem ubóstwa) jest bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z pomocy korzystają także osoby mające trudności w integracji ze środowiskiem: zwolnione z zakładu karnego, opuszczające placówki socjalizacyjne, resocjalizacyjne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, czy osoby z nadanym statusem uchodźcy. Powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

Liczba osób, które korzystały z systemu pomocy społecznej udzielanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w 2019 roku kształtowała się następująco.

Tabela 9. Osoby korzystające z pomocy finansowej udzielanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach w 2019 roku

Przyczyny udzielania świadczeń w roku 2019	Liczba osób
Utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych	125
Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych	45
Usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych	68
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	161
Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	158
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się, technicznych	32
Razem	589

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

W 2019 r. z pomocy finansowej udzielanej przez PCPR w Szamotułach skorzystało 589 osób, podczas gdy w 2011 roku było to raptem 392 osób.

Liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, które korzystały z systemu pomocy społecznej w poszczególnych gminach Powiatu w 2019 roku kształtowała się następująco:

Tabela 10. Powody udzielania pomocy przez poszczególne gminy Powiatu Szamotulskiego (rok 2019)

Gmina	Duszynki		Kaźmierz		Obrzycko Gmina		Obrzycko Miasto		Ostroróg		Pniewy		Szamotuły		Wronki	
	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach	Liczba rodzin	L. osób w rodzinach
Wyszczególnienie																
Ubóstwo	54	113	56	149	11	14	17	21	26	61	79	176	364	818	150	342
Sieroctwo	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Bezdomność	4	6	9	10	6	6	2	2	2	5	7	7	42	52	12	13
Ochrona macierzyństwa	17	88	27	134	1	5	0	0	18	93	28	139	109	481	31	157
W tym wielodzietność	9	52	14	83	1	5	0	0	13	73	17	90	46	244	19	107
Bezrobocie	17	40	38	114	10	22	6	6	50	123	26	88	167	464	60	177
Niepełnosprawność	65	115	62	149	41	75	20	20	56	110	115	236	314	637	153	300
Długotrwała lub ciężka choroba	88	169	79	182	32	72	14	18	78	145	124	239	356	688	265	500
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	38	105	54	186	13	47	9	29	4	10	28	103	227	686	87	282

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Szamotulskim 2021-2035

W tym rodziny niepełne	13	34	23	77	3	9	0	0	3	8	17	54	120	371	40	113
W tym rodziny wielodzietne	4	29	11	67	5	26	0	0	0	0	9	51	28	144	17	98
Przemoc w rodzinie	0	0	1	2	0	0	5	10	0	0	3	8	9	17	3	8
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	12	25	12	30	9	16	2	2	27	57	17	29	96	139	28	42
Narkomania	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	7	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	2	3	1	1	1	1	2	2	6	15	20	37	5	6
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiewych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Brak danych w sprawozdaniu	Brak danych w sprawozdaniu	0	0

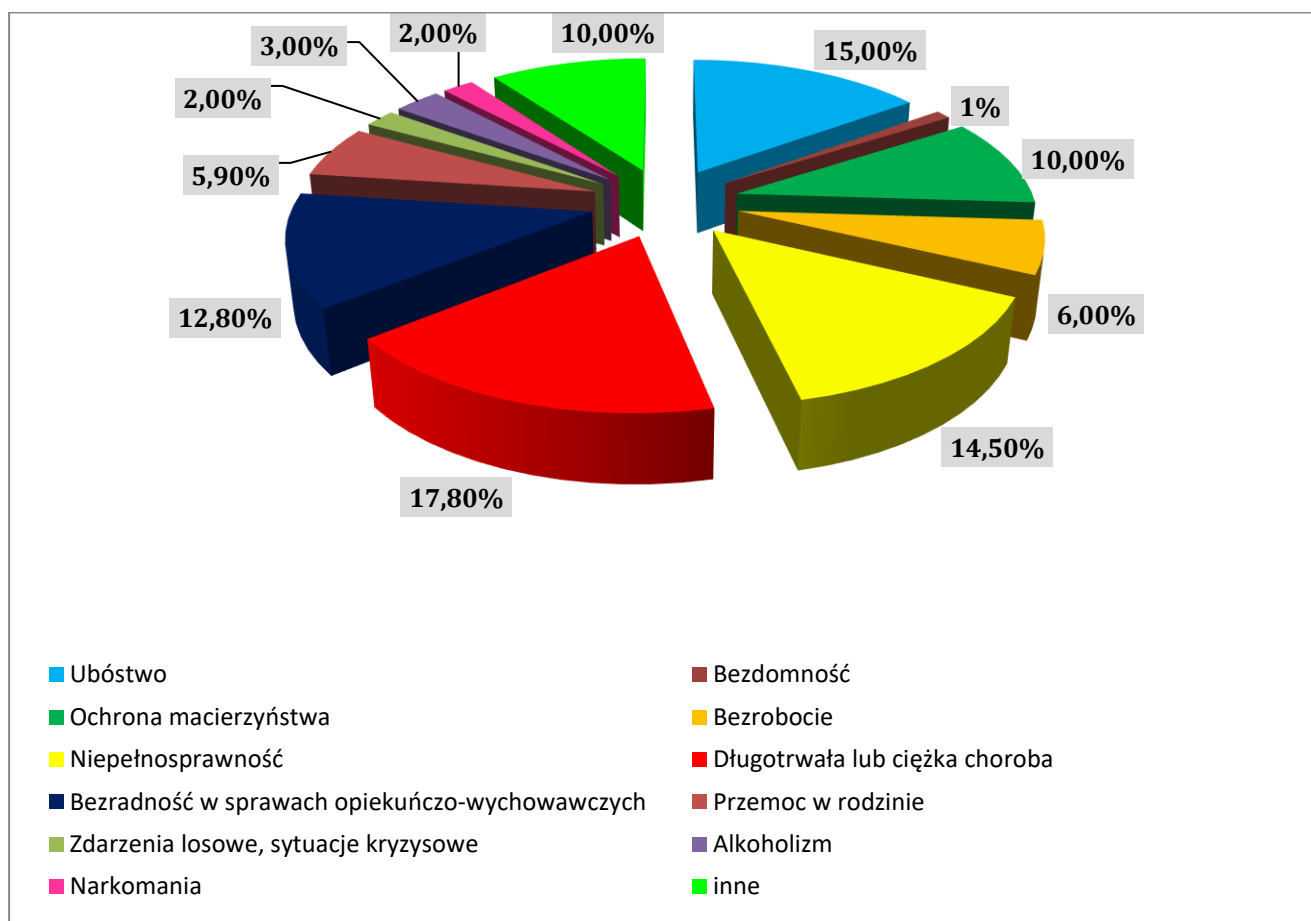
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Brak danych w sprawozdaniu	Brak danych w sprawozdaniu	0	0
Zdarzenia losowe	2	7	0	0	0	0	0	0	3	11	3	6	2	5	1	4
Sytuacja kryzysowa	1	2	2	3	0	0	0	0	1	1	2	6	4	7	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Najliczniejszą grupę osób, którym udzielana jest pomoc społeczna zgodnie z powyższym zestawieniem, stanowią osoby długotrwale lub ciężko chore - 17,83%. Na drugim miejscu znajdują się osoby potrzebujące wsparcia z powodu ubóstwa - 15,01%, trzecie miejsce stanowią osoby niepełnosprawne - 14,55%, a dalej bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 12,83%.

Poniższy wykres obrazuje procentowo rozkład obszarów udzielanego wsparcia.

Wykres 15. Główne powody udzielania pomocy na terenie Powiatu Szamotulskiego (rok 2019)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

4. Główne problemy pomocy społecznej w Powiecie

4.1. Bezrobocie

Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, bezrobotny to osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy. Bezrobotnymi są również osoby, które unikają zatrudnienia, bądź nie szukają go wskutek niemożności znalezienia pracy, bądź niechęci. Bezrobocie istotnie wpływa na dezorganizację życia społecznego, w tym także życia w rodzinie. Rodzina bez bezpieczeństwa ekonomicznego jest w sytuacji ciągłego stresu oraz może powodować izolację społeczną, konfliktowość. Bardzo ważnym czynnikiem zagrażającym jednostkom w sytuacjach bezrobocia są uzależnienia. Często osoby, które pozostają długotrwale bez pracy narażone są na alkoholizm, prostytucję czy popełnianie czynów przestępczych.

Zmiany społeczne po transformacji systemowej wymusiły zmianę rynku pracy i związanego z nim ładu społecznego. Częste napięcia pomiędzy starymi zasadami przejętymi przez ludzi młodych od swoich rodziców, a nowymi powoduje negatywny wpływ na postawy i zachowania osób. Największym zagrożeniem jest proces długotrwałego bezrobocia, który zagraża integralności jednostki ze środowiskiem. Jednostka pozostająca bez pracy zmniejsza swoje zaangażowanie w więzi rodzinne, ma niższe poczucie wartości samego siebie. Przypadkiem skrajności jest uzależnienie od systemu pomocy społecznej i świadczeń. Jest to sytuacja poważnie zagrażająca całej egzystencji i może wywoływać wyuczoną bezradność, przekazywaną na dalsze pokolenia. Przekonanie o swojej niezaradności, powoduje zaprzestanie poszukiwania pracy i w konsekwencji brak jakiegokolwiek aktywności.

Działania Ośrodków Pomocy Społecznej nakierowane są na pomoc wszystkim poszukującym pracy, szczególnie długotrwale bezrobotnym. Najliczniejszą grupą poszukującą pomocy jest ta z niskim wykształceniem, najczęściej podstawowym oraz brak kwalifikacji zawodowych. Głównymi przyczynami bezrobocia na terenie Powiatu Szamotulskiego są:

- niska mobilność poszukujących pracy
- brak wykształcenia
- brak aktywności
- ograniczone możliwości podjęcia stażu lub przyuczenia zawodowego
- wysokie oczekiwania pracodawców
- niska motywacja ekonomiczna
- duży czas dojazdów do aglomeracji miejskich
- brak programów wspierających osoby z niepełnosprawnością na rynku pracy
- brak wsparcia osób powyżej 50 roku życia na rynku pracy

- niechęć do nabywania nowych umiejętności i przekwalifikowania się
- brak miejsc pracy.

Struktura wiekowa ludności zaprezentowana została w poprzednich punktach opracowania.

W 2010 roku kształtowała się ona następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym – 18.074 osoby
- ludność w wieku produkcyjnym – 57.279 osób
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 12.522 osoby.

W 2019 roku:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym –18.629 osób
- ludność w wieku produkcyjnym –55.453 osoby
- ludność w wieku poprodukcyjnym –17.582 osoby.

W 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szamotułach zarejestrowane były 3.733 osoby bezrobotne; 57,2% stanowiły kobiety. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w 2010 roku 6,5%. Na koniec 2019 roku (grudzień) w PUP zarejestrowanych było 962 bezrobotnych mieszkańców Powiatu Szamotulskiego. Stopa bezrobocia na koniec 2019 roku wniósła 2,5% (w Wielkopolsce odpowiednio 2,8%, a w skali kraju 5,2%).

Każdy z przedstawionych okresów cechuje się wyraźną dysproporcją między udziałem kobiet i mężczyzn w ogólnej strukturze odsetka osób bezrobotnych. Wynika to przede wszystkim z charakteru oferty - większą jej część stanowią zawody tradycyjnie wykonywane przez mężczyzn, jednak owa dysproporcja zdecydowanie zmalała w ciągu ostatnich lat: w 2014 bez pracy pozostawało aż 1.807 kobiet, a w 2020 tylko 803, różnica wynosi więc ponad 1.000. Jeśli chodzi o mężczyzn bez pracy było 1.357 w roku 2014 i 518 w 2020 roku.

Tabela 11. Bezrobocie w Powiecie Szamotulskim w latach 2018-2019

Wyszczególnienie	2018 rok		2019 rok	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Ogółem bezrobotnych	1.181	789	962	650
Uprawnieni do zasiłku	260	177	204	127
Osoby dotychczas niepracujące	114	87	112	84
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	318	240	278	206
Bez wykształcenia średniego	656	401	522	309
Bezrobotni do 25 roku życia	154	122	138	104
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	310	137	250	107
Długotrwale bezrobotni	518	370	393	297
Niepełnosprawni	105	59	104	53

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PUP W SZAMOTUŁACH

Społeczna struktura bezrobocia zasadniczo nie zmienia się od wielu lat. W grupie osób bezrobotnych przede wszystkim dominują kobiety (67,57% ogółu bezrobotnych w 2019 roku). Poważnym problemem jest stale wysoki odsetek osób młodych do 25 roku życia (14,34% ogółem bezrobotnych w 2019 roku) oraz osób powyżej 50 roku życia (25,99% ogółem bezrobotnych w 2019 roku). W trudnej sytuacji są osoby o niższym poziomie wykształcenia, zwłaszcza podstawowym i gimnazjalnym, a także nie posiadające wykształcenia średniego. Dodatkową barierą jest strukturalny charakter bezrobocia, bowiem w ewidencji osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne (40,85% ogółem bezrobotnych w 2019 roku).

4.2. Niepełnosprawność

Z problemem niepełnosprawności boryka się 826 rodzin z terenu Powiatu Szamotulskiego (1.642 osoby). Prawo polskie określa osoby z niepełnosprawnością jako takie, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) oraz o niezdolności do pracy. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnością często wymagają specjalistycznej pomocy medycznej oraz potrzebują dodatkowych świadczeń pielęgnacyjnych i edukacyjnych. Szczególną pomoc należy przeznaczyć na osoby starsze, które z powodu wieku i chorób nie są często w stanie zatroszczyć się o swój byt i potrzebują pomocy.

Na terenie powiatu funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, zajmujące się problemem niepełnosprawności:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Dusznikach prowadzi swoją działalność terapeutyczno-rehabilitacyjną od 2012 roku. Powstał z inicjatywy Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dusznikach, liczba uczestników: 25.
- WTZ Wronki, jednostka prowadząca: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wronkach, liczba uczestników: 25.
- WTZ Szamotuły, jednostka prowadząca: Zgromadzenie Zakonne Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Szamotułach, liczba uczestników: 40.

Podstawowym celem funkcjonowania Warsztatów jest podwyższanie kompetencji społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych, a także nauka zaradności i samodzielności. Szkolenia zawodowe odbywają się w pracowniach np. plastyczno-ceramicznej, gospodarstwa domowego, stolarsko-ślusarskiej z elementami witrażu, komputerowej oraz krawiecko-dziewiarskiej. Dzięki wieloaspektowym działaniom terapeutycznym, podejmowanym w tego typu placówkach, uczestnicy mają możliwość podejmowania aktywności i uczestnictwa w wielu wydarzeniach, do których dotąd nie mieli dostępu. Jednym z istotnych obszarów codziennego życia, do którego są przygotowywani jest samodzielne gospodarowanie funduszami. W tym celu co miesiąc uczestnicy dostają określoną sumę pieniędzy i uczą się oceniać jej wartość. Samodzielnie podejmują decyzję, na co przeznaczą środki, sporządzają listę zakupów i ją realizują. Dodatkowym aspektem jest fakt, że dzięki temu stają się pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego.

Uczestnicy WTZ-ów mają również możliwość rozwijania się w różnych dziedzinach sportu. Oprócz pozytywnych emocji, jakie wywołuje sukces na arenie sportowej, wartością dodaną są

umiejętności społeczne, jak publiczna autoprezentacja, samodzielna rejestracja w hotelu, obsługa bufetu, czy korzystanie z komunikacji publicznej. Osoby niepełnosprawne mogą także realizować swoje pasje muzyczne i taneczne.

W celu zintensyfikowania procesu integracji społecznej uczestnicy Warsztatu w Dusznikach korzystają z miejscowych usług restauracyjnych, banku, Gminnej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury. Są również stałymi bywalcami na wydarzeniach plenerowych organizowanych przez sołectwa, Urząd Gminy, czy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Niejednokrotnie mieli także możliwość obejrzenia przedstawień teatralnych oraz seansów filmowych w kinie Halszka w Szamotułach i w kinie w Buku.

Przez dwa lata działania Warsztat nawiązał stałą i intensywną współpracę z wieloma przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz administracją samorządową. Decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej został nagrodzony za otwartość na nowe rozwiązania w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych. Oprócz nagrody Ministra WTZ otrzymuje wiele wyróżnień i nagród od innych podmiotów.

4.3. Przemoc w rodzinie

W 2019 roku zjawisko przemocy w rodzinie dotknęło 299 osób. Przemoc domowa to zjawisko społeczne, odznaczające się agresją ze strony osób zamieszkujących lub gospodarujących wspólnie. Agresja ta przejawia się dominacją fizyczną, psychiczną przy użyciu gróźb, szantażu w celu zranienia moralnie lub fizycznie. Jest to zamierzone działanie wykorzystujące przewagę sił przeciw członkowi rodziny, naruszając jego prawa i dobra osobiste oraz skutkując cierpieniem. Przemoc domowa występuje w każdej grupie społecznej. Bez znaczenia jest tu poziom wykształcenia, sytuacja materialna, czy płeć.

Formy przemocy:

- przemoc fizyczna – polega na różnych czynnościach fizycznych, wywołujących ból, czy poniżenie u ofiary, np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.
- przemoc seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych, itd.)
- przemoc psychiczna – niewerbalne lub werbalne akty przemocy, groźenie lub wymuszanie, przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.
- przemoc ekonomiczna/ materialna – odmowa lub ograniczenia ekonomiczne na drugą osobę pomimo wspólnego gromadzenia środków pieniężnych, uniemożliwianie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, ale również niszczenie przedmiotów, itp.

Problem ten jest bardzo poważny w kontekście rozwoju społeczeństwa i jest postrzegany przez pracowników socjalnych jako jeden z najniebezpieczniejszych. Wieloletnie kampanie przeciw milczeniu ofiar przemocy, przyniosły skutek i przerwano milczenie. Niestety najczęściej osoby zgłaszające się po pomoc są już w fazie krytycznej problemu, gdzie zagraża ona życiu jednostki. Często w prowadzonych badaniach respondenci nie zaznaczają,

by w jego rodzinie pojawiał się problem przemocy. Jest to związane z poczuciem wstydu i obawą o prawne kroki w przypadku wyjścia na jaw tego przestępstwa.

Wystąpieniu kryzysu sprzyjają:

- zmiany w strukturze rodziny np. śmierć, rozwód, urodzenie się dziecka
- wyczerpanie środków rodziny, np. w wyniku opieki nad przewlekle chorym członkiem rodziny
- niewystarczające zasoby i umiejętności rodziny w stosunku do wymagań (np. brak pieniędzy, niskie kompetencje wychowawcze).

Za pośrednictwem Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach realizowane są następujące działania:

- współpraca ze służbami społecznymi funkcjonującymi w obrębie gmin powiatu szamotulskiego
- współpraca z Policją w ramach procedury „Niebieskiej Karty”
- tworzenie bazy danych podmiotów oferujących wsparcie osobom w kryzysie
- zapewnienie osobom wymagającym wsparcia w kryzysie bezpłatnych usług radcy prawnego i psychologa-terapeuty
- zapewnienie pobytu w mieszkaniu chronionym we Wronkach.

Tabela 12. Ofiary przemocy domowej według podziału na gminy pochodzenia

Gmina	Liczba osób w 2011 roku	Liczba osób w 2019 roku
Duszniki	0	68
Kaźmierz	5	50
Gmina Obrzycko	7	24
Miasto Obrzycko		8
Ostroróg	15	0
Pniewy	1	29
Szamotuły	50	97
Wronki	17	23
Razem	95	299

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Jak pokazuje powyższe zestawienie, liczba ofiar przemocy domowej wzrasta. W przeciągu 8 lat z 95 przypadków wzrosła do 299 odnotowanych na terenie Powiatu.

4.4. Dysfunkcjonalność rodzin

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Nie ulega wątpliwości - także w świetle zasad przyjętych przez kodeks rodzinny i opiekuńczy – że najwłaściwszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka jest rodzina. Rodzina kształtuje osobowość dziecka, oddziałuje na nie najdłużej i najsilniej, zaspokaja podstawowe potrzeby emocjonalne. Rodzice posiadają niezbędną autonomię i środki do prawidłowego wychowania swoich dzieci. Gwarantują im to przepisy prawa, przewidując jednak możliwość sprawowania kontroli nad prawidłowym wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Również dziecko ma prawo sygnalizować niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej, zagrażające jego dobru.

Najważniejszą jednak funkcję kontrolną w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej sprawuje Państwo, działając poprzez swoje organy, a głównie przez sąd opiekuńczy.

Ponieważ dziecko przez pierwsze lata życia jest niesamodzielne, naturalne jest, że zostaje przez swoich rodziców otoczone pieczą. Wykonywanie tej pieczy nazywane jest powszechnie władzą rodzicielską.

W polskim prawie rodzinnym zasadą główną jest dobro dziecka. Ustawodawca stawia je ponad interesem rodziców. W związku z tym już w momencie pojawienia się zagrożenia dobra dziecka - a nie tylko wtedy, gdy zostanie ono naruszone może nastąpić interwencja sądu w sprawowanie władzy rodzicielskiej. Ustawodawca wręcz nakazuje stosowanie ingerencji na podstawie art. 109 już wtedy, gdy dobro dziecka jest zagrożone. Wychodzi bowiem z założenia, że sąd opiekuńczy powinien „działać przede wszystkim profilaktycznie przez zapobieganie ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego sprawowania władzy rodzicielskiej”.

Skala środków stojących do dyspozycji sądu jest bardzo duża: od zupełnie łagodnych do bardzo rygorystycznych, takich jak:

- nadzór kuratora sądowego nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim
- skierowaniu małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi np. do Ochotniczego Hufca Pracy (OHP)
- skierowanie rodziców do placówek lub specjalistów zajmujących się terapią rodzinną
- umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

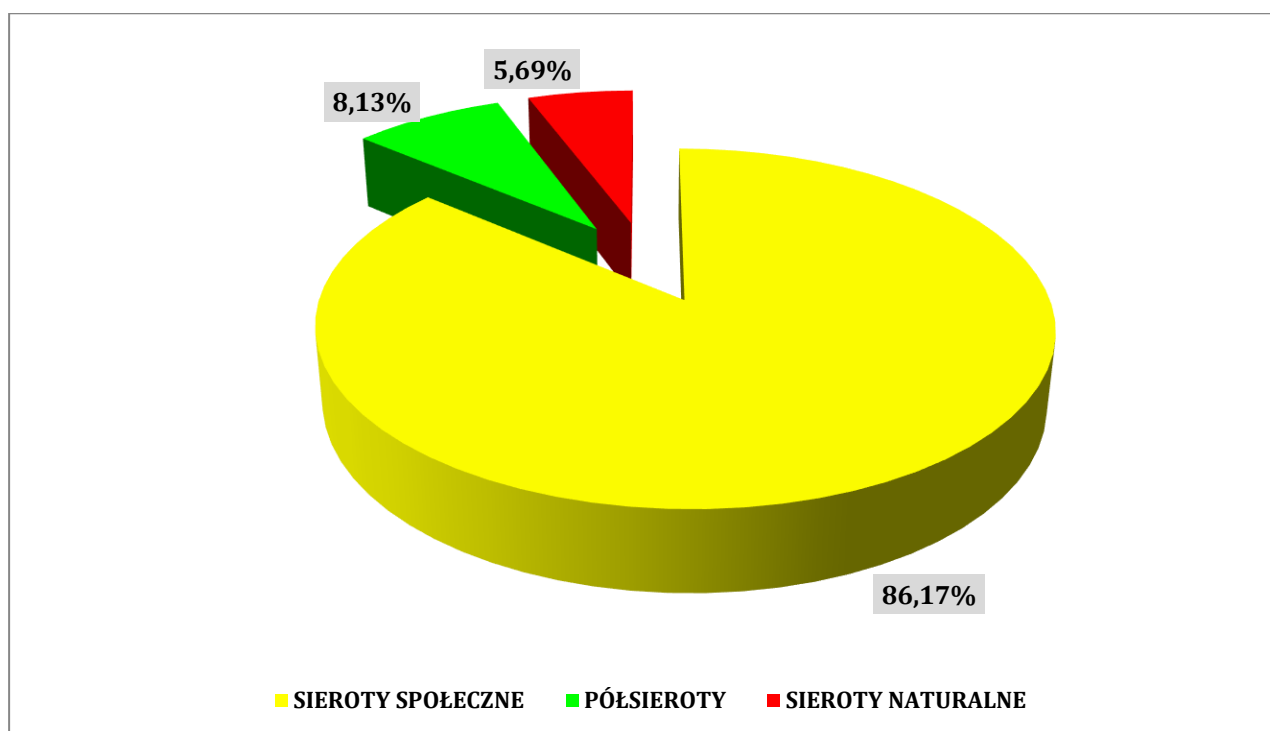
W pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szamotulskiego umieszczonych jest (wg stanu na koniec września 2020 r.) 123 dzieci, z tego: 7 dzieci to sieroty naturalne, 10 półsierot, natomiast 106 to sieroty społeczne.

Tabela 13. Sytuacja rodzinna dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szamotulskiego (w liczbach bezwzględnych i w procentach) - stan bieżący

Ogółem małoletnich		Sieroty społeczne		Półsieroty		Sieroty naturalne	
Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
123	100%	106	86,18%	10	8,13%	7	5,69%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Wykres 16. Sytuacja rodzinna dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wg stanu na wrzesień 2020 r.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Według stanu na koniec 2019 r. na terenie Powiatu Szamotulskiego funkcjonowało **86 rodzin zastępczych dla 145 dzieci**. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu ulega ciągłym zmianom. Zauważyć można tendencję wzrostową.

Obrazuje to poniższa tabela:

Tabela 14. Liczba rodzin zastępczych w poszczególnych gminach Powiatu Szamotulskiego

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych w 2010	Liczba dzieci w 2010	Liczba rodzin zastępczych w 2018	Liczba dzieci w 2018	Liczba rodzin zastępczych w 2019	Liczba dzieci w 2019
1.	Duszniki	4	4	7	9	9	11
2.	Kaźmierz	5	6	7	9	8	12
3.	Gmina Obrzycko	4	4	3	3	4	5
4.	Miasto Obrzycko			2	3	2	3
5.	Ostroróg	4	7	3	3	4	5
6.	Pniewy	4	5	13	22	15	22
7.	Szamotuły	28	47	29	64	33	66
8.	Wronki	11	14	10	19	11	21
Razem		60	87	74	132	86	145

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

W rodzinach zastępczych na terenie Powiat Szamotulskiego umieszczone są dzieci pochodzące z innych powiatów. Powiaty te pokrywają koszty utrzymania swoich dzieci na podstawie zawartych porozumień.

Tabela 15. Dzieci pochodzące spoza Powiatu Szamotulskiego umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Szamotulskiego

Lp.	Nazwa Powiatu	Liczba dzieci 2018	Liczba dzieci 2019
1.	Poznański Ziemiński	3	7
2.	Miasto Poznań	5	7
3.	Radziejowski	3	3
4.	Gnieźnieński	1	1
5.	Grodziski	1	1

6.	Nowotomyski	3	5
7.	Kościański	2	2
8.	Międzychodzki	5	5
9.	Siemianowicki	1	1
10.	Goleniowski	1	1
11.	Obornicki	1	1
12.	Wrzesiński	1	1
13.	Czarnkowsko-Trzcianecki	1	0
14.	Kołobrzeski	0	1
Razem		28	36

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Również dzieci pochodzące z Powiatu Szamotulskiego – na podstawie postanowień sądów - umieszczane są w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. Koszty utrzymania dzieci w tych rodzinach zwracane są na podstawie podpisanych porozumień powiatom, na których terenie przebywają.

Tabela 16. Dzieci pochodzące z Powiatu Szamotulskiego przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Lp.	Nazwa Powiatu	Liczba dzieci 2018	Liczba dzieci 2019
1.	Poznański	10	10
2.	Międzychodzki	4	4
3.	Grodziski	3	3
4.	Krotoszyński	2	2
5.	Obornicki	3	3
6.	Leszczyński	1	1
7.	Łódzki	1	1

8.	Nowotomyski	1	1
9.	Wałecki	1	1
Razem		26	26

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

W 2019 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Szamotulskiego łącznie przebywało 59 dzieci.

Tabela 17. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy pochodzenia

Lp.	Nazwa Gminy	Liczba dzieci w 2018	Liczba dzieci w 2019
1.	Duszniki	5	5
2.	Kaźmierz	1	1
3.	Gmina Obrzycko	3	3
4.	Miasto Obrzycko	1	1
5.	Ostroróg	2	2
6.	Pniewy	1	1
7.	Szamotuły	27	35
8.	Wronki	5	11
Razem		45	59

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Szamotulskiego przebywają również dzieci pochodzące z innych powiatów.

Tabela 18. Dzieci przebywające w placówkach wg powiatów pochodzenia

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba dzieci 2018	Liczba dzieci 2019
1.	bolesławiecki	0	1
2.	czarnkowsko-trzcianecki	2	2
3.	kościański	0	1
4.	legnicki	3	3
5.	poznański	2	2
6.	nowotomyski	2	3
7.	miasto Poznań	21	21
8.	międzychodzki	1	2
9.	nowosolski	5	5
10.	obornicki	1	1
11.	pilski	5	5
12.	międzyrzecki	4	4
13.	żagański	3	3
14.	wołowski	1	1
15.	śremski	2	2
16.	świebodziński	2	2
RAZEM		54	58

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

Powiaty, z których pochodzą dzieci, na podstawie obustronnie podpisanych porozumień, dokonują zwrotu środków do wysokości średniego kosztu utrzymania dziecka w placówce. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w poszczególnych placówkach w 2019 roku wyniósł:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Sychem” w Szamotułach – 4.127,28 zł
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Kanaan” w Szamotułach – 4.142,53 zł
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Negeb” w Szamotułach – 4.103,51 zł
- Dom im. św. U. Ledóchowskiej w Otorowie – 4.203,08 zł
- Dom Dziecka w Lipnicy – 3.760,23 zł.

Poza Powiatem Szamotulskim przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci pochodzące z terenu Powiatu Szamotulskiego z uwagi na brak w danym momencie miejsc

w miejscowych placówkach albo konieczność umieszczenia poza powiatem z uwagi na sytuację rodzinną.

Tabela 19. Dzieci z Powiatu Szamotulskiego przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów

Lp.	Powiat	Liczba dzieci 2018	Liczba dzieci 2019
1.	miasto Poznań	3	3
2.	ostrzeszowski	3	3
3.	opatowski	1	1
4.	rawicki	1	1
5.	pleszewski	3	2
6.	łódzki	1	0
7.	międzychodzki	2	2
8.	gnieźnieński	1	1
Razem		15	13

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE, DANE PCPR W SZAMOTUŁACH

4.5. Ubóstwo

W 2019 roku zjawisko to dotknęło aż 757 rodzin i 1.694 osoby. Okres potransformacyjny w Polsce ujawnił grupy społeczne, nieprzystosowane do nowych warunków społeczno-ekonomicznych, co spowodowało z kolei zróżnicowanie warunków socjalno-bytowych wielu rodzin. Znaczny wzrost bezrobocia, niewspółmierne zarobki do kosztów utrzymania oraz problemy ze stałą pracą spowodowały znaczące powiększenie się grupy ryzyka ubóstwem wśród Polaków. Świadczenia pomocy społecznej są więc jedynym ratunkiem dla osób, które chcą przetrwać chwilową trudną sytuację życiową. Osobami z grupy ryzyka są przede wszystkim osoby z niską pulą dochodów, a także matki samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby borykające się z problemami uzależnień, długotrwała choroba czy osoby z niepełnosprawnością.

Podkreślić należy, iż zjawisko ubóstwa nie dotyczy tylko osób niepracujących. Również te, które pracują, czasami nie są w stanie utrzymać się na satysfakcjonującym poziomie. Liczba osób zgłaszających się o pomoc do Ośrodków Pomocy Społecznej rośnie proporcjonalnie z upływem lat. Społeczeństwo szybko wyklucza osoby nie radzące sobie ze swoimi problemami, co powoduje brak uczestnictwa tychże osób w życiu społecznym.

Profil ubóstwa przedstawia się następująco:

- a) Osoby posiadają bardzo niskie dochody lub nie posiadają ich wcale.
- b) Rynek pracy odrzuca je z powodu braku wykształcenia i doświadczenia.
- c) Posiadają liczne dysfunkcje z powodu niepełnosprawności, problemów z uzależnieniami, chorób przewlekłych oraz innych cech.
- d) Aż 25% osób w Polsce jest zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4.6. Alkoholizm

Problem ten dotknął w 2019 roku 203 rodziny i 340 członków rodzin Powiatu Szamotulskiego. Nadużywanie substancji psychoaktywnych pod postacią napojów alkoholowych jest istotnym problemem społecznym w naszym kraju. Wiele rodzin, środowisk boryka się z tym problemem, a całe zjawisko urasta do wyjątkowych rozmiarów, powodując szczególnie złożony i trudny do przezwyciężenia kłopot. Proces uzależnienia jest trudny do zdiagnozowania w kontekście przyzwolenia, jakie społeczeństwo daje pijącym alkohol.

Jest to choroba dotycząca nie tylko konkretnej jednostki, lecz całej rodziny, nierzadko powoduje dysfunkcje środowiskowe, które wpływają na chorobę alkoholową. Nadużywanie alkoholu jest uciążliwym problemem powodującym wiele szkód w społeczeństwie. Alkoholizm oraz jego nadużywanie często jest przyczyną wszczynania burd, popełniania wykroczeń i przestępstw, wypadków samochodowych, wypadków w pracy, przemocy, ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i chorób oraz śmierci.

4.7. Bezdomność

„Bezdomność jako zjawisko jest poważną kwestią społeczną. Jest przykładem patologii społecznej i marginalizacji. W latach wcześniejszych traktowane było jako temat wstydlivy i ukrywany, postrzegane w kategoriach pasożytnictwa społecznego, interpretowanego jako konsekwencja indywidualnej dewiacji ludzi” (M. Ambucewicz-Szcześniak, Bezdomność we współczesnej literaturze podmiotu, Polityka Społeczna, 2001, nr 1).

Obecnie zjawisko bezdomności postrzegane jest jako wielowymiarowe, niejednolite, niejednorodne. Niewątpliwie bezdomność jest częścią ludzkiego doświadczenia i ludzkiego losu.

Bezdomność dotknęła w analizowanym 2019 roku - 101 osób w Powiecie Szamotulskim. Zgodnie art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., za osobę bezdomną uznaje się osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu

mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W Polsce odsetek bezdomnych pozostaje stały od kilku lat i oscyluje wokół liczby 30 tys. osób. Bezdomność jest skutkiem wielu nawarstwiających się czynników, w skład których wchodzi między innymi: uzależnienia, kryminalna przeszłość, wyalienowanie z kręgów rodzinnych i rówieśniczych, długotrwałe pozostawanie bez pracy. Brak środków pieniężnych na egzystencję powoduje utratę zamieszkania i w rezultacie bezdomność.

5. Zasoby pomocy społecznej w Powiecie Szamotulskim

W celu realizacji zadań pomocy społecznej w Powiecie Szamotulskim funkcjonują instytucje, organizacje, zespoły i związki:

GMINNE

- 8 Ośrodków Pomocy Społecznej
- 8 Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- 8 Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Świetlice środowiskowe i/lub socjoterapeutyczne
- Świetlica pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych
- Dzielne Domy Seniora
- Pensjonat z mieszkaniami chronionymi dla osób starszych
- Jadłodajnia

POWIATOWE

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Punkt interwencji kryzysowej
- Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności
- 2 domy pomocy społecznej dla 145 mieszkańców niepełnosprawnych intelektualnie
- Punkt poradnictwa prawnego i psychologicznego dla mieszkańców powiatu
- 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych
- Świetlica socjoterapeutyczna
- Pogotowie rodzinne
- Rodziny zastępcze zawodowe: specjalistyczne, wielodzietne
- Rodziny zastępcze niespokrewnione z dziećmi
- Warsztat terapii zajęciowej
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Przykładowy wykaz organizacji pozarządowych w powiecie, działających w zakresie pomocy społecznej:

- 1. Polski Związek Emerytów, Rencistów I Inwalidów, Zarząd Rejonowy Wronki**
ul. Polna 3, Wronki
- 2. Klub Seniora „Jaśki” z Ostroroga**
ul. Wroniecka 14, Ostroróg
- 3. Stowarzyszenie Amazonek „Halszka” z Szamotuł**
ul. Jonstona 4, Szamotuły
- 4. Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii „Agata” z Wroniek**
Al. Wyzwolenia 51, Wronki
- 5. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy Szamotuły**
ul. Rynek 35, Szamotuły
- 6. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło we Wronkach**
ul. Powstańców Wlkp. 23, Wronki
- 7. Stowarzyszenie Społeczne na Rzecz Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski z Szamotuł**
ul. H. Kołłątaja 1, Szamotuły
- 8. Polski Związek Niewidomych, Okręg Wielkopolski z siedzibą w Poznaniu, Zarząd Koła w Szamotułach**
ul. 3 Maja 12, Szamotuły
- 9. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło „Halszka” z Szamotuł**
ul. Łąkowa 9, Szamotuły
- 10. Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin i Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” z Pniew**
ul. Powstańców Wlkp. 5, Pniewy
- 11. Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi**
ul. Lipowa 27, Szamotuły
- 12. Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego**

ul. św. Urszuli Ledóchowskiej 1, Pniewy.

Starostwo Powiatowe przygotowuje co roku **program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego**. Program określa zasady współpracy, która powinna być „pomocnicza, partnerska, zachowująca suwerenność stron, efektywna, konkurencyjnie uczciwa oraz jawna”. Podkreśla się, że Program kierowany jest do tych organizacji, które działają na terenie Powiatu lub na rzecz jego mieszkańców, np.:

- Stowarzyszenia i terenowe jednostki organizacyjne stowarzyszeń
- Kluby sportowe
- Fundacje i terenowe jednostki organizacyjne fundacji
- Samorządy zawodowe
- Organizacje studenckie i młodzieżowe
- Związki wyznaniowe, jeżeli ich cele obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego
- Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- Spółdzielnie socjalne.

W 2020 roku przyjęto priorytetowe obszary:

1) **Pomoc społeczna**

a) wspieranie działań i akcji na rzecz osób w trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej

- 2) Ochrona i promocja zdrowia
- 3) Upowszechnianie i wspieranie sportu i kultury fizycznej
- 4) Krajoznawstwa, wypoczynku dzieci i młodzieży
- 5) Wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości
- 6) Edukacja ekologiczna – ekologii, ochrony środowiska, dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwoju obszarów wiejskich
- 7) Nauka, edukacja, oświata i wychowanie
- 8) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
- 9) **Porządek, bezpieczeństwo publiczne, przeciwdziałanie patologiom społecznym**
- 10) **Działania na rzecz osób niepełnosprawnych**
 - a) **wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych**
 - b) **wspieranie działań i inicjatyw służących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych**
- 11) **Rozwój i promocja wolontariatu.**

Na realizację zadań publicznych objętym Programem Współpracy przeznaczono ze środków budżetowych Rady Powiatu w 2020 roku 100 tysięcy złotych.

6. Podsumowanie

Podstawowym obszarem, kształtującym sytuację społeczną zbiorowości jest demografia. Powiat Szamotulski jest pod tym względem w relatywnie dobrej sytuacji: liczba ludności od kilku ostatnich lat jest stabilna i po szybkim wzroście ustabilizowała się na obecnym poziomie. Z drugiej strony zdecydowanym problemem stało się starzenie się społeczeństwa. W ciągu ostatnich sześciu lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w Powiecie aż o 2.826, a liczebność grupy produkcyjnej spadła o ponad 1.754 osoby. Rośnie, co jest bardzo pozytywnym i pożądanym zjawiskiem – choć jednak w zbyt małym stopniu - liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. W analizowanym przedziale czasu (2014-2020) wzrosła ona o 670 osób.

Wskaźniki rynku pracy osiągają na przestrzeni minionych lat coraz korzystniejsze wartości. Odsetek bezrobotnych maleje przy jednoczesnym wzroście liczby przedsiębiorców.

Instytucje Powiatu, związane z bezpieczeństwem publicznym, a więc Komenda Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej, działają skutecznie - przestępczość w powiecie jest stosunkowo niska, również nieletnich.

Jeśli chodzi o pomoc społeczną, należy pamiętać, że jest to taka dziedzina funkcjonowania Państwa, w której popyt zazwyczaj przewyższa podaż, nawet w najbardziej rozwiniętych państwach. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest instytucją wyspecjalizowaną i swoje zadania, zarówno własne jak i zlecone, wykonuje skutecznie. Dość mocno zakorzenione są tradycyjne zagrożenia społeczne - ubóstwo i bezrobocie, oba ze sobą powiązane. Organizacje pozarządowe działające w Powiecie coraz lepiej współpracują z samorządami, co znajduje swoje odzwierciedlenie w treści Programu Współpracy, który mógł wejść na wyższy poziom zaawansowania.

Priorytetem pomocy społecznej w Powiecie jest stworzenie szansy jednostkom i całym rodzinom do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, próba pomocy w usamodzielnieniu i umożliwienie zaspokojenia podstawowych życiowych potrzeb w warunkach zachowania godności ludzkiej.

Obowiązek pomocy i wykonania zadań, związanych z przystosowaniem rodzin i ludzi do akceptowalnych społecznie norm i postaw, spoczywa na organach polityki publicznej, a w szczególności na jednostkach samorządu terytorialnego oraz administracji rządowej.

CZĘŚĆ II

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021-2035

Wstęp

W myśl zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Art. 19.), do zadań własnych powiatu należy:

1) Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Szczególne waga problematyki społecznej wynika z tego, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy. W myśl założeń Europejskiego Modelu Społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy:

- Państwo odpowiada za poziom i jakość życia wszystkich obywateli, wyrażające się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu.
- Polityka społeczna powinna bazować na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego.
- Polityka społeczna powinna się cechować wielosektorowością i wielopoziomowością; ważną rolę do odegrania mają tutaj sektory obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne.
- Mocne i trwałe więzi rodzinnych i społecznych zostają uznane za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych.
- W planowaniu polityki społecznej powinny być uwzględniane trendy demograficzne, a szczególnie takie zjawiska, jak zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Narzędziem realizacji zadania zaspokajania zbiorowych potrzeb społecznych wspólnoty samorządowej jest polityka społeczna, która powinna być dostosowana do potrzeb i uwarunkowań lokalnej społeczności. Działania w ramach polityki społecznej powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Polityka społeczna powinna opierać się na dążeniu do kompleksowego działania uwzględniającego potrzeby fizyczne, psychologiczne i społeczne osób potrzebujących pomocy. Rodzaj, forma i rozmiar pomocy powinny wynikać z rzetelnego rozpoznawania potrzeb. Udzielana pomoc powinna służyć umacnianiu rodziny.

Działania wynikające z programu powinny być ukierunkowane na podnoszenie poziomu życia wszystkich mieszkańców. Pracownicy służb socjalnych powinny systematycznie podnosić swoje kwalifikacje zawodowe i uczestniczyć w szkoleniach w zakresie pomocy społecznej.

Polityka społeczna powinna dążyć do rozwoju usług wspierających, edukacyjnych lub korekcyjnych nastawionych na problemy poszczególnych kategorii osób lub rodzin wymagających pomocy. Program powinien być realizowany we współpracy z organami administracji publicznej i organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowymi a przede wszystkim z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Celem niniejszej strategii jest:

- Określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych. Naczelną zasadą przy określaniu kierunków działań powinno być przede wszystkim ustalenie, czy działania łagodzące mają mieć wyłącznie charakter pomocy finansowej, czy też profilaktyki, oraz motywowanie mieszkańców do zmian w swoim życiu np. poprzez edukację, aktywne poszukiwanie pracy, itp.
- Sformułowanie zadań programowych i ich realizacja. Szczególnie ważnym w tym zakresie staje się określenie programu pomocy społecznej, przeznaczonego dla różnych grup problemowych.

Głównymi uczestnikami prac z ramienia Powiatu byli pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach.

Ponadto w pracach nad dokumentem wykorzystano opinie i propozycje wszystkich gmin Powiatu Szamotulskiego (gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej), rodzin zastępczych oraz pojedynczych mieszkańców - mieli oni możliwość wypowiedzenia się poprzez wypełnienie obszernego arkusza ankietowego.

1. Procedura sporządzania Strategii

1.1. Uwarunkowania prawno-systemowe

Opracowywanie Strategii rozwiązywania problemów społecznych należy traktować jako wieloetapowy proces, który ze względu na zmienność uwarunkowań społeczno-gospodarczych powiatu podlega systematycznym zmianom.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16b ust. 1 i art. 19 pkt 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Strategia jest ponadto dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań, opartych na zasadzie pomocniczości Państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.2. Metodyka prac nad Strategią

Punktem wyjścia do opracowywania niniejszej Strategii były:

- Sporządzenie Raportu ma temat sytuacji społecznej na terenie Powiatu Szamotulskiego (na podstawie analizy danych wtórnych – dostępnych informacji, opracowań i sprawozdań oraz specjalnie przygotowanych przez PCPR i OPS-y danych pierwotnych)
- Wyniki ankiet na temat problemów społecznych, przeprowadzonych wśród społeczności Powiatu
- Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej wszystkich gmin Powiatu
- Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród rodzin zastępczych z terenu Powiatu
- Wywiady, rozmowy i konsultacje mailowe z przedstawicielami PCPR-u.

Niestety, ze względu na sytuację epidemiczną, nie było możliwe przeprowadzenie bezpośrednich wywiadów i plenarnych dyskusji – zastąpiły je elektroniczne formy komunikacji.

Rozwiązanie problemów społecznych jako działanie trudne i długofalowe, wymaga strategicznego podejścia do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Niniejsza Strategia, będąca dokumentem wieloletnim, zakłada zatem pełniejsze wykorzystanie potencjału środowiska lokalnego dla rozwiązywania problemów mieszkańców Powiatu, co wpisuje się zarówno w reguły i zasady funkcjonowania pomocy społecznej, określone w Ustawie o pomocy społecznej, jak i w kierunku działań, realizowanych w innych krajach Unii Europejskiej.

Podczas prac nad Strategią wyłoniono kilka przenikających się obszarów problemowych, w odniesieniu do których przedstawiono propozycje rozwiązań. Tymi obszarami są:

- Piecza zastępcza
- Dysfunkcyjność rodzin
- Niepełnosprawność
- Starzenie się społeczeństwa
- Rozwój instytucjonalny służb pomocy społecznej w Powiecie.

Tak sformułowane obszary problemowe stały się jednocześnie celami strategicznymi, które określają kierunki rozwoju społecznego Powiatu w sferze pomocy społecznej. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju społecznego Powiatu, określonego w jego wizji, czyli stanie docelowym. Z kolei deklaracja misji jest określeniem, jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców w perspektywie co najmniej kilkunastu lat.

Z kolei cele strategiczne zostaną osiągnięte poprzez realizację konkretnych projektów, na które składają się działania, czyli czynności do wykonania.

Z powyższego wynika, że Strategia jest pragmatycznym dokumentem, który:

- Określa priorytety działalności samorządu Powiatu w sferze społecznej w następnych latach
- Porządkuje sprawy, które są do załatwienia
- Wskazuje konkretne sposoby realizacji zadań
- Pozwala na kontrolę wykonania przyjętych zadań
- Umożliwia coroczną aktualizację planów i wydłużanie horyzontu planowania o kolejny rok.

Należy podkreślić, że Strategia jest tzw. planem maksymalnym, to znaczy obejmuje ona wszystkie przedsięwzięcia, jakie jej autorzy chcieliby, aby były zrealizowane do 2035 roku – aby tak się stało, muszą być w spełnione wszystkie warunki, związane z wygenerowaniem środków własnych, pozyskaniem środków zewnętrznych oraz wykorzystaniem zdolności technicznych i organizacyjnych.

W rzeczywistości cele, zapisane w Strategii, nigdy nie są osiągnięte dokładnie w takim zakresie, w jakim są za pierwszym razem zaplanowane, bowiem w ciągu wielu lat realizacji przedsięwzięć strategicznych zmienia się zarówno samorząd, jak i jego otoczenie – pojawiają się nowe koncepcje, wyzwania, oczekiwania i możliwości, których konsekwencją jest zmiana lub nawet zaniechanie części pierwotnych planów, a w ich miejsce wprowadzane są inne.

2. Raport z badania ankietowego mieszkańców Powiatu

2.1. Organizacja badań

Prace nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim na lata 2021–2035 prowadzono przy uwzględnieniu udziału licznego grona mieszkańców. Jedną z form partycypowania była możliwość wypełnienia formularza ankietowego, dotyczącego oceny obecnej sytuacji związanej z występowaniem problemów społecznych w zakresie przypisanym kompetencjom Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach oraz propozycji rozwiązywania i przeciwdziałania występowaniu tychże problemów.

W badaniu wzięło udział **237 osób z obszaru Powiatu Szamotulskiego**. Formularz ankiety składał się z 4 pytań tematycznych, podzielonych na trzy części. W pierwszej respondenci oceniali problemy społeczne występujące w Powiecie, w drugiej istniejącą pomoc oferowaną przez Powiat oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W ostatniej części ankietowani wskazywali na propozycje działań ze strony PCPR w Szamotułach, mające na celu usprawnienie i zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy.

W badaniu korzystano głównie z rozbudowanych modułów macierzowych, w których badani nadawali podanym stwierdzeniom odpowiednie oceny wg 5-stopniowej skali (oceny od bardzo dobrych do bardzo złych).

Przyjęto, że cel badania zostanie osiągnięty, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

- Respondenci ocenią problemy społeczne w Powiecie.
- Badani ocenią istniejącą ofertę pomocową w rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie.
- Ankietowani, którzy korzystali z pomocy PCPR w Szamotułach, dokonają jej oceny.
- Respondenci wskażą własne propozycje działań mających na celu zwiększenie skuteczności udzielanej przez PCPR w Szamotułach pomocy.
- Respondenci wypełnią metryczkę.

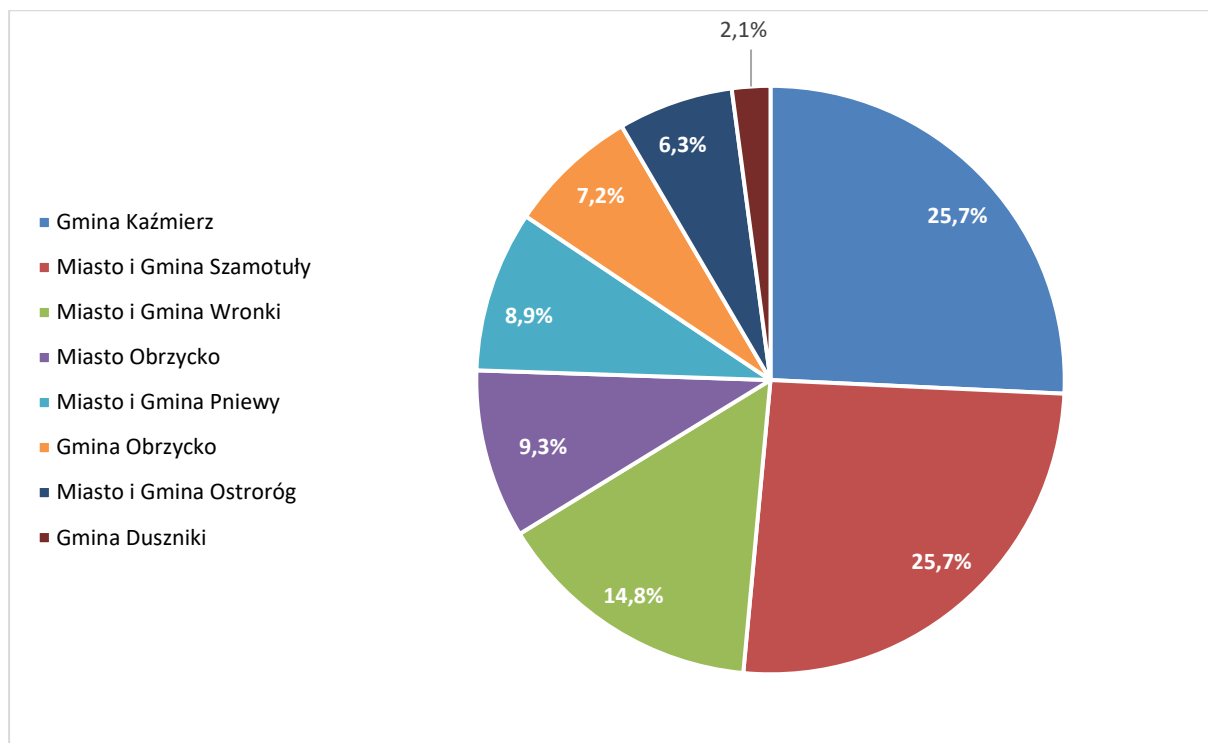
a) Obszar badań

Badanie miało miejsce w okresie od sierpnia do listopada 2020 roku. Z uwagi na sytuację epidemiczną i konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ankietowanych, ankieta została przeprowadzona wyłącznie w formie elektronicznej - została udostępniona mieszkańcom na stronie internetowej Powiatu.

Spośród respondentów, którzy podali swoje miejsce zamieszkania, najliczniej reprezentowani są mieszkańcy Gminy Kaźmierz oraz Miasta i Gminy Szamotuły (po 25,7%), w dalszej kolejności Miasta i Gminy Wronki (14,8%), Miasta Obrzycka (9,3%), Miasta i Gminy Pniewy (8,9%), Gminy Obrzycko (7,2%), a także Miasta i Gminy Ostroróg (6,3%). Najniższą frekwencję wykazała Gmina Duszniki, ponieważ jej mieszkańcy stanowili zaledwie 2,1%

uczestników niniejszego badania ankietowego. Na podstawie powyższego wykazu można przyjąć, że analizą objęto cały obszar Powiatu Szamotulskiego, z delikatną dominacją mieszkańców obszarów wiejskich nad mieszkańcami miast (55,7% do 44,3%).

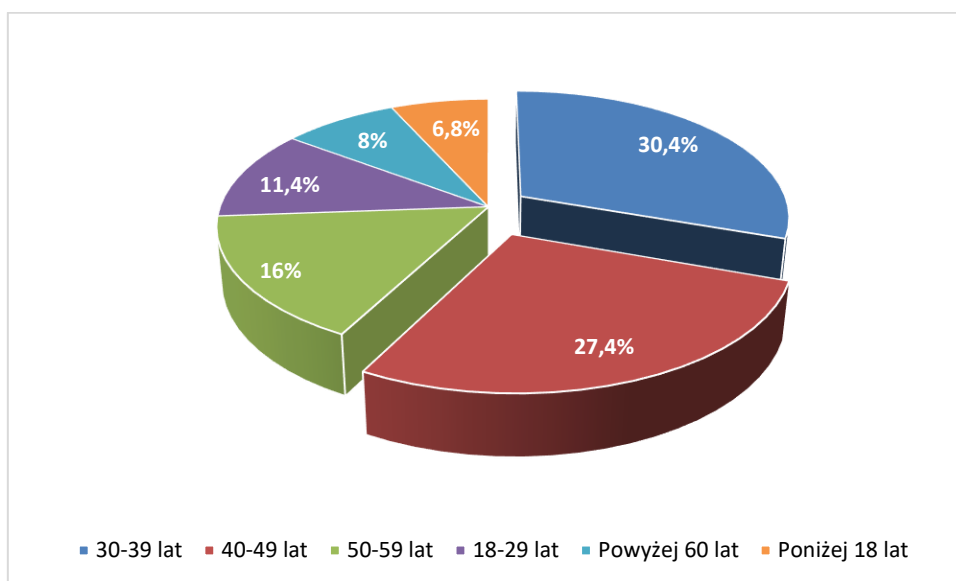
Wykres 17. Miejscowości pochodzenia respondentów ankiety

b) Prezentacja badanej grupy

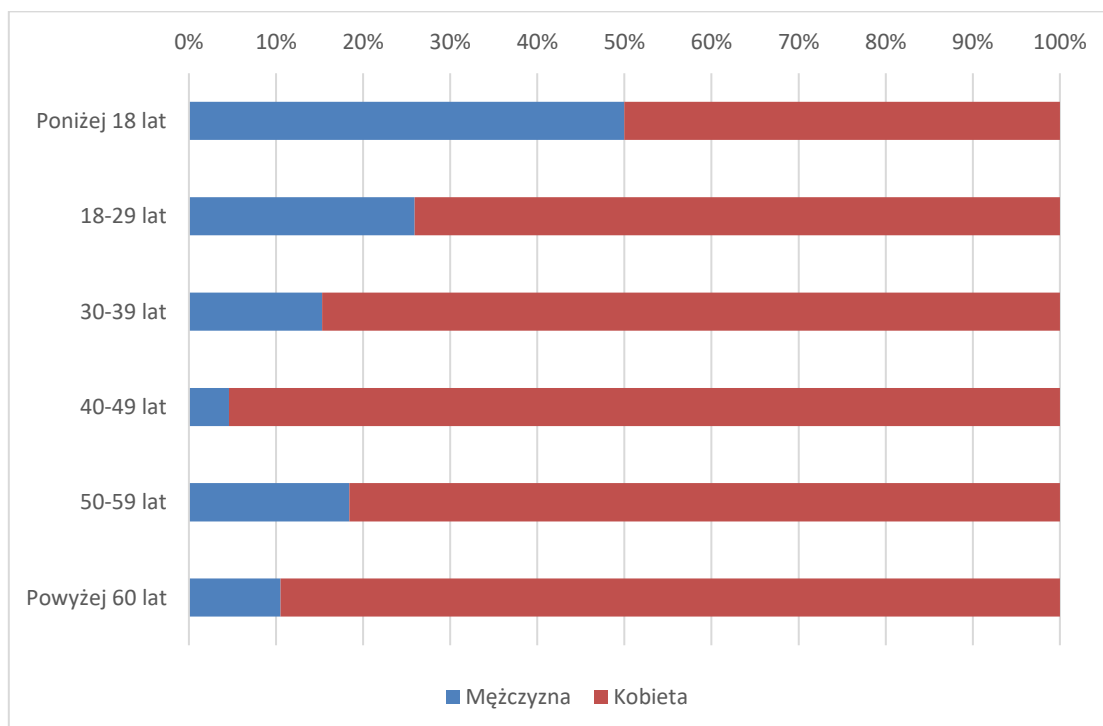
W badanej grupie **dominowały kobiety, stanowiąc ponad 84% respondentów**. Ankietowani reprezentują wszystkie przedziały wiekowe, co pokazuje kolejny wykres. Rozkład badanych według tego kryterium wskazuje na przewagę średnich przedziałów, tj. w wieku 30-39 lat, których udział wyniósł 30,4% oraz 40-49 lat z udziałem 27,4%. Najmniej liczną grupą okazali się mieszkańcy z najmłodszej grupy - poniżej 18 lat, stanowiący 6,8% ankietowanych.

Wykres 18. Udział poszczególnych grup wiekowych w badaniu ankietowym

Panie dominują w prawie wszystkich grupach wiekowych (wyjątek stanowi kategoria „Poniżej 18 lat” z równym podziałem), a największą ich przewagę odnotowano w kategoriach: 40-49 lat (95,4%) i powyżej 60 lat (89,5%).

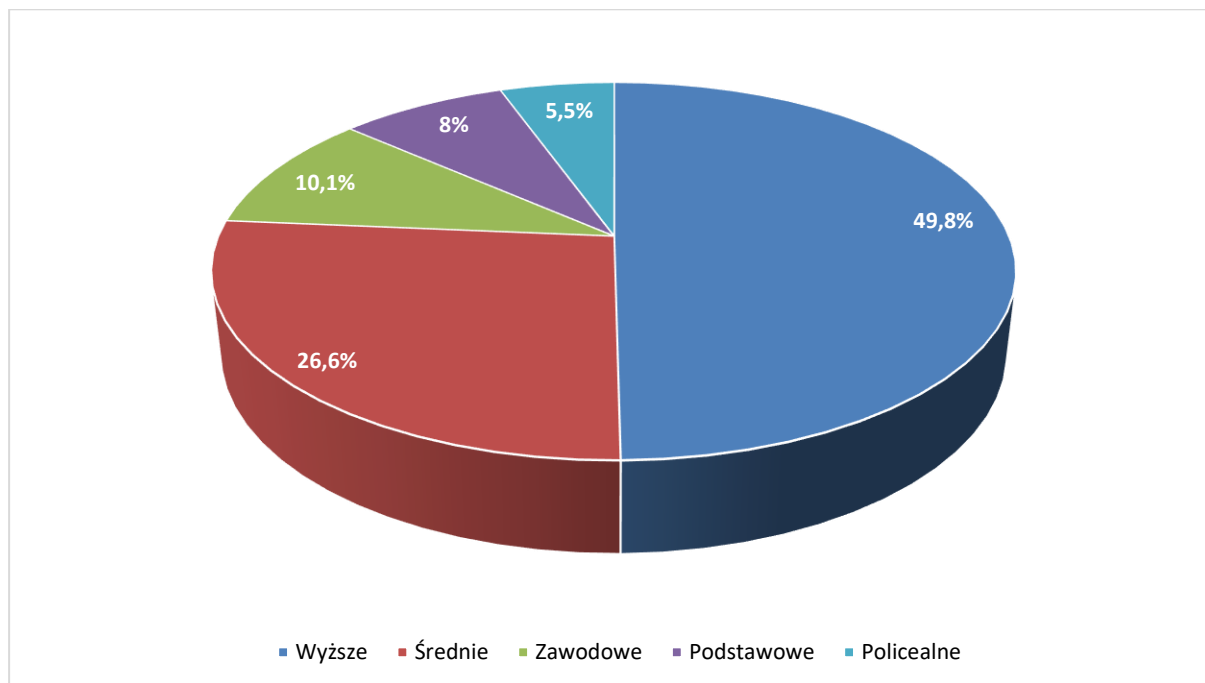
Wykres 19. Udział poszczególnych grup wiekowych w badaniu ankietowym w odniesieniu do płci

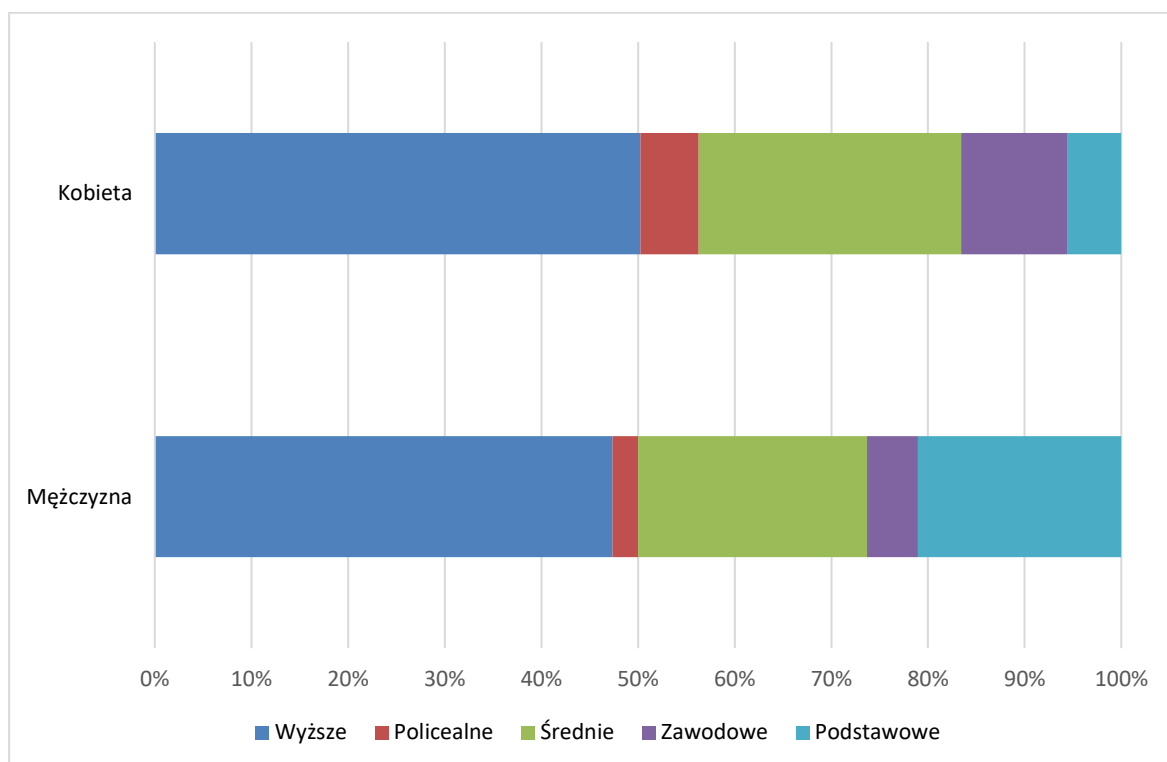
W grupie respondentek dominują panie ze średniego przedziału wiekowego, stanowiąc w sumie 61,9% reprezentacji tej płci w badaniu (40-49 lat – 31,2%, 30-39 lat – 30,7%).

Analiza badanej grupy uwzględniająca poziom wykształcenia respondentów została graficznie przedstawiona poniżej.

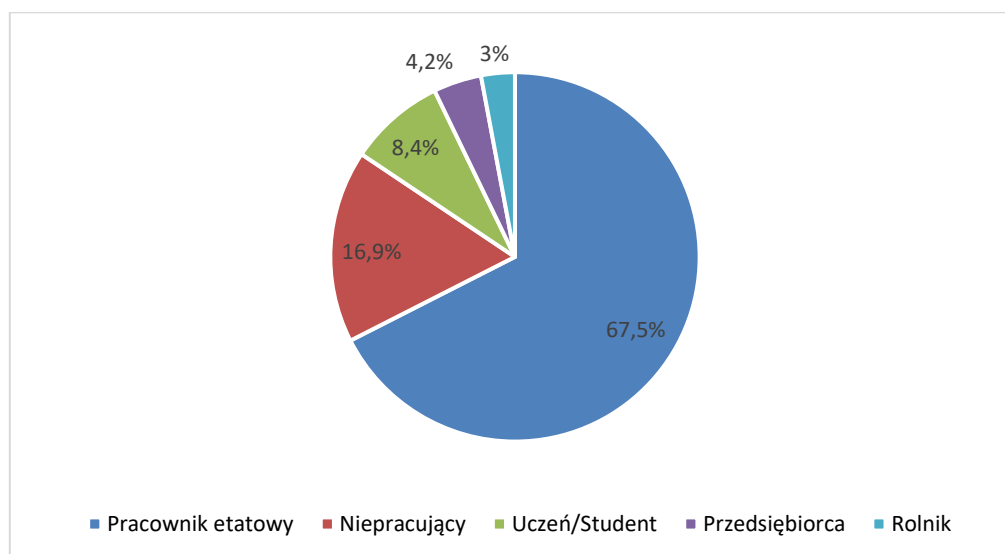
Wykres 20. Poziom wykształcenia badanej grupy mieszkańców

Najliczniej w badaniu reprezentowani byli mieszkańcy z wykształceniem wyższym (49,8%). W dalszej kolejności należy wymienić udział osób z wykształceniem średnim (26,6%). Ankiety wypełniło 10,1% mieszkańców z wykształceniem zawodowym i 8% z wykształceniem podstawowym/ gimnazjalnym. Najmniej (5,5%) ankietowanych zadeklarowało wykształcenie policealne. W dominującej grupie respondentów z wykształceniem wyższym przeważają kobiety (84,8%). Wśród badanych pań dominują osoby z wykształceniem wyższym (50,3%). Wykształceniem średnim dysponuje 27,1% respondentek, zawodowym 11,1%, policealnym 6%, a najmniej, bo 5,5%, to posiadaczki wykształcenia podstawowego. W przypadku respondentów płci męskiej 47,4% posiada wykształcenie wyższe, 23,7% wykształcenie średnie, a 21,1% wykształcenie podstawowe. Najmniej liczni dysponują wykształceniem zawodowym (5,3%, tj. 2 respondentów) oraz policealnym (2,6%, tj. 1 respondent).

Wykres 21. Poziom wykształcenia w odniesieniu do płci ankietowanych mieszkańców

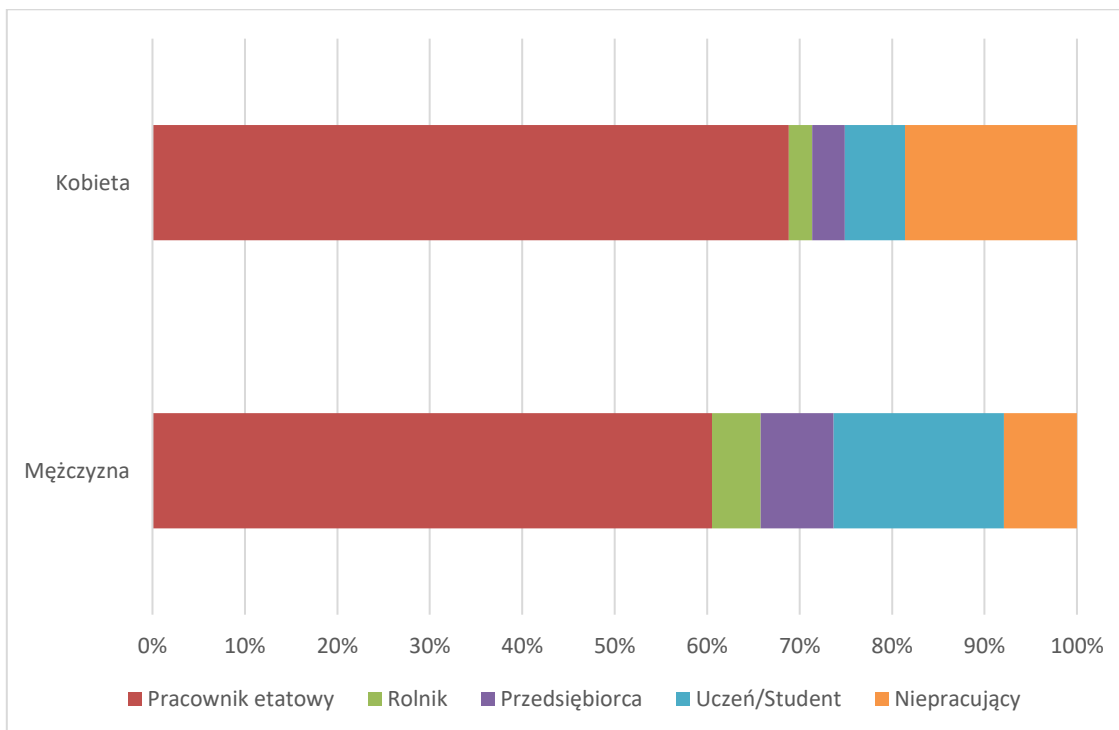
Ukazana na kolejnym wykresie struktura zawodowa osób biorących udział w ankiecie wskazuje na **zdecydowaną przewagę pracowników etatowych (67,5%)**, mniejszy jest udział respondentów niepracujących (16,9%), uczniów/studentów (8,4%), przedsiębiorców (4,2%), czy rolników (3%).

Wykres 22. Status zawodowy badanej grupy mieszkańców Powiatu

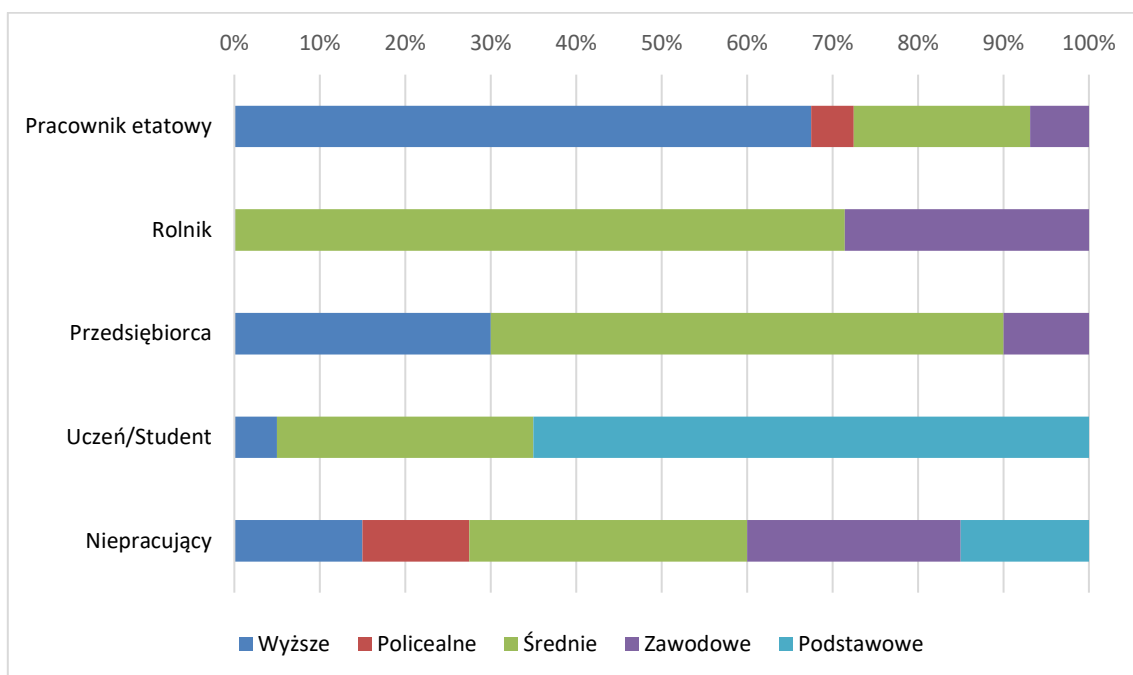
W analizowanej grupie pań zdecydowanie dominują pracownicy etatowi (68,8%). Znacznie mniejszy jest udział kobiet Niepracujących (18,6 %) oraz Uczennic/Studentek (6,5%). Najmniej w grupie ankietowanych kobiet zaznaczyło status zawodowy Przedsiębiorca (3,5%)

i Rolnik(2,5%). Wśród mężczyzn dominują osoby zatrudnione na etacie (60,5%) oraz Uczniowie/Studenti (18,4%).

Wykres 23. Status zawodowy badanej grupy mieszkańców Powiatu wg płci

Z zestawienia wykształcenia respondentów z ich statusem ekonomicznym wynika, że osoby z wykształceniem wyższym to głównie Pracownicy etatowi, stanowiący 67,5% ogółu badanych oraz 91,5% respondentów z tym wykształceniem. Najwyższy poziom wykształcenia nie dominuje w żadnej z pozostałych grup zawodowych. Prawie ¼ Rolników posiada wykształcenie średnie (71,4%), które dominuje także wśród Przedsiębiorców (60%), a w grupie osób Niepracujących stanowi 32,5%. Uczniowie/Studenti to głównie osoby z wykształceniem Podstawowym (65%).

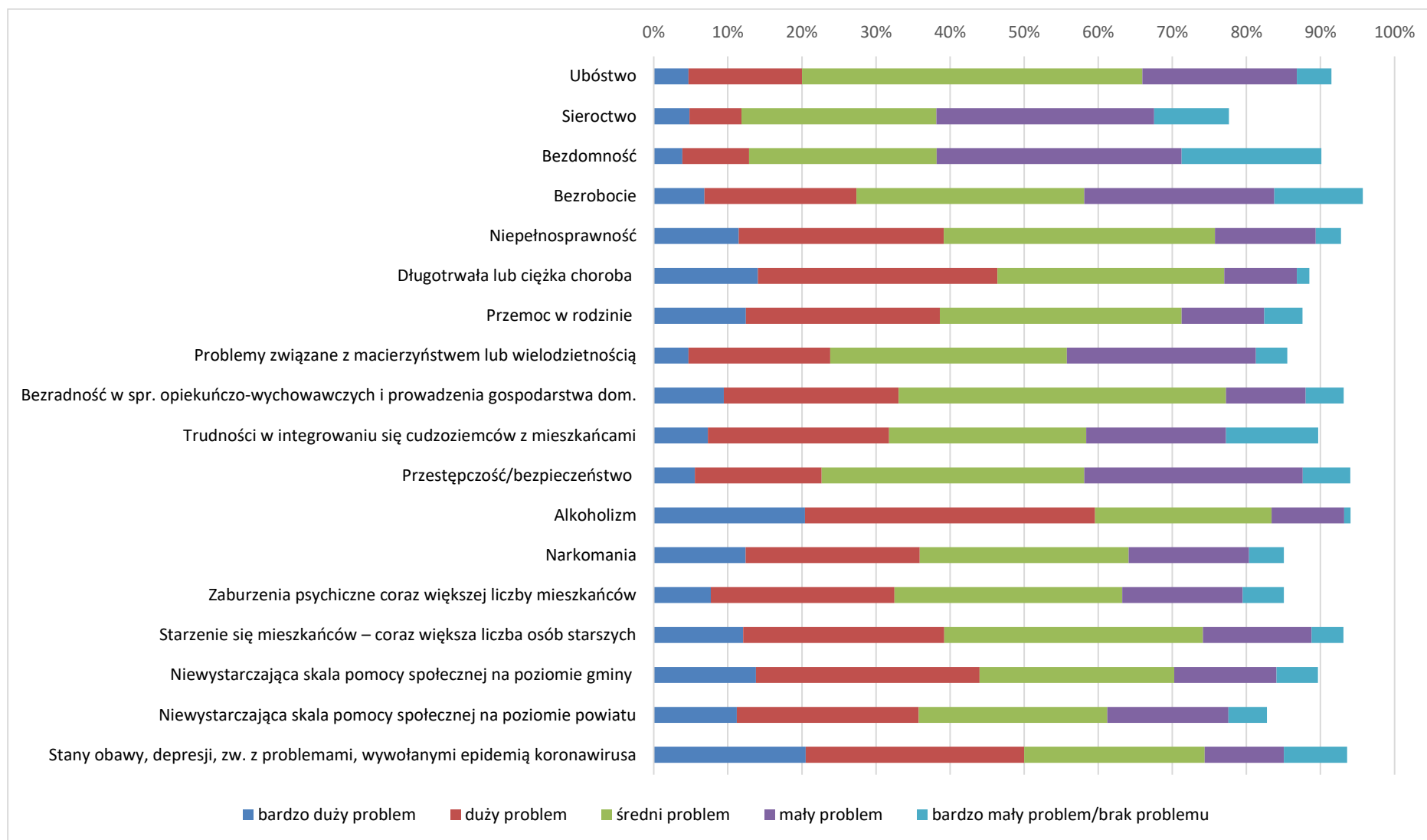
Wykres 24. Status zawodowy badanej grupy wg wykształcenia

2.2. Ocena problemów społecznych w Powiecie

Badani, określając skalę problemów społecznych występujących w Powiecie, zostali poproszeni o ocenę, w 5-stopniowej skali, wybranych aspektów takich, jak: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, problemy związane z macierzyństwem lub wielodzietnością, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, Trudności w integrowaniu się cudzoziemców z mieszkańcami, przestępczość/bezpieczeństwo, alkoholizm, narkomania, zaburzenia psychiczne coraz większej liczby mieszkańców, starzenie się mieszkańców – coraz większa liczba osób starszych, niewystarczająca skala pomocy społecznej na poziomie gminy, niewystarczająca skala pomocy społecznej na poziomie powiatu, stany obawy, depresji, zw. z problemami, wywołanymi epidemią koronawirusa.

Odpowiedzi przedstawiono na kolejnym wykresie; dla ułatwienia analizy usunięto wskazania odpowiedzi „Nie mam zdania”.

Wykres 25. Ocena badanych dotycząca problemów społecznych występujących w Powiecie (odsetek wskazań)

Mieszkańcy Powiatu Szamotulskiego w pierwszej kolejności **jako największe problemy** (suma ocen „bardzo duży problem” i „duży problem”) wskazali:

- **Alkoholizm (59,6%)**
- **Stany obawy, depresji, zw. z problemami, wywołanymi epidemią koronawirusa (50%)**
- **Długotrwałą lub ciężką chorobę (46,4%)**
- **Niewystarczającą skalę pomocy społecznej na poziomie gminy (44%).**

W dalszej kolejności respondenci uznali za istotne problemy: Starzenie się mieszkańców – coraz większa liczba osób starszych (39,2%), Niepełnosprawność (39,1%) oraz Przemoc w rodzinie (38,6%).

Na przeciwnym biegunie, tj. w ocenie wskazanych aspektów jako stanowiących „**mały problem**” oraz „**bardzo mały problem/brak problemu**”, **najwięcej wskazań uzyskały:**

- **Bezdomność – 51,9%**
- **Sieroctwo – 39,5%**
- **Bezrobocie - 37,6%**
- **Przestępczość/bezpieczeństwo - 35,9%**
- **Trudności w integrowaniu się cudzoziemców z mieszkańcami - 31,3%.**

Ankietowani mieli możliwość podania własnych aspektów problemowych ze wskazaniem na skalę problemu (jak powyżej). Uzyskano 27 indywidualnych odpowiedzi oznaczonych jako „bardzo duży problem”, m.in.:

- Problem komunikacji, tj. transportu zbiorowego pomiędzy gminami na obszarze powiatu
- **Problem z dostępnością i jakością usług medycznych – ankietowani nie doprecyzowali lokalizacji – 6 wskazań,**
- Zanieczyszczenie powietrza – 3 wskazania
- Problemy z utrzymaniem porządku w przestrzeni publicznej, tj. nielegalne wysypiska śmieci w lasach i rowach melioracyjnych, higiena wyprowadzanych psów, brak koszy na śmieci – 3 wskazania
- Edukacja (zdalna – problemy z dostępnością i realizacją) – 3 wskazania
- Opieszałość urzędnicza
- Brak wsparcia PCPR dla rodzin, dotkniętych problemem alkoholizmu (zabezpieczenie dzieci) - 2 wskazania
- Problem z dostępnością informacji dla mieszkańców nt. dostępnej pomocy instytucjonalnej w zależności od problemu
- Problem niedostosowania społeczeństwa do obowiązujących przepisów związanych z pandemią
- Dysfunkcje wychowawcze wynikające z nadmiaru obowiązków zawodowych rodziców/opiekunów dzieci
- Bezpieczeństwo na drogach powiatowych – 2 wskazania
- Uzależnienia behawioralne
- Dostępność miejsc i usług dla rodzin z dziećmi (czas wolny).

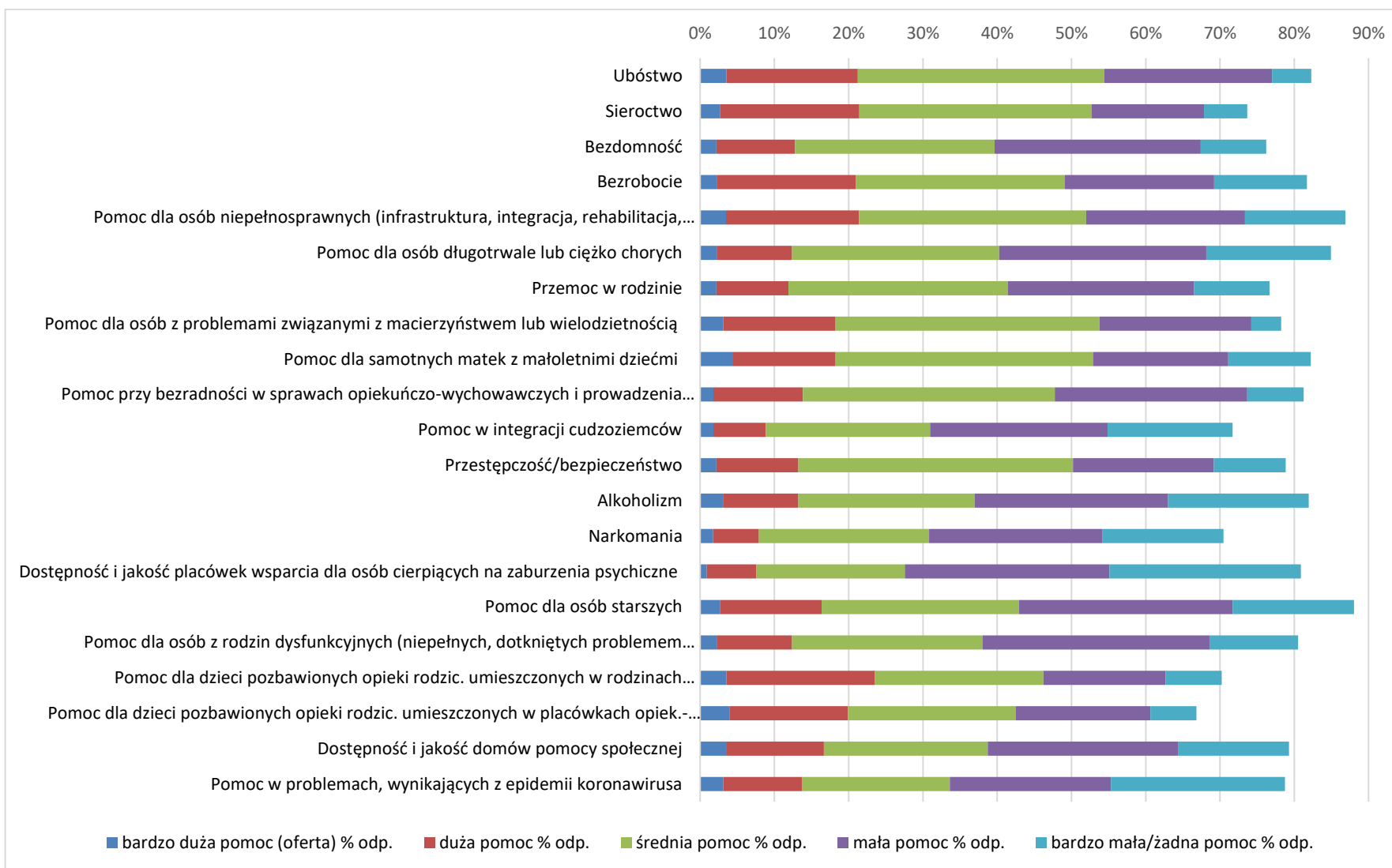
Na to pytanie ankietowe odpowiedziało 237 ankietowanych.

2.3. Pomoc społeczna oferowana przez Powiat

Kwestie pomocy związanej z problemami społecznymi, oferowanej przez Powiat Szamotulski, podjęte zostały w dwóch kolejnych pytaniach niniejszego badania.

W drugim pytaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę dostępnej, oferowanej przez Powiat pomocy w rozwiązywaniu wskazanych problemów takich, jak: Ubóstwo, Sieroctwo, Bezdomność, Bezrobocie, Pomoc dla osób niepełnosprawnych (infrastruktura, integracja, rehabilitacja, włączenie społeczne), Pomoc dla osób długotrwale lub ciężko chorych, Przemoc w rodzinie, Pomoc dla osób z problemami związanymi z macierzyństwem lub wielodzietnością, Pomoc dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi, Pomoc przy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, Pomoc w integracji cudzoziemców, Przemoc/ bezpieczeństwo, Alkoholizm, Narkomania, Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, Pomoc dla osób starszych, Pomoc dla osób z rodzin dysfunkcyjnych (niepełnych, dotkniętych problemem uzależnień), Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, umieszczonych w rodzinach zastępczych, Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzic. umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, Dostępność i jakość domów pomocy społecznej oraz Pomoc w problemach, wynikających z epidemii koronawirusa.

Wykres 26. Ocena istniejącej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie (odsetek wskazań)

Analizując wskazania mieszkańców Powiatu Szamotulskiego w tym pytaniu ankietowym można zauważyć, że najczęściej zaznaczanymi w skali ocen były „średnia pomoc” oraz „mała pomoc”. W przypadku ocen pozytywnych, tj. „bardzo duża pomoc” i „duża pomoc”, **suma wskazań respondentów przy żadnej z form udzielanej pomocy nie przekroczyła 23,6%. Taki wynik uzyskano, a więc najlepiej oceniono, ofertę Pomocy dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej umieszczonych w rodzinach zastępczych.** Próg 20% wskazań respondenckich w tej skali ocen przekroczyły poza tym:

- Sieroctwo oraz Pomoc dla osób niepełnosprawnych (infrastruktura, integracja, rehabilitacja, włączenie społeczne) – po 21,4%
- Ubóstwo – 21,2%
- Bezrobocie – 21%.

Z drugiej perspektywy, a więc **oceniając negatywnie skalę oferowanej pomocy** (suma ocen „mała pomoc” i „bardzo mała/zadna pomoc”), ankietowani wskazali przede wszystkim **na Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne (53,3%), Pomoc dla osób starszych oraz Pomoc w problemach, wynikających z epidemii koronawirusa (po 45,1%). Respondenci za niewystarczającą pomoc/udzielane wsparcie uznali również to w zakresie problemu Alkoholizmu (44,9%), Pomocy dla osób długotrwale lub ciężko chorych (44,7%) oraz Pomocy dla osób z rodzin dysfunkcyjnych (niepełnych, dotkniętych problemem uzależnień) – 42,5%. Mieszkańcy Powiatu Szamotulskiego zaakcentowali również zbyt małą Pomoc w integracji cudzoziemców (40,7%) oraz Dostępność i jakość domów pomocy społecznej (40,5%).**

Również w tym pytaniu ankietowani mieli możliwość wskazania własne przykłady oferty pomocowej ze strony Powiatu wraz z oceną skali tej pomocy. W efekcie tej opcji uzyskano 9 indywidualnych wskazań, które stanowiły powielenie wskazań z pytania poprzedniego, tzn. dotyczyły m.in. ograniczonego dostępu do opieki medycznej (2 wskazania) oraz uzależnień behawioralnych dzieci i młodzieży.

W tym pytaniu ankietowym udział wzięło 232 respondentów.

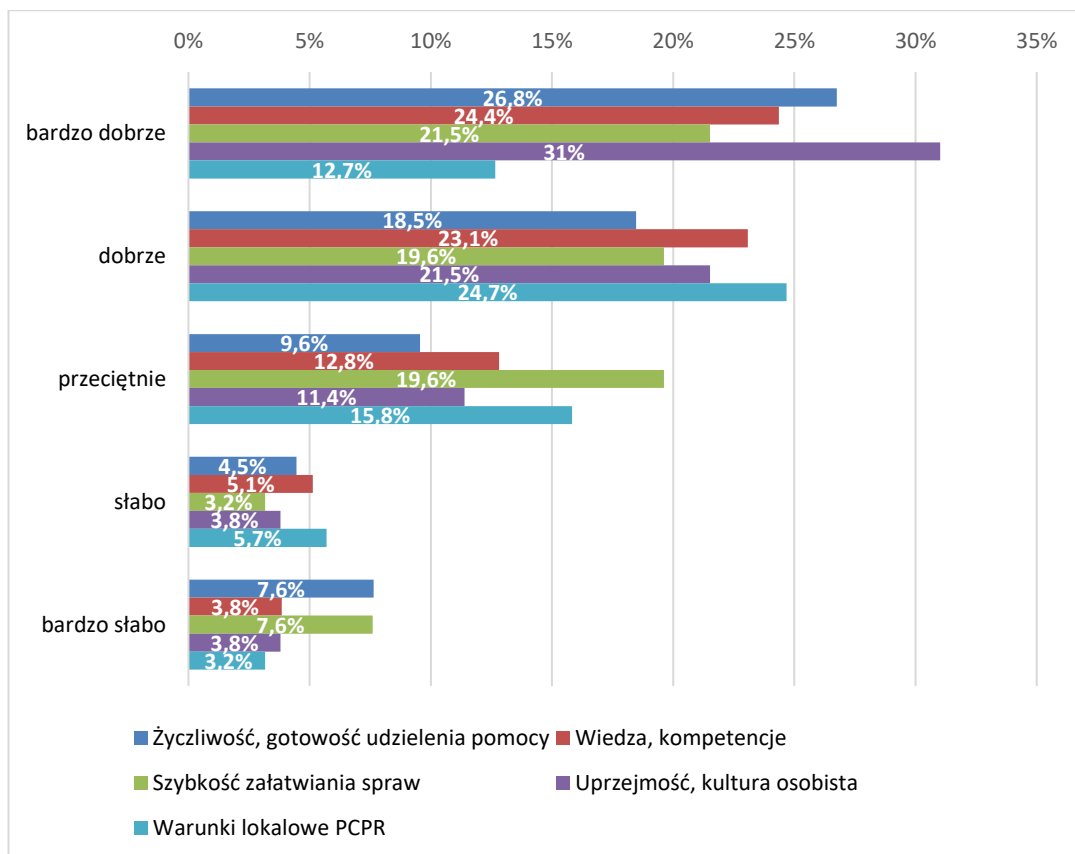
Trzecie pytanie skierowane było do respondentów, którzy w ciągu ostatnich 2 lat korzystali z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach. Ocenie poddane zostały takie aspekty, jak: Życzliwość, gotowość udzielenia pomocy, Wiedza, kompetencje, Szybkość załatwiania spraw, Uprzejmość, kultura osobista oraz Warunki lokalowe PCPR. W 5-cio stopniowej skali ocen od bardzo dobrej do bardzo słabej, **najlepiej oceniona została Uprzejmość, kultura osobista (51,5% wskazań dla ocen bardzo dobrych i dobrych) oraz Wiedza i kompetencje (47,4%).** Pozostałe aspekty również uzyskały wysoki odsetek wskazań w ocenach bardzo dobrych i dobrych (min. 37,3% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Wśród słabych i bardzo słabych ocen pomocy uzyskanej ze strony PCPR w Szamotułach, żaden z aspektów nie uzyskał więcej niż 12,1% sumy tychże ocen – tyle wskazań przypadło Życzliwości, gotowości udzielania pomocy (przy jednoczesnym wysokim wyniku wskazań ocen dobrych

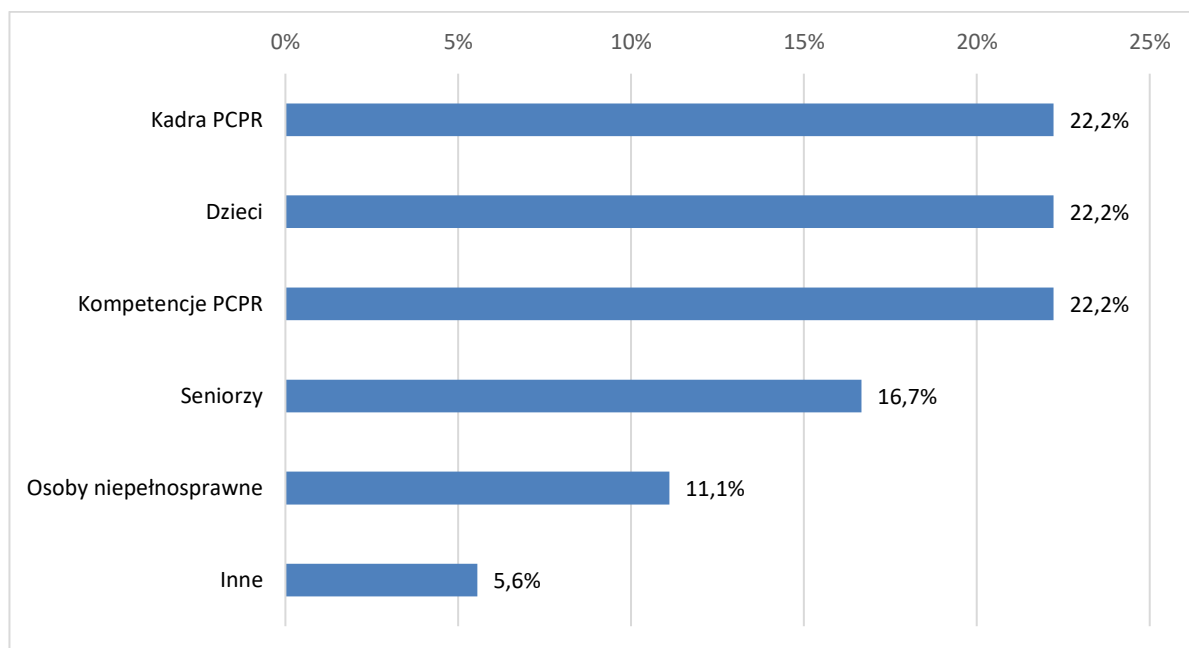
i bardzo dobrych, tj. 45,2%). Szybkość załatwiania spraw uzyskała 10,7% ocen słabych i bardzo słabych przy jednoczesnym wysokim wyniku ocen dobrych i bardzo dobrych (41,1%).

Na to pytanie ankietowe udzielono 160 odpowiedzi.

Wykres 27. Ocena jakości usług PCPR w Szamotułach (odsetek wskazań)

Ostatnie pytanie ankietowe umożliwiło respondentom wskazanie własnych propozycji działań PCPR, które poprawiłyby efektywność tej placówki, tzn. zwiększyły skuteczność udzielanej pomocy. Udzielono 18 indywidualnych odpowiedzi, które obrazuje poniższy wykres.

Wykres 28. Wskazania respondentów na temat poprawy skuteczności pomocy udzielanej przez PCPR w Szamotułach

Po 4 wskazania respondenckie (tj. po 22,2% wszystkich wskazań) przypadły tematyce związanej z personelem oraz kompetencjami PCPR. Ankieterzy wskazywali na potrzebę zwiększenia kompetencji kadry Centrum poprzez uczestnictwo w szkoleniach oraz położenie większego nacisku na uświadomienie pracownikom tej sfery administracji publicznej, aby „służyli” wszystkim potrzebującym mieszkańcom, bez zawężania usług do grup skrajnych, uznawanych potocznie za „patologiczne”. Zaakcentowano również brak świadomości wśród mieszkańców Powiatu Szamotulskiego na temat działalności PCPR w zakresie poszczególnych zakresów pomocy oraz grup docelowych. W tym pytaniu ankieterzy wskazali także na konkretne grupy docelowe i formy udzielanej im pomocy. W przypadku Dzieci (4 wskazania, tj. 22,2%) były to sugestie związane z dożywianiem dzieci, tj. zmniejszeniem progów finansowych, realizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z tzw. grup ryzyka, a także obsługą i zapewnieniem przestrzeni dla indywidualnych spotkań rodziców z dziećmi „adopcyjnymi”. Kolejną grupą docelową, nad którą pochyłili się ankieterzy w tym pytaniu, byli Seniorzy (3 wskazania, tj. 16,7%). Wskazano przede wszystkim na braki w personelu przygotowanego do opieki i wsparcia tej grupy wiekowej, a mianowicie, cyt.:

- *Dzienne domy pobytu dla seniorów z niepełnosprawnością, np. po udarach lub urazach narządu ruchu (brak „przedszkoli” dla seniorów w godz. np. 7-16)*
- *Większa liczba osób zatrudnionych do opieki nad starszymi*
- *Przyjęcie opiekunki osób starszych, nie na umowę zlecenie, czy dzieło, czy jeszcze inne. Zapewnić im umowę o pracę, zapłacić uczciwie za dojazdy swoim prywatnym samochodem.*

Dwa wskazania związane były z działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych, tzn. dotyczyły administracyjnych decyzji, dotyczących stopnia niepełnosprawności oraz pomocy udzielanej

w zakresie zwiększenia częstotliwości turnusów rehabilitacyjnych dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (oczekiwana częstotliwość to minimum co 2 lata). Jedno wskazanie (w wykresie jako Inne) dotyczyło pomocy prawnej rodzinom, które ucierpiały z powodu koronawirusa.

=====

Przeprowadzone badanie ankietowe wskazuje na najważniejsze dla mieszkańców kwestie problematyczne w zakresie pomocy społecznej na obszarze Powiatu Szamotulskiego.

Podsumowując można stwierdzić, że **mieszkańcy odczuwają problemy oraz niewystarczającą pomoc w ich rozwiązywaniu przede wszystkim w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego. Odnosi się to do dostępności placówek opieki zdrowotnej podstawowej i specjalistycznej, w przypadku tej drugiej ze wskazaniem na Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne. Równorzędnie dotkliwym problemem dla obszaru całego Powiatu jest alkoholizm, którego skali występowania nie odpowiada skala ani udzielanej mieszkańcom pomocy, ani przeciwdziałania temu zjawisku.** Należy dodać, że czynnikiem, który spotęgował oceny w zakresie powyższych problemów, jest utrzymujący się kryzys epidemiczny, wpływający na dynamikę rozwoju problemów zdrowotnych (dostępność do służby zdrowia, stany obawy i depresji na tle występującego zjawiska) oraz skali uzależnień.

W zakresie instytucjonalnego wsparcia społecznego mieszkańcy doceniają życzliwość, gotowość do udzielania pomocy, jak również uprzejmość i kulturę osobistą kadr, wskazując przy tym na potrzebę działań wspierających ciągły wzrost wiedzy i kompetencji.

3. Raport z badania ankietowego pracowników Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

3.1. Wstęp

Do prac nad Strategią zaangażowano także pracowników Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu, aby wykorzystać ich wiedzę i doświadczenie, dotyczące znajomości problemów społecznych na terenie ich działania.

Pracownikom OPS-ów udostępniono kwestionariusz ankietowy w formie elektronicznej; był on zamieszczony pod następującym linkiem: <https://szamotuly-opsy.webankieta.pl/>.

Zawierał on 4 pytania merytoryczne oraz metryczkę, w której respondenci wpisywali lokalizację swojego OPS-u. Część merytoryczna objęła następujące pytania:

- 1) Skalę występowania problemów społecznych na terenie gminy respondenta
- 2) Ocenę istniejącej pomocy (oferty) w rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie
- 3) Oczekiwania respondentów co do usprawnienia lub rozszerzenia działań samorządu powiatowego, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Powiatu
- 4) Propozycje działań, jakie mogłyby być realizowane przez PCPR wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej respondenta.

Łącznie ankiety wypełniło 52 pracowników OPS-ów, z których tylko 39 podało lokalizację swojego Ośrodka:

Odpowiedź	Liczba	%
Szamotuły	12	23,1%
Wronki	7	13,5%
Ostroróg	6	11,5%
Pniewy	4	7,7%
Kaźmierz	3	5,8%
Duszniki	3	5,8%
Gmina Obrzycko	2	3,8%
Miasto Obrzycko	2	3,8%
Brak informacji o lokalizacji	13	25,0%
Razem	52	100,0%

Wyniki ankiet zostały wykorzystane, jako jedno z kilku źródeł informacji, do sformułowania analizy SWOT, a następnie do określenia misji społecznej Powiatu oraz sformułowania celów i projektów strategicznych.

Poniżej zaprezentowano wyniki analizy.

3.2. Skala problemów społecznych w gminach

Pierwszą część kwestionariusza stanowiło pytanie macierzowe, w którym respondenci za pomocą pięciostopniowej skali:

- 5 - Bardzo duży problem
- 4 - Duży problem
- 3 - Średni problem
- 2 - Mały problem
- 1 - Bardzo mały problem/brak problemu

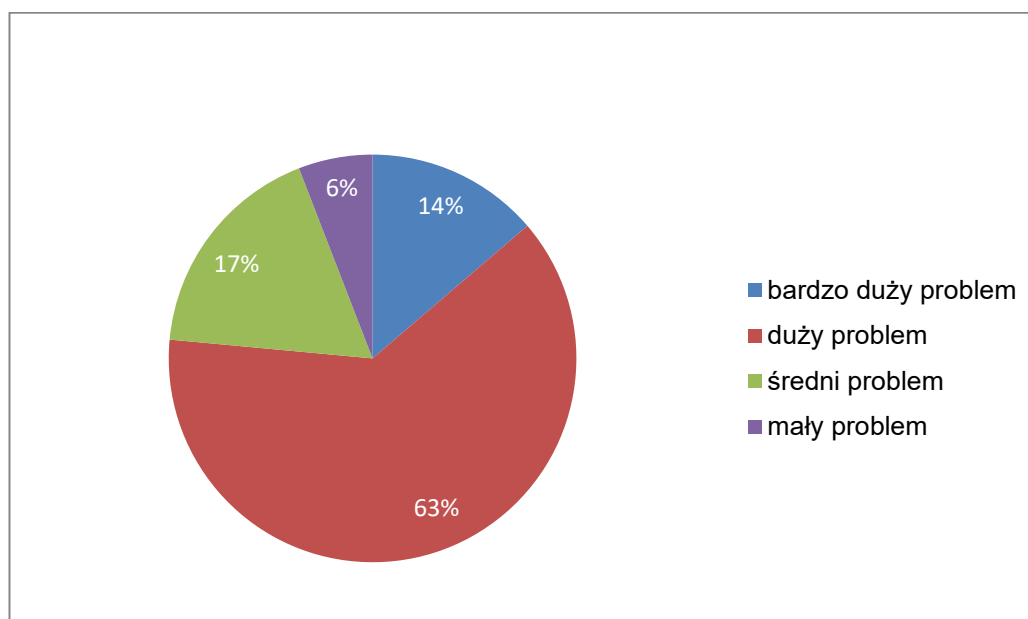
oceniali 18 wytypowanych obszarów. Ponadto pozostawiono miejsce na wpisanie zjawiska, którego nie ujęto w kwestionariuszu; z opcji wpisania własnych uwag skorzystało 6 osób.

Zjawiskiem społecznym, najczęściej uznawanym za bardzo duży i duży problem, jest **alkoholizm**. Stwierdziło tak aż 76,5% respondentów – pracowników OPS-ów. Jest on powszechną, cywilizacyjną ułomnością, która niesie ze sobą szereg patologii i niejednokrotnie jest przyczyną wielu problemów społecznych, jak bezrobocie, ubóstwo i inne. Przyczyny alkoholizmu mogą być bardzo różne:

- psychologiczne - uzależnienie jest objawem różnorodnych zaburzeń jednostki; w takim przypadku zażywanie środków odurzających stanowi przejaw mechanizmów obronnych jednostki
- pedagogiczne - wszelkie uzależnienia mogą być skutkiem źle przeprowadzonego procesu socjalizacji jednostki, np. źle funkcjonująca rodzina, wadliwy system szkolny oraz bliskie kontakty z osobami uzależnionymi
- socjologiczne - przyczyny uzależnień upatruje się w przemianach, jakie zachodzą we współczesnym świecie, czego konsekwencją są pewne zmiany cywilizacyjne³.

Rozkład odpowiedzi został przedstawiony na poniższym rysunku:

³ <https://portal.abczdrowie.pl/przyczyny-alkoholizm>

Wykres 29. Alkoholizm – skala problemu

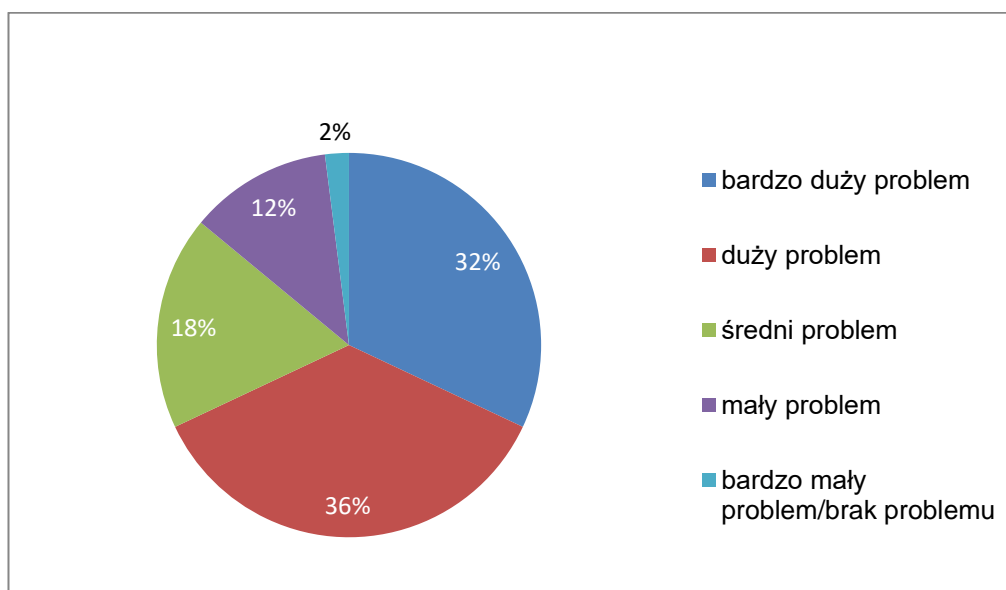
Źródło: Badanie ankietowe

Na drugim miejscu, biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi „bardzo duży problem” i „duży problem” znalazło się **starzenie się społeczności** Powiatu (czyli wydłużania się oczekiwanej dalszej długości trwania życia) – 68%. Biorąc pod uwagę tylko odpowiedzi najbardziej negatywne, czyli „bardzo duży problem”, okazuje się, że właśnie to zjawisko jest najbardziej niepokojące, bowiem tak stwierdziło ponad 2 razy więcej respondentów niż w przypadku oceny problemu alkoholizmu.

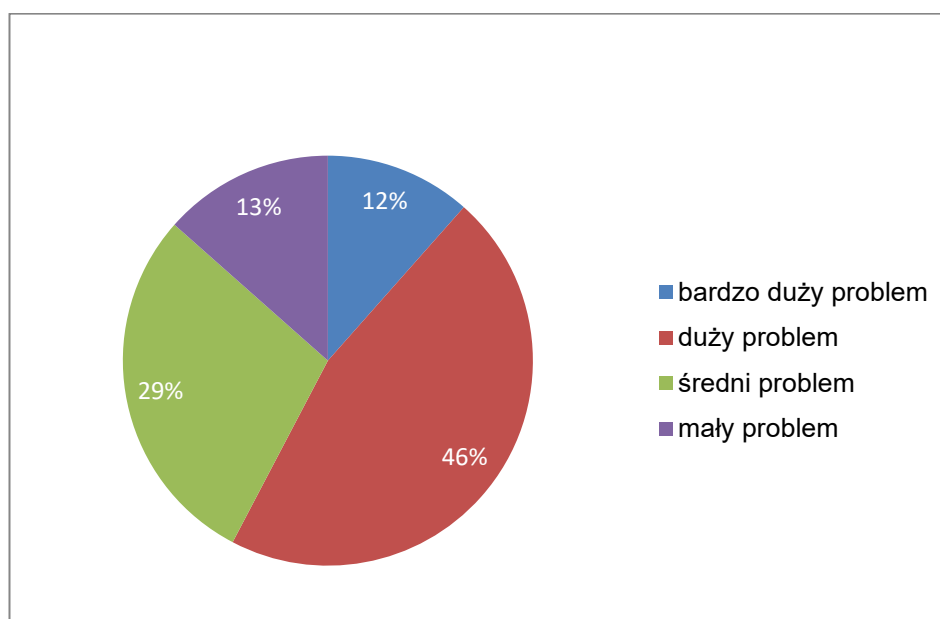
Aby oddać skalę problemu wystarczy przytoczyć poniższe fakty:

- W 2012 roku odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Powiecie wynosił 13,62, w 2012 roku już 15,3, natomiast w 2018 roku – aż 18,7.
- Wskaźnik obciążenia ekonomicznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (czyli przed- i poprodukcyjnym), przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku wynosiła 54,8, podczas gdy w 2018 roku już 63,7.

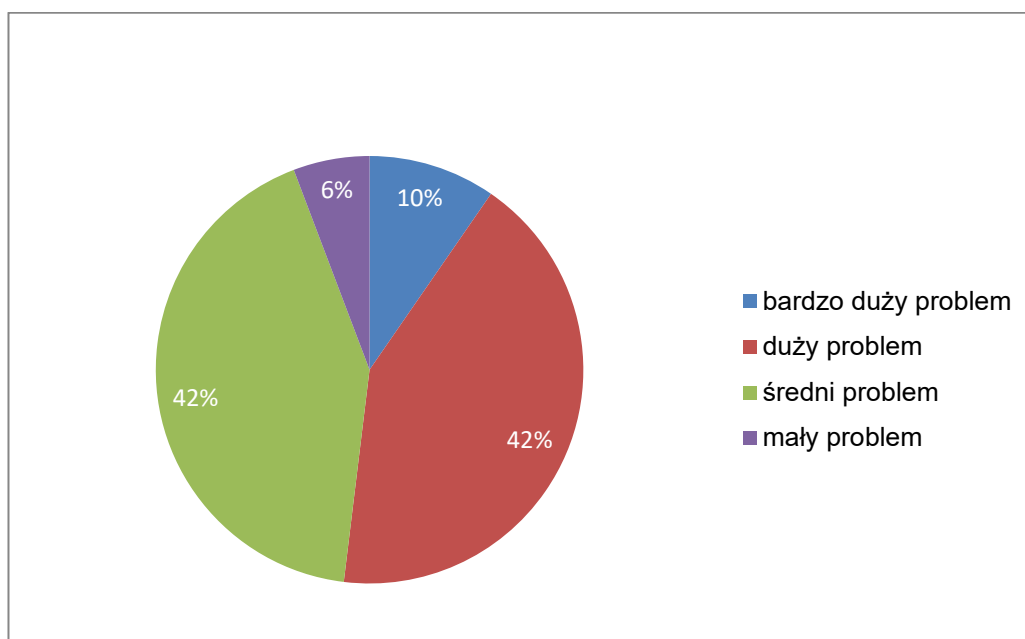
Można więc stwierdzić, że to charakterystyczne dla Polski i Europy zjawisko, jest widoczne również w skali Powiatu. Niestety, wszystko wskazuje, że negatywny trend będzie występował przez wiele kolejnych lat, co w oczywisty sposób będzie nakładało na służby pomocy społecznej coraz więcej zadań, związanych z zapewnieniem opieki nad osobami starszymi.

Wykres 30. Starzenie się społeczności Powiatu – skala problemu

Na trzecim miejscu wśród ocenianych problemów znalazła się **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego** – suma odpowiedzi „bardzo duży problem” i „duży problem” wyniosła 57,7%, z tym że zdecydowanie więcej było odpowiedzi „duży” niż „bardzo duży problem”. Problem bezradności staje się coraz większy i wszystko wskazuje na to, że jest spowodowany coraz większym tempem życia i rosnącymi wymaganiami, dotyczącymi pełnienia różnorodnych ról w rodzinie i społeczeństwie.

Wykres 31. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – skala problemu

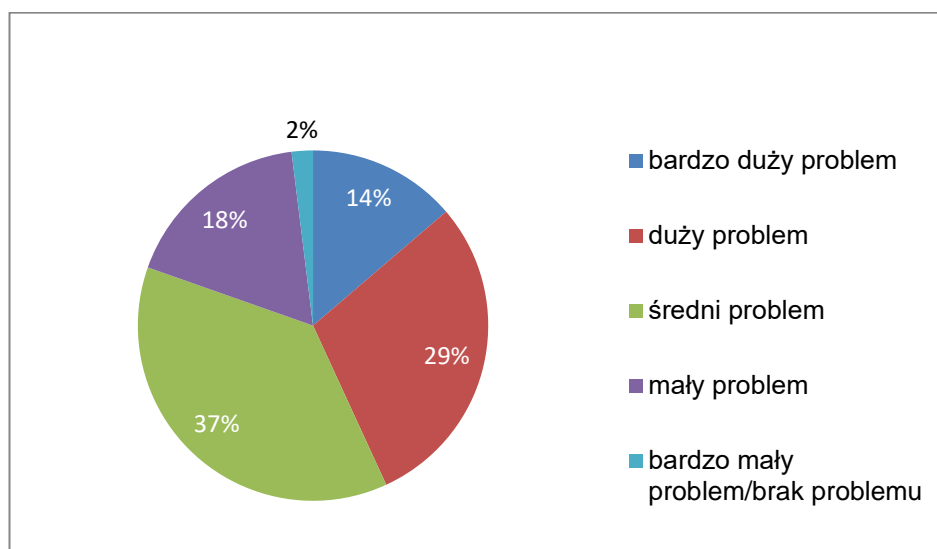
Ostatnim problemem, który ponad połowa respondentów oceniła jako bardzo poważny lub poważny to **długotrwała lub ciężka choroba**; odsetek wyniósł tu 51,9%.

Wykres 32. Długotrwała lub ciężka choroba – skala problemu

Nieco mniej wskazań otrzymał kolejny, bardzo ważny problem, jakim jest **niepełnosprawność** – 44,2% odpowiedzi „bardzo duży” lub „duży problem”.

Obydwa powyższe problemy w ostatnich latach narastają na sile. Z jednej strony wiąże się to z lawinowo rosnącą skalą chorób cywilizacyjnych, a z drugiej strony z coraz większą świadomością co do potrzeby i możliwości korzystania ze specjalistycznej pomocy.

Prawie tyle samo, bo 43,1% odpowiedzi dotyczyło **zaburzeń psychicznych coraz większej liczby mieszkańców**. Bardzo niepokojące jest nie tylko to, że zaburzeń tego typu jest coraz więcej, ale przede wszystkim fakt, że dotyczą one osób coraz młodszych, nawet w wieku przedszkolnym. Jedną z głównych przyczyn jest coraz poświęcanie przez rodziców coraz mniej czasu dzieciom.

Wykres 33. Zaburzenia psychiczne coraz większej liczby mieszkańców – skala problemu

Na kolejnych pozycjach pod względem skali ważności jako problemy znalazły się następujące zjawiska:

Tabela 20. Ocena pozostałych problemów

Problem	Suma odpowiedzi „Bardzo duży problem” i „Duży problem”
Przemoc w rodzinie	23,1%
Narkomania	18,0%
Ubóstwo	15,7%
Bezrobocie	15,7%
Przestępczość/bezpieczeństwo	11,8%
Trudności w integracji cudzoziemców	11,8%
Problemy - macierzyństwo lub wielodzietność	11,6%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7,8%
Bezdomność	5,9%
Sieroctwo	2,0%

Interesujących informacji dostarcza analiza **odpowiedzi „Bardzo mały problem lub brak problemu”**. W tym przypadku zdecydowanie najwięcej odpowiedzi dotyczyło kwestii integracji cudzoziemców, którymi w ostatnich latach są w większości Ukraińcy, podejmujący pracę w naszym kraju.

Tabela 21. Zjawiska ocenione jako najmniej problematyczne

Problem	Odpowiedzi „Bardzo mały problem” lub „Brak problemu”
Trudności w integracji cudzoziemców	49,0%
Bezdomność	29,1%
Sieroctwo	28,0%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	23,5%

Na końcu omawianego pytania respondenci mieli możliwość wskazania i oceny innych, nie wymienionych wcześniej problemów w swoich gminach. Z możliwości tej skorzystało zaledwie 6 osób, wspominając o niepełnych rodzinach, dużej liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oraz wykluczeniu społecznym. W każdym przypadku wskazano jednak, że są to problemy „małe” lub „bardzo małe”.

Na koniec analizy odpowiedzi na pytanie, dotyczące skali problemów społecznych, warto wspomnieć o ocenie istniejącej skali pomocy społecznej w gminach respondentów oraz na poziomie Powiatu.

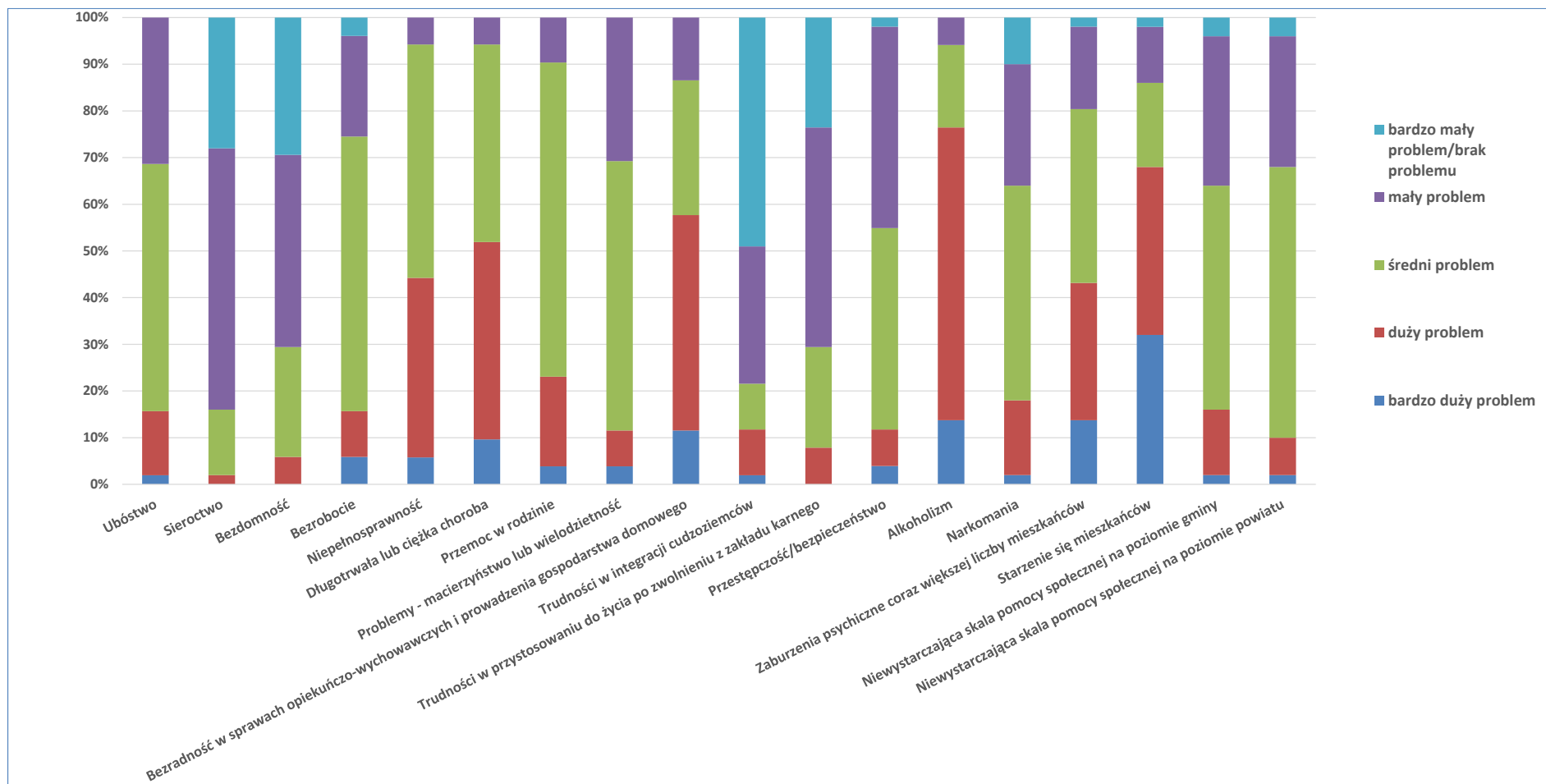
Tabela 22. Ocena pomocy społecznej na poziomie gmin respondentów i Powiatu

Ocena \ Zjawisko	Niewystarczająca skala pomocy społecznej na poziomie gminy	Niewystarczająca skala pomocy społecznej na poziomie Powiatu
Bardzo duży problem	2%	2%
Duży problem	14%	8%
Średni problem	48%	58%
Mały problem	32%	28%
Bardzo mały problem/brak problemu	4%	4%
Razem	100%	100%

Z wypowiedzi respondentów wynika, że problem zbyt małej skali pomocy społecznej jest średni i w nieco większej mierze dotyczy gmin niż samego Powiatu.

Na poniższym wykresie przedstawiono zbiorcze wyniki wszystkich odpowiedzi w ramach wyżej omówionego pytania:

Wykres 34. Ocena poszczególnych problemów społecznych w gminach Powiatu

3.3. Ocena istniejącej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie

Kolejne pytanie dotyczyło oceny istniejących rozwiązań (oferty) różnych problemów społecznych w Powiecie. Zastosowano pięciostopniową skalę:

- 5 - Bardzo duża pomoc
- 4 - Duża pomoc
- 3 - Średnia pomoc
- 2 - Mała pomoc
- 1 - Bardzo mała pomoc.

Mając na uwadze, jakimi narzędziami w kwestii problemów społecznych dysponuje Powiat, wytypowano 21 obszarów podlegających ocenie respondentów. Podobnie jak przy pierwszym pytaniu, tu również badani mieli możliwość wpisania zagadnień, których nie znaleźli w kwestionariuszu, a które uznali za istotne.

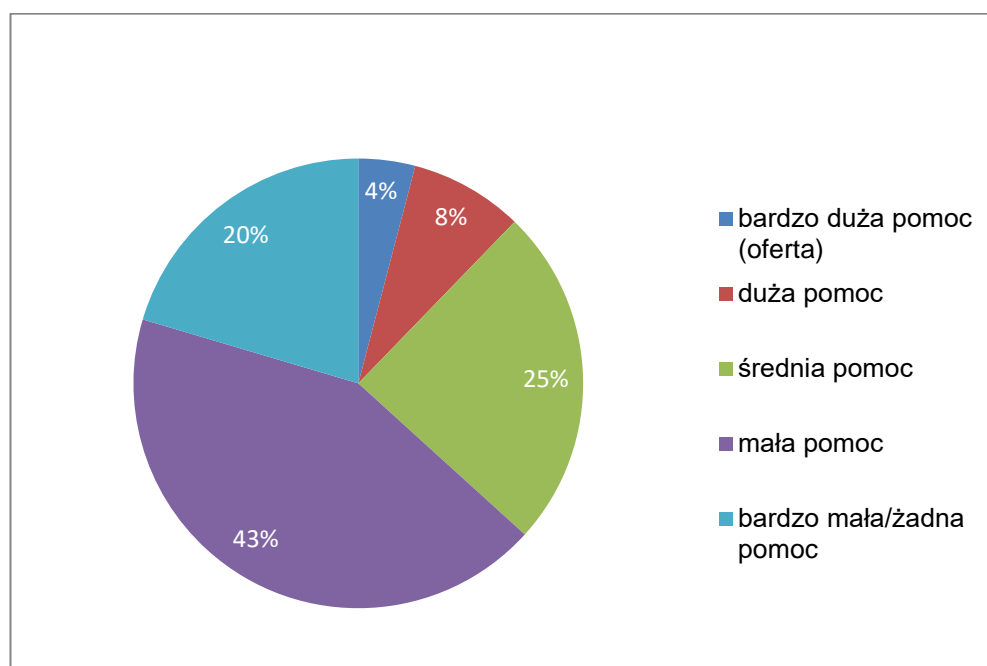
Badanych poproszono o ocenę istniejącej pomocy w następujących obszarach:

- 1) Ubóstwo
- 2) Sieroctwo
- 3) Bezdomność
- 4) Bezrobocie
- 5) Pomoc dla osób niepełnosprawnych (infrastruktura, integracja, rehabilitacja, włączenie społeczne)
- 6) Pomoc dla osób długotrwale lub ciężko chorych
- 7) Przemoc w rodzinie
- 8) Pomoc dla osób z problemami związanymi z macierzyństwem lub wielodzietnością
- 9) Pomoc dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi
- 10) Pomoc przy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
- 11) Pomoc w integracji cudzoziemców
- 12) Pomoc w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- 13) Przystępność/bezpieczeństwo
- 14) Alkoholizm
- 15) Narkomania
- 16) Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne
- 17) Pomoc dla osób starszych
- 18) Pomoc dla osób z rodzin dysfunkcyjnych (niepełnych, dotkniętych problemem uzależnień)
- 19) Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej (całkowicie lub częściowo) umieszczonych w rodzinach zastępczych
- 20) Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej (całkowicie lub częściowo) umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
- 21) Dostępność i jakość domów pomocy społecznej.

Ponieważ niniejszy dokument Strategii koncentruje się na identyfikacji, a następnie na rozwiązywaniu problemów społecznych, **przy analizie odpowiedzi na omawiane pytanie skupiono się na omówieniu kwestii problemowych, czyli tych obszarów, gdzie istniejąca pomoc społeczna została oceniona jako niewystarczająca.**

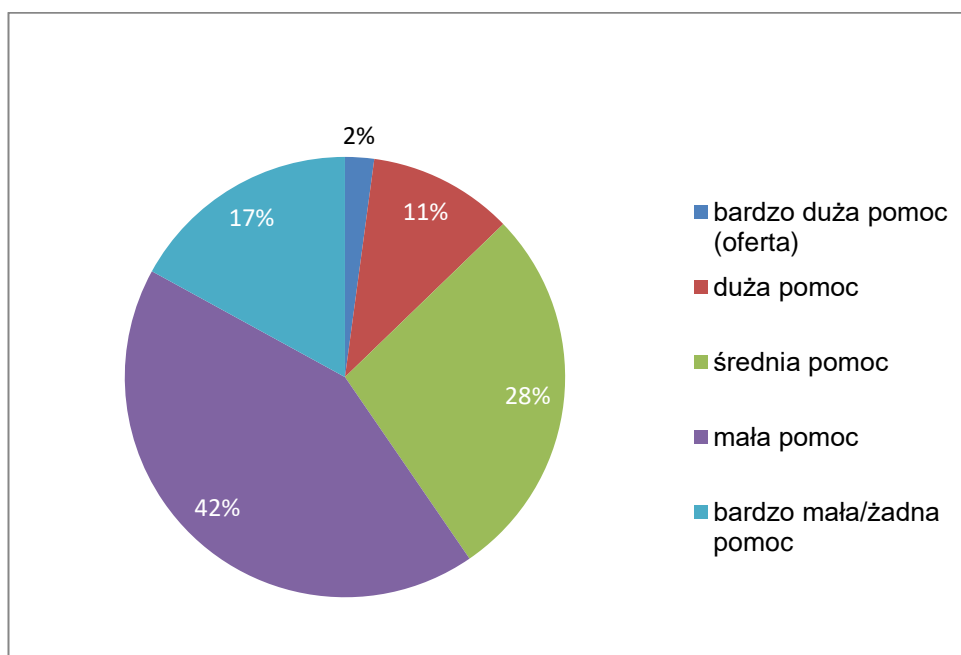
Na pierwszym miejscu znalazła się **dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne.** 63,3% respondentów stwierdziło, że pomoc w tej dziedzinie jest mała, bardzo mała lub żadna. W ujęciu graficznym wygląda to następująco:

Wykres 35. Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne

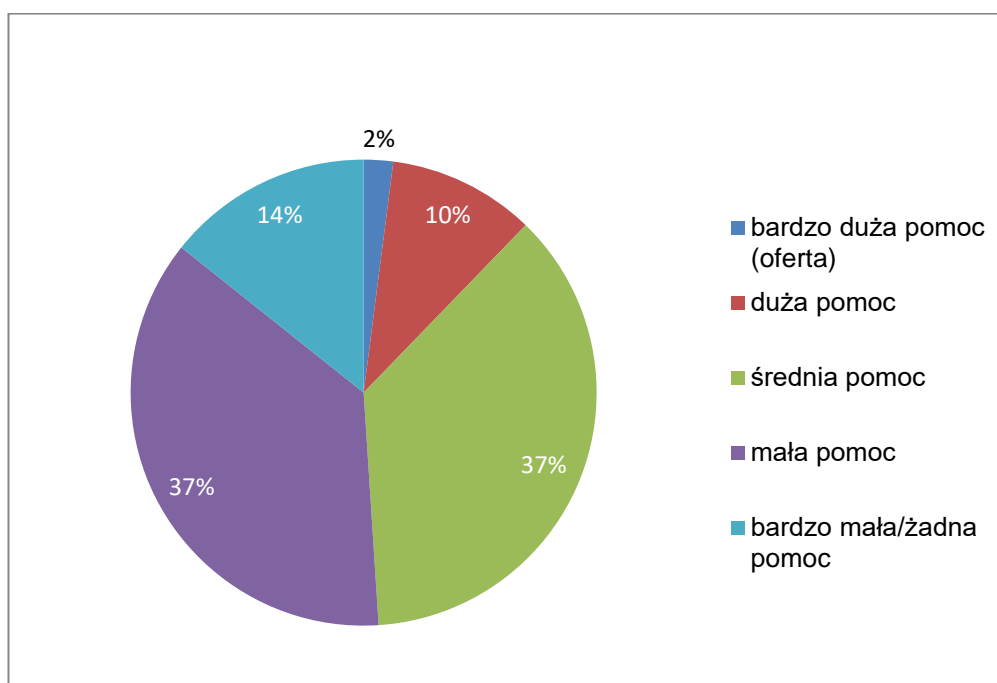
W przypadku 3 dziedzin liczba odpowiedzi: „pomoc mała, bardzo mała lub żadna”, wyniosła między 50% a 60%. Najwięcej, bo 59,6% dotyczyło **istniejącej pomocy w integracji cudzoziemców.**

Wykres 36. Pomoc w integracji cudzoziemców

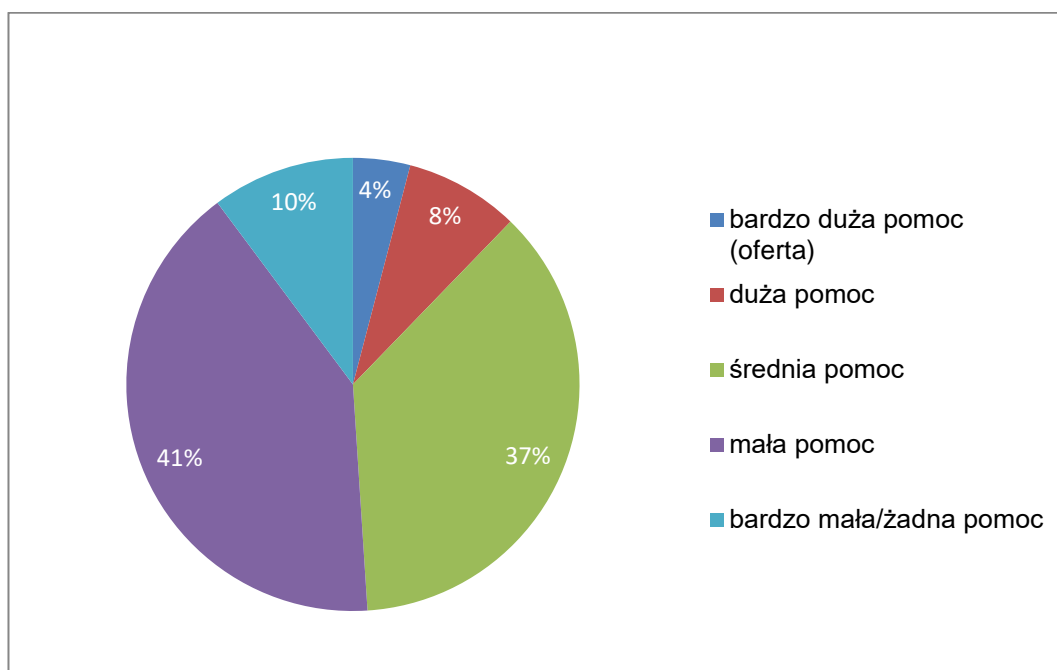

Po 51% respondentów stwierdziło, że mała, bardzo mała lub żadna pomoc jest okazywana **narkomanom** oraz **osobom po zwolnieniu z zakładu karnego**.

Wykres 37. Narkomania – ocena istniejącej pomocy

Wykres 38. Pomoc w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

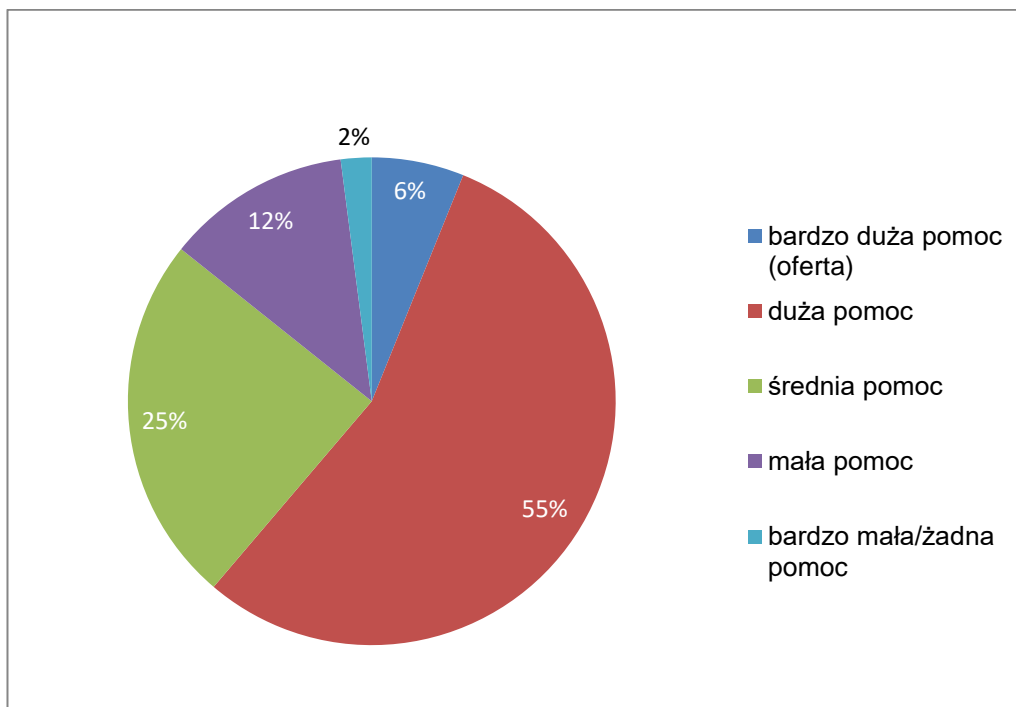
W kolejnej grupie znalazło się 5 czynników, dla których odsetek odpowiedzi: „pomoc mała, bardzo mała lub żadna”, wyniósł między 30% a 40%. Są to:

- Bezdomność – 39,6%
- Przeszłość/bezpieczeństwo – 37,5%
- Dostępność i jakość domów pomocy społecznej – 34,5%
- Pomoc dla osób z rodzin dysfunkcyjnych – 30,6%
- Alkoholizm – 30%.

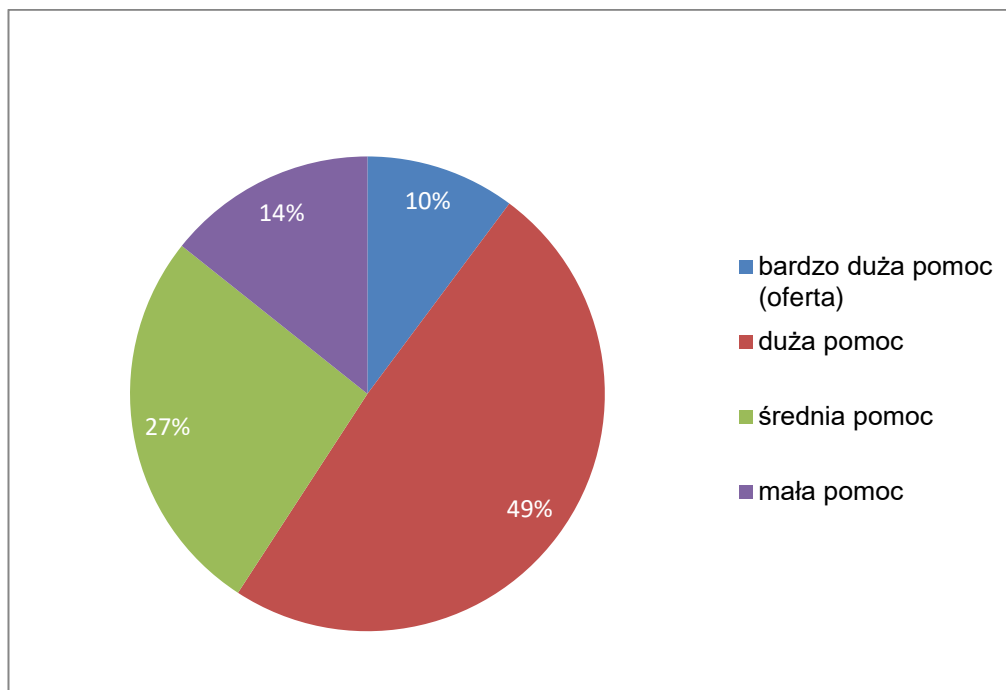
W przypadku wszystkich pozostałych czynników liczba odpowiedzi pozytywnych (czyli „bardzo duża” lub „duża pomoc”) przewyższyła liczbę odpowiedzi negatywnych.

Zdecydowanie **najlepiej oceniono istniejącą pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych** (suma ocen „bardzo duża” i „duża pomoc” wyniosła odpowiednio 61,2% i 59,2%), co obrazują poniższe rysunki.

Wykres 39. Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Wykres 40. Pomoc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej umieszczonych w rodzinach zastępczych

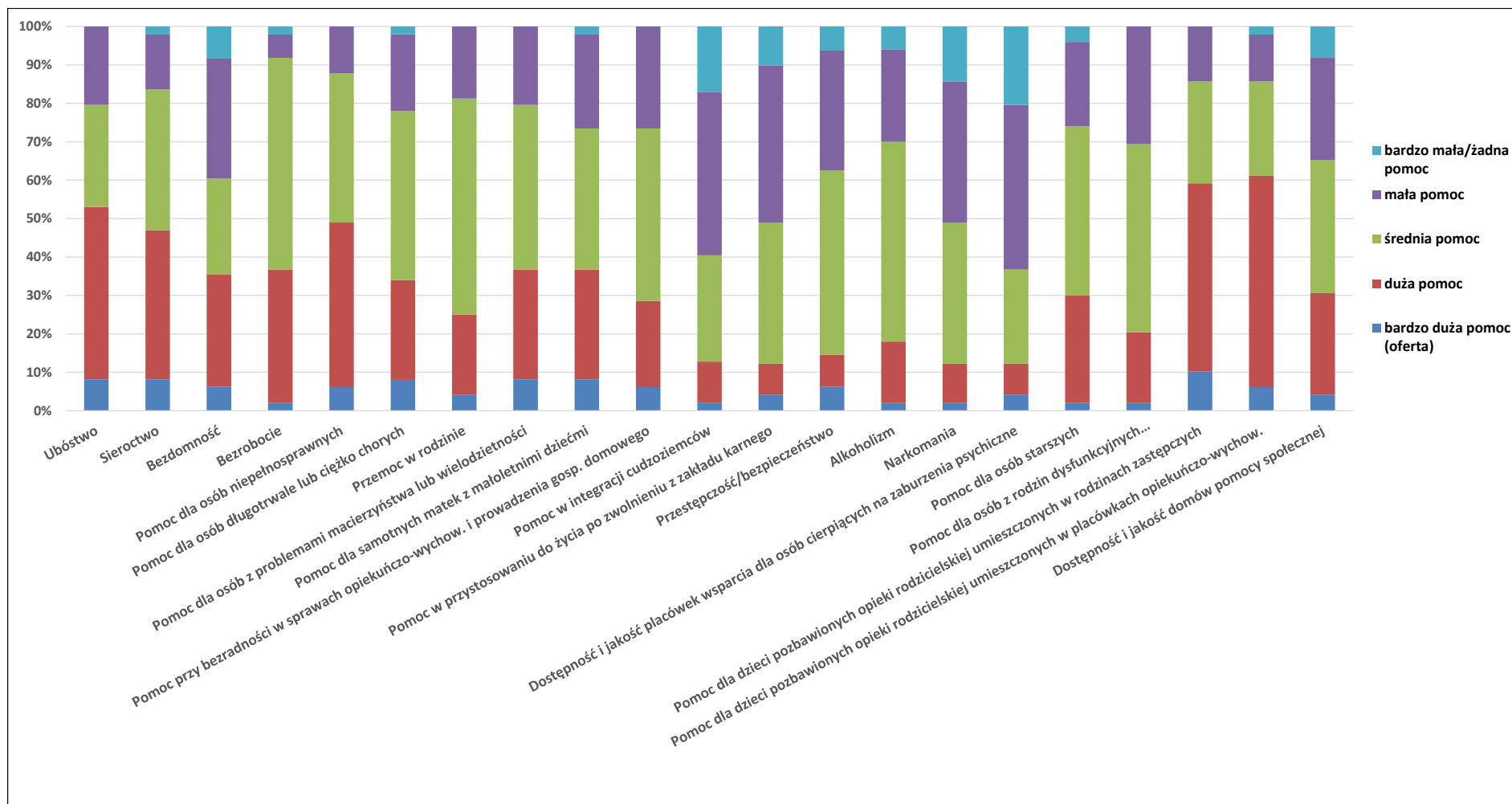

Kolejnymi, dobrze ocenionymi dziedzinami z punktu widzenia okazywanej pomocy dla potrzebujących były:

- Ubóstwo – 53,1%
- Pomoc dla osób niepełnosprawnych – 48,9%
- Sieroctwo – 46,9%.

Pełne zestawienie odpowiedzi na omawiane pytanie zostało przedstawione na poniższym wykresie:

Wykres 41. Ocena istniejącej pomocy (oferty) w rozwiązywaniu problemów społecznych Powiecie

3.4. Oczekiwania co do usprawnienia lub rozszerzenia działań samorządu powiatowego, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Powiatu

W trzecim pytaniu ankiety, skierowanej do pracowników gminnych OPS-ów, poproszono ich o zgłoszenie propozycji, dotyczących rozszerzenia lub poprawy usług, świadczonych przez Powiat, a dotyczących rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. Było to pytanie otwarte; uzyskano łącznie ponad 20 odpowiedzi. Część z nich miała charakter ogólny, inne dotyczyły konkretnych rozwiązań.

Do tej pierwszej grupy należą takie sugestie, jak:

- Pomaganie tylko tym najbardziej potrzebującym, a nie tym, którym nie chce się pracować albo nie chcą się pozbyć uzależnień
- Większy dostęp do placówek służby zdrowia, tj. dostęp do lekarzy specjalistów
- Większy dostęp mieszkańców do programów społecznych
- Poprawa jakości, efektywności i skuteczności prowadzonych działań
- Większe dofinansowania i pomoc
- Większa, doskonalsza współpraca pomiędzy instytucjami, jednostkami samorządowymi. Wywiązywanie się z realizacji własnych zadań, np. Komisariat Policji, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły.

Druga grupa odpowiedzi dotyczyła potrzeby zwiększenia wsparcia dla konkretnych, najbardziej potrzebujących środowisk:

- Pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi - szybsze ich diagnozowanie, łatwiejszy dostęp do lekarza psychiatry dla klientów OPS, większa oferta
- Zwiększona dostępność do rehabilitacji medycznej i sprzętu rehabilitacyjnego (łóżka, materace, balkoniki, itp.)
- Krótsze terminy do załatwiania spraw, np. orzekania o stopniu niepełnosprawności
- Powstanie placówki, umożliwiającej pracę osobom niepełnosprawnym (np. spółdzielnie socjalne)
- Pomoc ludziom bezdomnym - programy
- Utworzenie schroniska lub noclegowni dla osób bezdomnych
- Pomoc dla osób uzależnionych, dostęp do punktów terapeutycznych dla uzależnionych i rodzin niewydolnych wychowawczo
- Terapia rodzinna
- Powstanie placówek dla samotnych matek z dziećmi i ofiar przemocy
- Objęcie większą pomocą osób doznających przemocy (np. rozszerzenie działań i dostępności punktu interwencji kryzysowej, np. dłuższe godziny urzędowania, większa liczba dni)
- Powstanie placówek dziennego pobytu dla osób starszych
- Powstanie Klubów Malucha.

Dodatkowo, kilka wypowiedzi dotyczyło kwestii usprawnienia komunikacji autobusowej:

- Udostępnienie osobom starszym, schorowanym i niepełnosprawnym (samotnym) środków transportu indywidualnego nieodpłatnie
- Usprawnienie komunikacji publicznej (problemy z dojazdem do innych urzędów i instytucji poza gminą)
- Usprawnienie komunikacji autobusowej pomiędzy gminami na obszarze powiatu, z biletami ulgowymi lub bezpłatnymi dla seniorów, niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych.

3.5. Propozycje wspólnych działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach i gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

W ostatniej części ankiety pracownicy OPS-ów mogli zaproponować różnorodne przedsięwzięcia, które można by realizować wspólnymi siłami. Były to:

- Spotkania, wymiana dotychczasowych informacji, cykliczne (np. co kwartał) spotkania PCPR z OPS z powiatu
- Wyjazdy, spotkania integracyjne, itp.
- Wspólne szkolenia, np. o tematyce pracy z osobami chorymi psychicznie (praktyczne rozwiązania dla rodzin dotkniętych tym problemem)
- Wspólna realizacja projektów związanych z pomocą na rzecz społeczeństwa lokalnego, zminimalizowanie bezrobocia, w tym stworzenie miejsc pracy, np. spółdzielnie socjalne
- Programy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością powyżej 26 roku życia (turnusy)
- Promocja profilaktyki zdrowotnej i działań prospołecznych (np. wolontariat)
- Wspólne inicjatywy lokalne, np. aktywizujące seniorów
- Kontynuacja pomocy finansowej przeznaczonej na organizowanie imprez sportowo-integracyjnych dla osób niepełnosprawnych
- Pomoc dla osób dotkniętych przemocą rodzinną
- Pomoc dla osób bezrobotnych
- Pomoc dla osób uzależnionych
- Utworzenie w szpitalu oddziału opiekuńczo-leczniczego dla osób wymagających opieki całodobowej
- Utworzenie ośrodków dla ofiar przemocy w rodzinie
- Rozszerzenie pomocy skierowanej dla osób starszych i schorowanych - samotnych
- Pomoc dla osób, rodzin borykających się z zaburzeniami psychicznymi, np. współmałżonka, rodzica, dziecka, itp.
- Pomoc dla osób ze schorzeniami psychicznymi - warsztaty

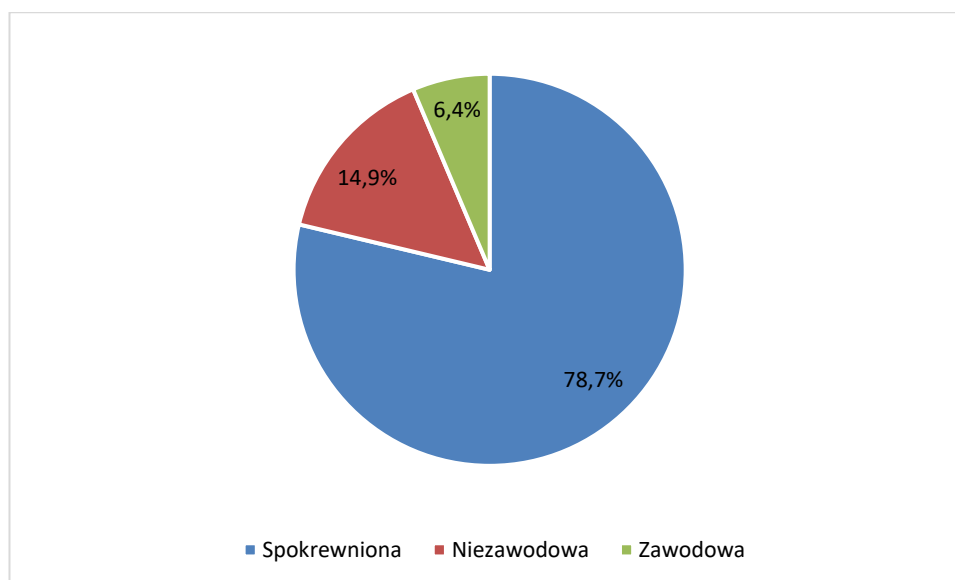
- Oferta współpracy z psychiatrą dla osób z zaburzeniami psychicznymi, będącymi podopiecznymi OPS-u
- Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych, szczególnie w związku z przemocą
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.

4. Raport z badania ankietowego środowiska Rodzinnej Pieczy Zastępczej

4.1. Organizacja badań

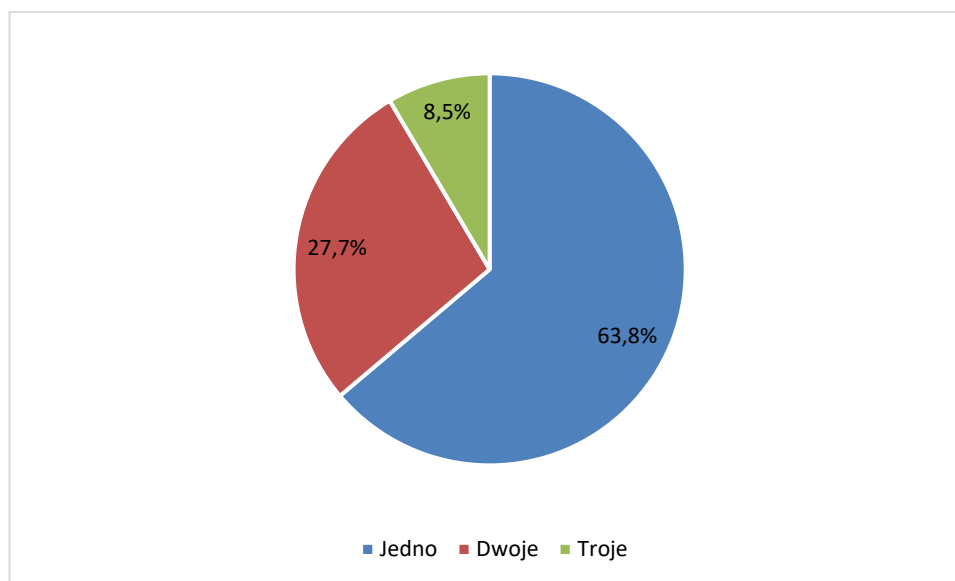
Do udziału we współtworzeniu Strategii zaproszeni zostali także przedstawiciele środowiska Rodzinnej Pieczy Zastępczej z obszaru Powiatu Szamotulskiego. Spośród 86 funkcjonujących rodzin zastępczych na udział w badaniu ankietowym zdecydowało się 47 przedstawicieli tego środowiska wychowawczego (tj. 54,7%). W 78,8 % byli to opiekunowie spokrewnieni, niecałych 15% stanowili przedstawiciele Pieczy Zastępczej Niezawodowej, a 6,4% Pieczy Zastępczej Zawodowej.

Wykres 42. Udział poszczególnych kategorii rodzin zastępczych w badaniu ankietowym

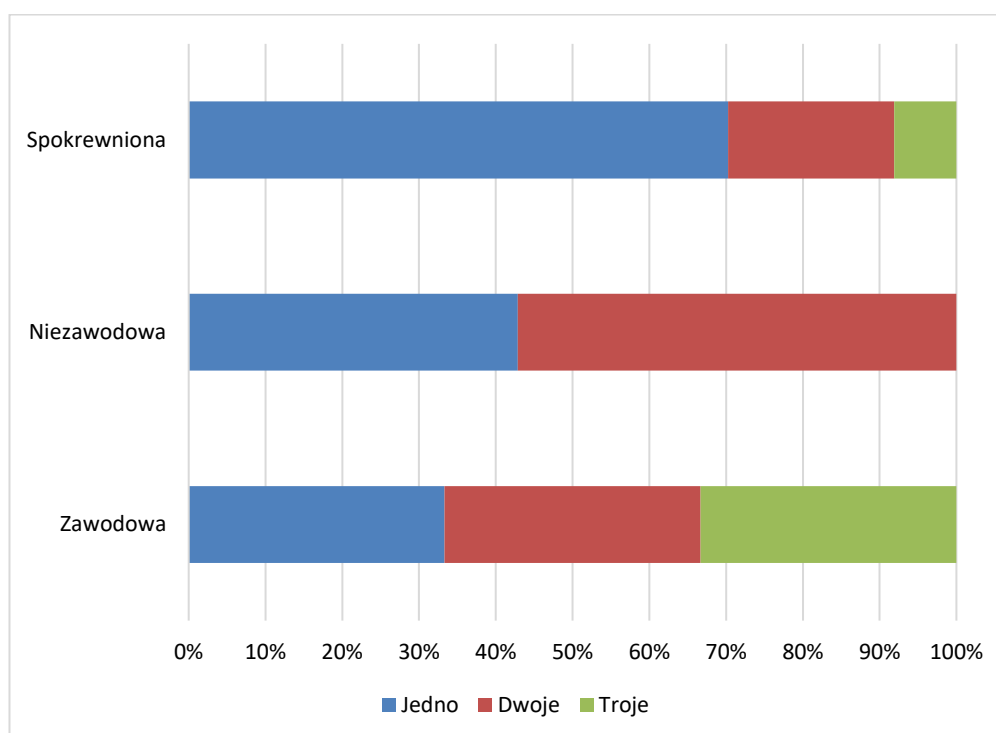
W grupie badanych przeważali przedstawiciele, w których środowisku wychowawczym przebywa jedno dziecko (63,8%), znacznie mniejszą grupę stanowili opiekunowie dwojga dzieci (27,7%), a najmniej wśród ankietowanych zazaczyło w „metryczce” opcję „Troje” (8,5%). Nie odnotowano przedstawicieli pieczy zastępczej dla czworga lub większej liczby dzieci.

Wykres 43. Udział przedstawicieli Rodziny Pieczy Zastępczej w badaniu w odniesieniu do liczby dzieci będących w środowisku wychowawczym

W dominującej grupie Pieczy Zastępczej Spokrewnionej przeważają opiekunowie jednego dziecka (70,3%), Dwojgiem opiekuje się 21,6% spokrewnionych rodziców zastępczych (tj. 8 takich rodzin), a jedynie 8,1% (tj. 3 rodziny) ma pod swoją opieką troje dzieci.

Wykres 44. Kategorie Rodziny Pieczy Zastępczej w odniesieniu do liczby dzieci będących w środowisku wychowawczym

W przypadku Pieczy Zastępczej Niezawodowej, objętej badaniem ankietowym, nieznaczną przewagę frekwencyjną uzyskały rodziny mające pod opieką dwoje dzieci (4 rodziny, tj. 57,1%),

pozostali przedstawiciele tego rodzaju Pieczy Zastępczej to opiekunowie jednego dziecka (3 rodziny tj. 42,9%). Pieczę Zastępczą Zawodową reprezentowały w sumie 3 rodziny – po jednej z jednym, dwojgiem i trojgiem dzieci.

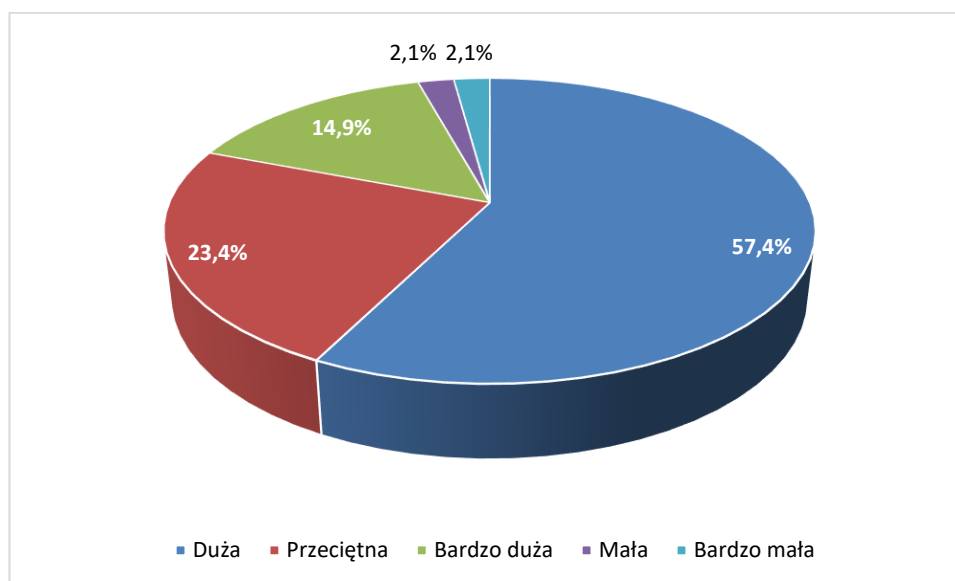
Formularz ankiety składał się z 6 pytań ankietowych, podzielonych tematycznie na dwie części: pytania związane z oceną oferowanych usług z zakresu wsparcia Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz oczekiwanych zmian w ramach tychże usług lub propozycji rozwinięcia wachlarza usług specjalistycznych. Przeważała formuła pytań 1-krotnego wyboru, jedno pytanie umożliwiało wybór wielokrotny, a jedno miało formę otwartej wypowiedzi.

Przyjęto, że cel badania zostanie osiągnięty, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

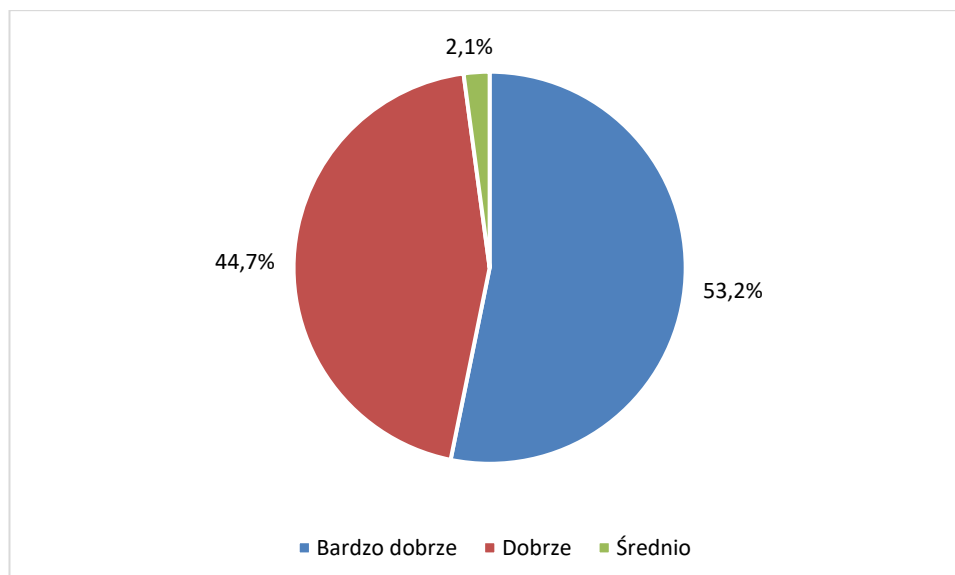
- Respondenci ocenią częstotliwość wizyt w ich środowisku wychowawczym
- Badani ocenią elastyczność godzinową spotkań z koordynatorem
- Określony zostanie stopień zadowolenia ze wsparcia koordynatora
- Wskazane zostaną proponowane zmiany na płaszczyźnie współpracy z koordynatorem w podanych zakresach z uwzględnieniem własnych/innych zakresów tematycznych
- Respondenci wskażą oczekiwane rodzaje usług specjalistycznych, które stanowiłyby wsparcie ze strony organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej
- Badani ocenią dostępność do pomocy specjalistycznej
- Respondenci wypełnią metryczkę.

4.2. Ocena usług realizowanych na rzecz Rodzinnej Pieczy Zastępczej

W pierwszym pytaniu skierowanym do przedstawicieli Rodzinnej Pieczy Zastępczej, poproszono badanych o dokonanie oceny częstotliwości wizyt w ich środowisku wychowawczym w skali od „Bardzo dużej”, przez „Dużą”, „Przeciętną”, „Małą” aż do „Bardzo małej”. Ponad połowa ankietowanych oceniła częstotliwość jako „Dużą” (57,4%), a nieco mniej niż ¼ jako „Przeciętną” (23,4%). Prawie 15% uważa, że wizyty są realizowane bardzo często, a pojedyncze głosy przydzielone zostały ocenie „Małej” i „Bardzo małej” częstotliwości wizyt.

Wykres 45. Ocena częstotliwości wizyt w środowisku wychowawczym

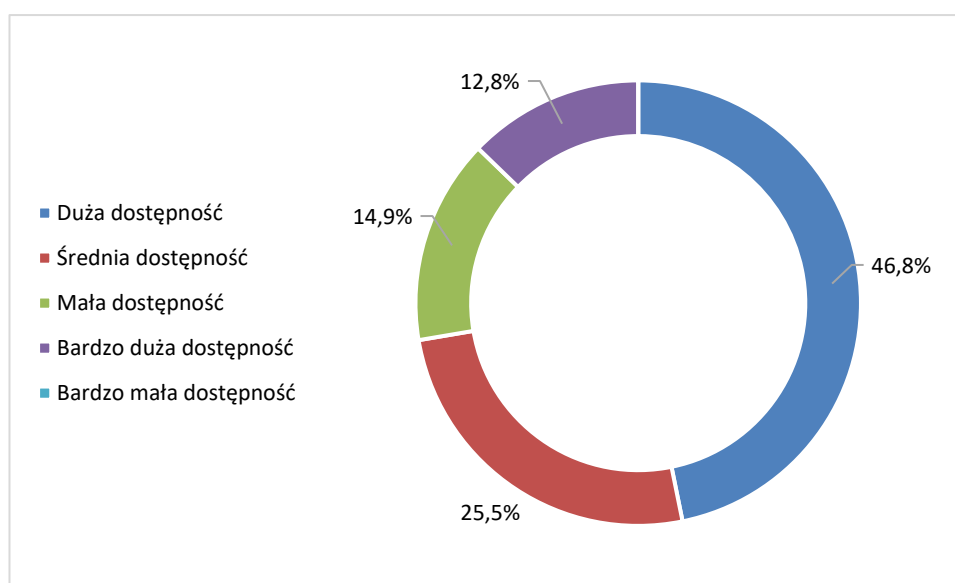
Ankietowani poproszeni o dokonanie oceny elastyczności godzinowej spotkań z koordynatorem (skala 5-cio stopniowa od „Bardzo dobrze” do „Bardzo źle”), wypowiedzieli się w tej kwestii pochlebnie, tzn. ponad połowa oceniła elastyczność „Bardzo dobrze” (53,2%), a nieco mniej niż połowa „Dobrze” (44,7%). Jeden przedstawiciel Rodzinnej Pieczy Zastępczej dokonał oceny średniej (2,1%), natomiast źle i bardzo źle nie ocenił nikt.

Wykres 46. Ocena elastyczności godzinowej spotkań z koordynatorem

W kolejnym pytaniu respondenci poddali ocenie wsparcie uzyskiwane od koordynatora i tu pomimo dostępnej 5-cio stopniowej skali ocen, głosy podzieliły się pomiędzy „Bardzo zadowolonych” (66%) a „Zadowolonych” (34%).

Pozytywne odpowiedzi przeważały również w ostatnim pytaniu, związanym z oceną usług z zakresu wsparcia Rodzinnej Pieczy Zastępczej – w tym przypadku ocenie poddana została dostępność pomocy specjalistycznej. Ankietowani mieli możliwość dokonania wyboru spośród 5-cio stopniowej skali ocen (od „Bardzo dużej dostępności” do „Bardzo małej dostępności”), ale skrajnie negatywna ocena nie uzyskała żadnego wskazania. Największą liczbą wskazań uzyskała natomiast „Duża dostępność” do pomocy specjalistycznej – tak odpowiedziało 46,8% respondentów. Na „Średnią dostępność” wskazała nieco ponad ¼ (tj. 25,5%), a na „Małą dostępność” 14,9%. Sześciu spośród ankietowanych (tj. 12,8%) oceniło dostępność do pomocy specjalistycznej jako „Bardzo dużą”.

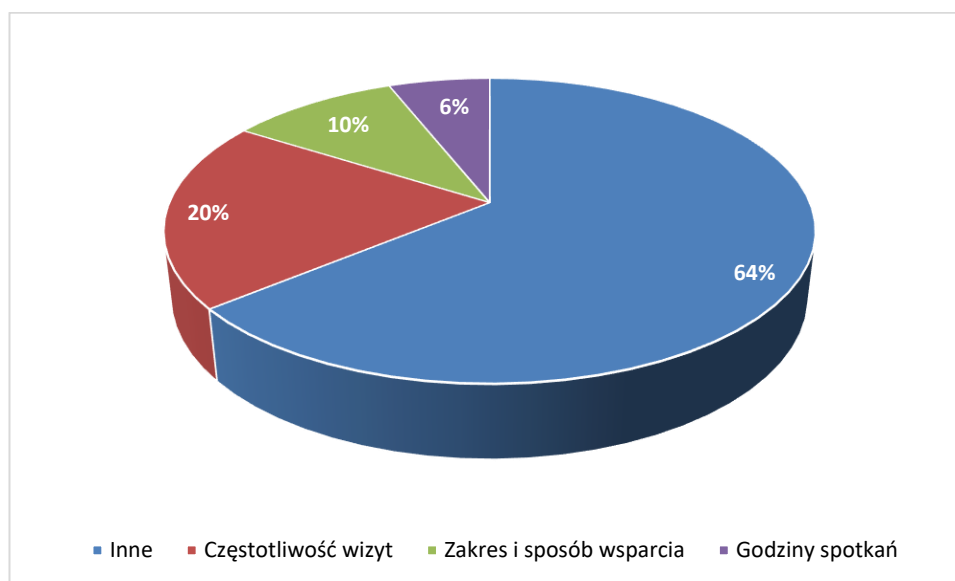
Wykres 47. Ocena dostępności pomocy specjalistycznej dla wychowanków Pieczy Zastępczej

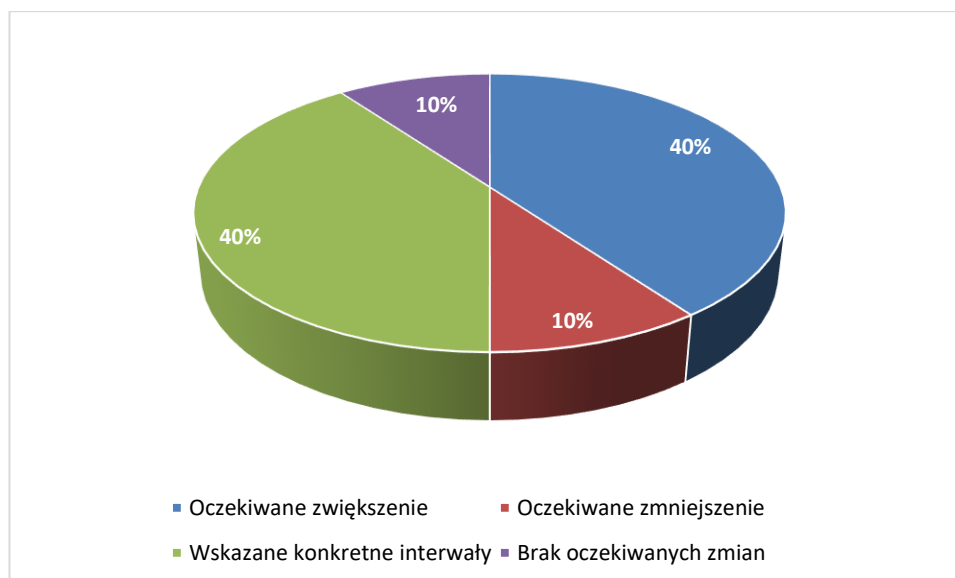
4.3. Oczekiwane zmiany na płaszczyźnie usług oferowanych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej

W tej części tematycznej ankietowani mieli możliwość wskazania preferowanych zmian we współpracy z koordynatorem oraz podania oczekiwanych usług specjalistycznych, które wpłynęłyby korzystnie na rozwój podopiecznych Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W pytaniu poświęconym preferowanym zmianom we współpracy z koordynatorem respondenci mogli wskazać na więcej niż jeden aspekt (3 konkretne aspekty oraz 1 własny do wskazania, oznaczony w pytaniu jako „Inne”) i rozwinąć swoją wypowiedź. Głosy rozłożyły się dla wskazanych do zmiany aspektów zgodnie z poniższym wykresem.

Wykres 48. Oczekiwane zmiany na płaszczyźnie współpracy z koordynatorem

Najwięcej wskazań uzyskały określone w pytaniu „Inne” preferowane zmiany (64% wskazań), a w rozwinięciu ankietowani doprecyzowywali przeważnie ocenę współpracy z koordynatorem jako dobrą i nie wymagającą konkretnych zmian (89,7% takich wypowiedzi), dwóch respondentów wskazało na potrzebę organizowania dla Rodzinnej Pieczy Zastępczej **wyjazdów integracyjnych** (6,9%), a jedna osoba (tj. 3,4%) wskazała na **potrzebę uzyskania wsparcia psychologicznego**. W przypadku aspektu „Częstotliwość wizyt”, który uzyskał 20% wszystkich wskazań, respondenci doprecyzowali oczekiwane zmiany zgodnie z poniższym wykresem.

Wykres 49. Oczekiwane zmiany we współpracy z koordynatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w zakresie częstotliwości wizyt

Po cztery wskazania (tj. po 40% wszystkich wskazań w tym aspekcie) uzyskały „Oczekiwane zwiększenie” oraz „Wskazane konkretne interwały” miesięczne/godzinowe wizyt koordynatora

(co 2 miesiące, co 3 miesiące, dwa razy w miesiącu, godz. 14:00). Jeden respondent wskazał na potrzebę rzadszych wizyt, inny na brak oczekiwanych zmian w tym zakresie.

Trzeci pod względem liczby wskazań był aspekt pod nazwą „ Zakres i sposób wsparcia” (5 wskazań, tj. 10% wszystkich wskazań respondenckich w tym pytaniu) i tu ankietowani doprecyzowali następująco:

- **pomoc i wsparcie w zakresie dostępu do przedszkoli oraz opieki medycznej**
- **lepszy dostęp do specjalistów**
- **wizyty z psychologiem**
- **więcej warsztatów dla dzieci.**

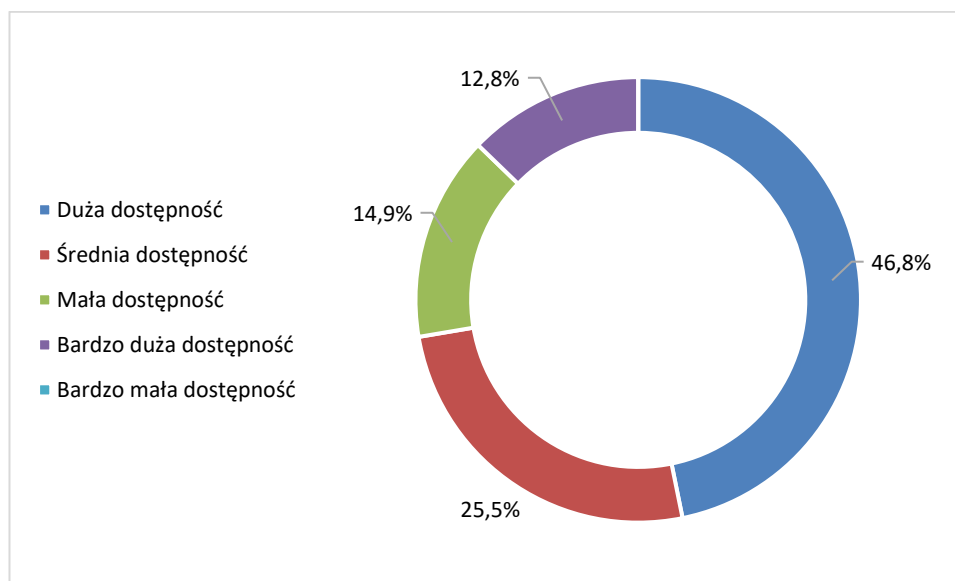
Najmniej wskazań uzyskał aspekt „Godziny spotkań” (3 wskazania, tj. 6% wszystkich wskazań w tym pytaniu), w przypadku którego jeden ankietowany docenił dobrą współpracę w tym zakresie i jeden ankietowany doprecyzował oczekiwane cyt. *Dopasowanie do potrzeb.*

W sumie w tym pytaniu ankietowym uzyskano 50 wskazań na 47 respondentów.

W ramach pytań, dotyczących oczekiwanych zmian na płaszczyźnie współpracy z Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej, respondenci odpowiedzieli jeszcze na jedno – tym razem otwarte – pytanie, które brzmiało: *Jakiego rodzaju usług specjalistycznych oczekują Państwo w ramach wsparcia ze strony Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej dla Państwa Rodziny?* Najwięcej, bo 60% odpowiedzi dotyczyło braku aktualnych potrzeb w tym zakresie, bądź oceny świadczonych usług jako wystarczających w obecnie dostępnym zakresie.

Z kolei najwięcej wskazań konkretnych usług dotyczyło **wsparcia psychologa** (17,8%), dalej **usług medycznych i wsparcia logopedy** (po 6,7%), a także **psychiatry i usług korepetytorskich** (po 4,4%). Jeden z respondentów wskazał przy tym na **potrzebę większej różnorodności usług specjalistycznych.**

Wykres 50. Oczekiwania respondentów w zakresie usług specjalistycznych świadczonych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na wskazanie poziomu wsparcia uzyskiwanego przez Rodziną Pieczę Zastępczą od Organizatora, tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach. Ankietowani mając do dyspozycji 5-cio stopniową skalę, preferowali wybór ocen najwyższych – bardzo dobrych i dobrych. Tak też ocenili zarówno częstotliwość wizyt koordynatora (57,4% dla „Dużej” częstotliwości wizyt), jego elastyczność godzinową, czyli dopasowanie do godzin odpowiadających uczestnikom środowiska wychowawczego pieczy (53,2% oceniających „Bardzo dobrze”) oraz całokształt działalności, czyli wsparcie ze strony koordynatora (66% bardzo zadowolonych i 34% zadowolonych). Z kolei prawie połowa ankietowanych uznała dostępność do pomocy specjalistycznej jako dużą (46,8%).

Możliwość rozwinięcia odpowiedzi w poszczególnych pytaniach pozwoliła na oszacowanie wachlarza potrzeb, których zaspokojenie wpłynęłoby na zwiększenie skali uzyskiwanej pomocy, a tym samym lepszych efektów wychowawczo-terapeutycznych w procesie realizacji zadań Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Są to następujące usługi/działania:

- lepszy dostęp do opieki specjalistycznej, takiej jak: psycholog, logopeda, psychiatra, nauczyciel-korepetytor
- lepsza dostępność do placówek edukacyjno-opiekuńczych (przedszkola) oraz placówek podstawowej opieki medycznej
- dostęp do dodatkowych zajęć/warsztatów dla dzieci
- organizacja wyjazdów integracyjnych dla uczestników Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

5. Uwarunkowania realizacji Strategii – analiza SWOT

W przypadku sporządzania kompleksowej strategii rozwoju powiatu, analiza SWOT jest swego rodzaju pomostem między Raportem o stanie Powiatu a Strategią jego rozwoju - zidentyfikowane silne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia są podsumowaniem obecnej sytuacji powiatu, a jednocześnie wstępem do określenia perspektyw jego rozwoju, który powinien bazować na posiadanych własnych atutach oraz szansach, pojawiających się w otoczeniu.

W przypadku prac nad Strategią rozwiązywania problemów społecznych mamy do czynienia z **koncentrowaniem się na identyfikacji sytuacji kryzysowych**, czyli wewnętrznych problemów oraz zewnętrznych, istniejących i potencjalnych, zagrożeń. **Istotą Strategii jest sformułowanie sposobów minimalizacji, bądź nawet likwidacji tych problemów oraz zapobiegania zagrożeniom.** Z drugiej strony przewyciężaniu problemów (słabości, zagrożeń), powinno sprzyjać wykorzystanie wewnętrznych silnych stron (atutów) oraz szans (możliwości), pojawiających się w otoczeniu.

Poniżej przedstawiono zestawienie powyższych grup czynników wewnętrznych i zewnętrznych z podziałem na te, które są związane bezpośrednio z działalnością Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach i te, które dotyczą szeroko rozumianych problemów społecznych.

Silne strony/Atuty

Sfera pomocy społecznej

- Poziom ubóstwa mierzony odsetkiem korzystających z pomocy społecznej w Powiecie jest niższy niż w województwie i kraju (odpowiednio 4,2%, 4,6% i 6,3% w 2018 roku).
- Rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej, w tym piecza zastępcza, 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych, 2 Domy Pomocy Społecznej, 3 WTZ-y, punkt interwencji kryzysowej
- Aktywna działalność PCPR, wiele realizowanych programów dotacyjnych (także we współpracy z organizacjami społecznymi)
- Dobra ocena pracy PCPR (wynik ankietowania mieszkańców Powiatu)
- Wysoka ocena usług PCPR przez rodziny zastępcze (wsparcie ze strony koordynatora, dostęp wychowanków do pomocy specjalistycznej, etc.)
- Wzrastająca liczba chętnych kandydatów na rodziny zastępcze
- Wzrost nakładów, ponoszonych na zadania realizowane w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (np. trzykrotny wzrost

środków na dofinansowanie działania Warsztatów Terapii Zajęciowej w Powiecie w 2019 roku w porównaniu do 2011 roku)

Społeczeństwo

- Systematyczny wzrost liczby mieszkańców, wynikający zarówno z dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego saldo migracji
- Duży spadek bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat
- Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1.000 ludności systematycznie wzrasta (w 2014 roku było ich 95, a w 2019 r. już 104)
- Obecność aktywnych organizacji pozarządowych

Słabe strony/Problemy

Sfera pomocy społecznej

- Wzrost liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w PCPR (w 2019 r. - 589 osób, podczas gdy w 2011 roku były to 392 osoby)
- Przyczyny udzielania pomocy są coraz trudniejsze do wspierania, a przede wszystkim przewyciężania – alkoholizm, długotrwałe bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność
- Rosnąca liczba osób długotrwałe lub ciężko chorych, potrzebujących wsparcia z powodu ubóstwa, niepełnosprawnych, bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- Niewystarczająca skala pomocy (według ankietowanych mieszkańców Powiatu i pracowników jednostek pomocy społecznej) w następujących sferach:
 - Dostępność i jakość placówek wsparcia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne
 - Pomoc dla osób starszych
 - Pomoc w problemach, wynikających z epidemii koronawirusa
 - Alkoholizm
 - Pomoc dla osób długotrwałe lub ciężko chorych
- Deficyty w niektórych aspektach wsparcia pieczy zastępczej (dostęp do opieki specjalistycznej, placówek edukacyjno-opiekuńczych i podstawowej opieki medycznej, dodatkowych zajęć/warsztatów)
- Nie zawsze zadowalający standard warunków mieszkaniowych w DPS-ach
- Problem z dostępnością informacji dla mieszkańców nt. dostępnej pomocy instytucjonalnej w zależności od problemu
- Coroczny niedobór środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej

Spoleczeństwo

- Problemy demograficzne:
 - Starzenie się społeczności Powiatu (w 2012 roku odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 13,62, natomiast w 2018 roku – aż 18,7)
 - Wskaźnik obciążenia ekonomicznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (czyli przed- i poprodukcyjnym), przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku wynosiła 54,8, podczas gdy w 2018 roku już 63,7.
- W 2019 roku zjawisko ubóstwa dotknęło aż 757 rodzin i 1.694 osoby.
- Narastający problem przemocy w rodzinie (ponad 3-krotny w ostatnich 8 latach); wzrost przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (w 2015 r. – 41, w 2019 r. – 156)
- Stosunkowo wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (40,8%); bardzo wysoki ten wskaźnik u kobiet (75,6%)
- Duży i narastający problem alkoholizmu (zdanie ponad 76% pracowników OPS-ów)
- Stany obawy, depresji, zw. z problemami, wywołanymi epidemią koronawirusa (zdanie 50% respondentów)
- Dysfunkcje wychowawcze wynikające z nadmiaru obowiązków zawodowych rodziców/opiekunów dzieci

Szanse

- Dostępność źródeł finansowania w ramach środków unijnych i krajowych
- Rozwój współpracy wewnątrzpowiatowej w zakresie pomocy społecznej
- Wzrost zainteresowania problemami osób potrzebujących (organizacje pozarządowe, wolontariat)
- Rozwój systemu doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej
- Kampanie społeczne na rzecz wzrostu świadomości istoty problemów społecznych i potrzeby udzielania pomocy

Zagrożenia

- Skutki pandemii koronawirusa – społeczne i gospodarcze
- Niekorzystne prognozy demograficzne (spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczności)
- Depopulacja obszaru, odpływ wartościowych pracowników i ludzi młodych, zwłaszcza za granicę i do dużych miast z uwagi na niski poziom płac, brak zachęt i perspektyw na powrót absolwentów szkół wyższych

- Wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, czyli stosunku liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub biernie zawodowo do liczby osób będących w wieku produkcyjnym
- Brak stabilizacji gospodarczej i społecznej znacznej części mieszkańców Powiatu
- Niewystarczająca kwota do dyspozycji na wydatki pomocy społecznej przy rosnącej skali zadań, nakładanych na samorządy
- Obojętność społeczeństwa na problemy społeczne
- Zagrożenie wzrostu liczby uzależnień i patologii społecznych
- Utrwalenie się „bezrobotnego” stylu życia i roszczeniowej postawy wobec pomocy społecznej wśród niektórych środowisk
- Choroby cywilizacyjne
- Zły system wychowawczy i niedocenywanie roli sportu w życiu dzieci, młodzieży i dorosłych oraz niska świadomość mieszkańców o ważności sportu i kultury w życiu człowieka
- Kryzys funkcji rodziny
- Utrwalający się negatywny model życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych
- Złe wzorce postępowania płynące ze środowiska rodzinnego, otoczenia i mediów.

6. Prognoza zmian z zakresie objętym strategią – wizja i misja Powiatu w sferze społecznej

Wizja Powiatu w przypadku niniejszego dokumentu określa pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek Powiatu) w sferze społecznej w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” Powiatu, pokazującym, jak powinien on docelowo wyglądać, jakie funkcje ma spełniać w omawianej dziedzinie.

Wypracowana wizja Powiatu Szamotulskiego w sferze społecznej brzmi następująco:

Powiat Szamotulski to obszar o wysokim standardzie życia mieszkańców.

To miejsce, w którym każda potrzebująca osoba znajdzie zrozumienie i wsparcie.

Wizja w pierwszym zdaniu nawiązuje do planów strategicznych Powiatu, celem realizacji których jest właśnie zapewnienie jak najlepszych warunków życia na swoim terenie.

W drugim zdaniu zawarta jest idea solidarności społecznej – osoby słabsze, zagrożone marginalizacją, zawsze znajdą pomoc ze strony aktywnych, współpracujących ze sobą mieszkańców i instytucji.

Kolejnym, kluczowym elementem strategii jest misja – naczelny cel polityki społecznej Powiatu, któremu powinny zostać podporządkowane wszelkie działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja precyzuje, jaki powinien być kierunek rozwiązywania problemów społecznych Powiatu w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców.

Misja została sporządzona w procesie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim; jej podstawą jest analiza posiadanych braków i problemów oraz zidentyfikowanych, zewnętrznych zagrożeń. Jej treść jest następująca:

Misją Powiatu Szamotulskiego w sferze rozwiązywania problemów społecznych jest wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia jakości życia społeczności lokalnej oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Przez działania na rzecz poprawy jakości życia, leżące w kompetencjach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach, należy rozumieć poprawę poziomu warunków bytowych mieszkańców, wynikającą z dostępu do nowoczesnych, wszechstronnych usług społecznych. Szczególna uwaga jest i będzie przywiązywana do troski i wspierania najbardziej potrzebujących mieszkańców, którzy sami nie są w stanie przezwyciężyć swoich problemów życiowych.

7. Cele strategiczne i projekty

W rezultacie przeprowadzonych analiz i konsultacji z szerokim udziałem przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji, sformułowano pięć głównych celów, dotyczących rozwiązywania społecznych problemów Powiatu. Wynikają one ze zidentyfikowanych uwarunkowań społecznych Powiatu (a więc najistotniejszych braków i problemów oraz obecnych i potencjalnych zewnętrznych zagrożeń), wytyczają one główne kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu. Ich realizacja w wieloletniej perspektywie powinna w poważnym stopniu przyczynić się do realizacji wyżej sformułowanej misji.

Jak już wcześniej wskazano (por. podrozdział 2.2.), podczas prac nad Strategią wyłoniono kilka przenikających się obszarów problemowych, w odniesieniu do których przedstawiono propozycje rozwiązań. Tymi obszarami są:

- 1) Piecza zastępcza
- 2) Dysfunkcyjność rodzin
- 3) Niepełnosprawność
- 4) Starzenie się społeczeństwa
- 5) Rozwój instytucjonalny służb pomocy społecznej w Powiecie.

Dla każdego obszaru problemowego sformułowano cel strategiczny. Cele strategiczne łącznie określają kierunki rozwoju społecznego Powiatu w sferze pomocy społecznej. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju społecznego Powiatu, określonego w jego misji. Z kolei cele strategiczne zostaną osiągnięte poprzez realizację konkretnych projektów., a które składają się działania, czyli czynności do wykonania.

Zestawienie celów strategicznych i projektów przedstawiono poniżej:

1. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju systemu pieczy zastępczej

Projekt 1.1. Efektywna ochrona i profesjonalne wsparcie dla dzieci w postaci stabilnego, solidnego i rodzinnego środowiska wychowawczego

Projekt 1.2. Profesjonalne wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Projekt 1.3. Organizowanie kompleksowego systemu pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do rodzinnych form pieczy zastępczej

Projekt 1.4. Wspieranie i organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz wychowanków, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze

2. Poprawa warunków życiowych osób z niepełnosprawnościami

Projekt 2.1. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności

Projekt 2.2. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Projekt 2.3. Poprawa standardów usług, świadczonych w Domach Pomocy Społecznej

3. Poprawa warunków życia seniorów

Projekt 3.1. Wspieranie tworzenia miejsc dziennego pobytu dla osób starszych

Projekt 3.2. Wszechstronne wsparcie seniorów

4. Wsparcie osób znajdujących się w sytuacji kryzysu

Projekt 4.1. Rozwój systemu poradnictwa dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie

Projekt 4.2. Rozwój działalności Punktu Interwencji Kryzysowej

Projekt 4.3. Organizacja Ośrodka Interwencji Kryzysowej

Projekt 4.4. Pomoc w integracji cudzoziemców

5. Realizacja przez PCPR pozostałych zadań ustawowych

Projekt 5.1. Kontynuacja i rozwój poradnictwa specjalistycznego

Projekt 5.2. Współpraca z innymi podmiotami, zajmującymi się problematyką społeczną na terenie Powiatu

Projekt 5.3. Zwiększenie potencjału kadr pomocy społecznej na terenie Powiatu

Projekt 5.4. Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców Powiatu Szamotulskiego na temat działalności PCPR w zakresie poszczególnych zakresów pomocy oraz grup docelowych

Projekt 5.5. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Z powyższego spisu wyraźnie wynika, że realizacja każdego celu strategicznego przyczyni się do rozwiązania innego, istotnego problemu społecznego, występującego na terenie Powiatu. Za tę realizację odpowiedzialne będą różne jednostki, wchodzące w skład samorządu powiatowego.

Zadanie koordynatora działań, polegających na pomocy mieszkańcom i grupom, wymagającym wsparcia, spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Oczywiście, wiele tych działań wynika bezpośrednio z wymogów, określonych przede wszystkim w Ustawie o pomocy

społecznej (zadania własne Powiatu oraz zadania Powiatu z zakresu administracji rządowej), ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz Ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Nie oznacza to, że PCPR nie może realizować i nie realizuje wielu innych przedsięwzięć na miarę posiadanych zasobów ludzkich, rzeczowych i finansowych. Uwagę zwraca możliwość kontynuacji wdrażania projektów dzięki pozyskiwaniu środków dotacyjnych z PFRON i funduszy pomocowych, co przewidziano w planie działań na kolejne lata.

Oczywiście, PCPR nie będzie w stanie samodzielnie wdrażać wszystkich działań, ani nawet być za nie odpowiedzialny. Do tego niezbędna będzie współpraca z szeregiem podmiotów z terenu Powiatu. W kolejnej części dokumentu przy każdym działaniu określono jego głównego realizatora oraz podmioty współpracujące.

8. Kierunki niezbędnych zmian – planowane projekty i działania

Cele strategiczne i projekty	Działania	Podmioty odpowiedzialne /partnerzy
CEL STRATEGICZNY 1.	ZAPEWNIENIE PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA I ROZWÓJ SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Projekt 1.1.	Efektywna ochrona i profesjonalne wsparcie dla dzieci w postaci stabilnego, solidnego i rodzinnego środowiska wychowawczego	
	a) Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych	PCPR / Starostwo, organizacje pozarządowe
	b) W razie występujących potrzeb, pomoc w organizowaniu terapii, poradnictwa, zajęć warsztatowych o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej (szczególnie psycholog, psychiatra, logopeda, nauczyciel-korepetytor, dodatkowe zajęcia/warsztaty dla dzieci, przedszkola, placówki podstawowej opieki medycznej)	PCPR / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
	c) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR / szkoły, kuratorzy
	d) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	PCPR
	e) Współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą dzieciom, w tym wspólna realizacja projektów systemowych	PCPR / OPS-y, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły
	f) Tworzenie rodzin zastępczych zawodowych, w tym zawodowych specjalistycznych	PCPR

	g) Działania w zakresie utrzymania i wzmacniania więzi emocjonalnych między dziećmi, przebywającymi w placówkach a ich rodzinami (w tym miejsca dla indywidualnych spotkań)	PCPR / organizacje pozarządowe, OPS-y
Projekt 1.2.	Profesjonalne wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	
	a) Wspieranie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą poprzez udzielanie pomocy pedagogicznej, zwłaszcza w zakresie wychowania i edukacji dzieci ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
	b) W razie występujących potrzeb, pomoc w uzyskaniu dostępu do specjalistów, w tym pomocy psychologicznej, reedukacyjnej, rehabilitacyjnej	PCPR / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
	c) Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby	PCPR / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
	d) Organizacja wyjazdów integracyjnych dla uczestników rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR / Powiat, organizacje pozarządowe
	e) Wypłata świadczeń przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	PCPR
	f) Udzielenie pomocy w doposażeniu mieszkań rodzin zastępczych, a także wypłata dodatkowych świadczeń na pokrycie kosztów remontu, utrzymania lokalu	PCPR
	g) Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	PCPR / kuratorzy
	h) Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy (także usługi korepetytorskie dla dzieci), a w razie potrzeb również pomocy w postaci rodziny pomocowej	PCPR

Projekt 1.3.	Organizowanie kompleksowego systemu pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do rodzinnych form pieczy zastępczej	
	a) Promocja i rozpowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego (np. zamieszczanie informacji w prasie, organizowanie pikniku rodzinnego)	PCPR / Powiat, OPS-y
	b) Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	PCPR
	c) Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	PCPR
	d) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej	PCPR
	e) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i wydawanie świadectw ukończenia szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	PCPR
Projekt 1.4.	Wspieranie i organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz wychowanków, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	
	a) Opracowywanie programów usamodzielnień i nadzór nad ich realizacją	PCPR
	b) Pełnienie funkcji opiekunów usamodzielnienia, pomoc w tworzeniu i realizowaniu indywidualnych programów usamodzielnienia	PCPR
	c) Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym życiu społecznym, pomoc w kontynuowaniu nauki oraz uzyskaniu kwalifikacji zawodowych	PCPR / OPS-y, PUP
	d) Udzielanie pomocy finansowej oraz rzeczowej	PCPR

	e) Pomoc w pozyskaniu mieszkania i zatrudnienia	PCPR / Gminy, PUP
	f) Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się	PCPR / Gminy
CEL STRATEGICZNY 2.	POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIOWYCH OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWOŚCIAMI	
Projekt 2.1.	Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności	
	a) Skrócenie terminów załatwiania spraw, np. orzekania o stopniu niepełnosprawności	PCPR
	b) Dofinansowanie kosztów działania Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz pokrywanie kosztów rehabilitacji mieszkańców Powiatu, będących uczestnikami Warsztatu na terenie innych powiatów	PCPR / Starostwo, PFRON, WTZ
	c) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz zwiększenie częstotliwości turnusów	PCPR
	d) Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	PCPR
	e) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz (w przypadku potrzeby) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika	PCPR
	f) Dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	PCPR / organizacje pozarządowe
	g) Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	PCPR
	h) Tworzenie warunków do powstawania klubów samopomocy dla osób niepełnosprawnych, starszych, wykluczonych społecznie	PCPR / organizacje pozarządowe

	i) Zlecenie zadań zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych poprzez otwarte konkursy ofert	PCPR / PFRON, organizacje pozarządowe
	j) Organizowanie procesu kształcenia uczniom niepełnosprawnym dostosowanego do indywidualnych możliwości	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły / Starostwo, Gminy
	k) Opracowanie i rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych	PCPR / organizacje pozarządowe, PUP, OPS-y, media, sponsorzy
	l) Realizacja innych programów z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, dofinansowywanych ze środków: <ul style="list-style-type: none"> • PFRON • krajowych - rządowych • Unii Europejskiej 	PCPR, PUP / OPS-y
	m) Inicjowanie i/lub realizacja programów z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, dofinansowywanych ze środków Powiatu	PCPR, PUP / OPS-y
	n) Inne działania na rzecz stworzenia możliwości aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności (np. usługa asystenta osoby niepełnosprawnej)	PCPR, PUP / OPS-y, organizacje pozarządowe
Projekt 2.2.	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	
	a) Stworzenie możliwości pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy (spółdzielnie socjalne, zakłady aktywizacji zawodowej)	Starostwo, Gminy / PUP, PFRON, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe
	b) Przeznaczanie środków na podjęcie przez osobę niepełnosprawną działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	PUP

	c) Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	PUP
	d) Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych	PUP
	e) Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy	PUP
	f) Realizacja innych programów z zakresu rehabilitacji zawodowej dofinansowywanych ze środków PFRON na rzecz osób niepełnosprawnych	PUP / PCPR
	g) Projekty realizowane ze środków Unii Europejskiej z zakresu rehabilitacji zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych	PUP / PCPR, OPS-y
	h) Inne działania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych	PUP/ PCPR, OPS-y / organizacje pozarządowe
Projekt 2.3.	Poprawa standardów usług, świadczonych w Domach Pomocy Społecznej	
	a) Podniesienie standardu życia mieszkańców przebywających w DPS-ach	DPS / Starostwo
	b) Podejmowanie działań zmierzających do większej asymilacji mieszkańców DPS-ów ze społecznością lokalną	DPS / organizacja społeczne
CEL STRATEGICZNY 3.	POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA SENIORÓW	
Projekt 3.1.	Wspieranie tworzenia miejsc dziennego pobytu dla osób starszych	
	a) Udział w projektach, zmierzających do powstawania miejsc dziennego pobytu dla seniorów	Gminy / PCPR
	b) Rozwój działalności Uniwersytetów III wieku	Gminy / PCPR

Projekt 3.2.	Wszechstronne wsparcie seniorów	
	a) Tworzenie warunków do działania grup samopomocy/wsparcia	OPS-y / PCPR
	b) Wspólne (z OPS-ami) inicjatywy lokalne, aktywizujące seniorów	OPS-y / PCPR, organizacje społeczne
CEL STRATEGICZNY 4.	WSPARCIE OSÓB ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SYTUACJI KRYZYSU	
Projekt 4.1.	Rozwój systemu poradnictwa dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	
	a) Poradnictwo psychologiczne	PCPR / Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna/szkoły
	b) Poradnictwo pedagogiczne	PCPR / Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna/szkoły
	c) Poradnictwo prawne	PCPR / kuratorzy
	d) Terapie dla ofiar i sprawców (w tym terapie rodzinne)	PCPR / Gminy, OPS-y / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
	e) Współpraca z instytucjami na terenie powiatu, w tym wspólna realizacja projektów systemowych, w tym budowa interdyscyplinarnych zespołów złożonych z przedstawicieli samorządów terytorialnych, policji, ochrony zdrowia rozwiązujących problemy przemocy w rodzinie i kwestie krzywdzenia dzieci	PCPR / OPS-y, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Ośrodek Wsparcia, Poradnia Zdrowia Psychicznego
	f) Edukacja społeczna w zakresie problematyki przemocy w rodzinie	PCPR, samorząd gminny, powiatowy, organizacje pozarządowe

Projekt 4.2.	Rozwój działalności Punktu Interwencji Kryzysowej	
	a) Zwiększenie liczby godzin pracy specjalistów (większa liczba godzin i dni urzędowania)	PCPR / Powiat
	b) Zatrudnienie specjalistów, np. terapeuty, mediatora, psychologa	PCPR / Powiat
	c) Uruchomienie telefonu zaufania	PCPR / Powiat
Projekt 4.3.	Organizacja Ośrodka Interwencji Kryzysowej	
	a) Pozyskanie środków na uruchomienie Ośrodka	PCPR / Powiat
	b) Organizacja bazy Ośrodka	PCPR / Powiat
	c) Uruchomienie działalności Ośrodka	PCPR / Powiat / organizacje pozarządowe
Projekt 4.4.	Pomoc w integracji cudzoziemców	
	a) Świadczenia pieniężne	PCPR / Powiat, gminy
	b) Praca socjalna	PCPR / Powiat, gminy
	c) Poradnictwo specjalistyczne, w tym poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne	PCPR / Powiat, gminy
	d) Udzielanie informacji oraz wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami, w szczególności z instytucjami rynku pracy, ze środowiskiem lokalnym oraz organizacjami pozarządowymi	PCPR / Powiat, gminy
	e) Inne działania wspierające proces integracji cudzoziemców	PCPR / Powiat, gminy
CEL STRATEGICZNY 5.	REALIZACJA PRZEZ PCPR POZOSTAŁYCH ZADAŃ USTAWOWYCH	

Projekt 5.1.	Kontynuacja i rozwój poradnictwa specjalistycznego	
	a) Kontynuacja i rozwój poradnictwa prawnego (w tym dla osób, które ucierpiały z powodu epidemii koronawirusa)	PCPR
	b) Kontynuacja i rozwój poradnictwa psychologicznego: <ul style="list-style-type: none"> • Szybsze diagnozowanie osób z zaburzeniami psychicznymi • Łatwiejszy dostęp do lekarza psychiatry dla klientów OPS-ów i PCPR • Warsztaty dla osób ze schorzeniami psychicznymi 	PCPR
	c) Kontynuacja i rozwój poradnictwa terapeutycznego	PCPR
	d) Kontynuacja i rozwój poradnictwa pedagogicznego	PCPR
Projekt 5.2.	Współpraca z innymi podmiotami, zajmującymi się problematyką społeczną na terenie Powiatu	
	a) Zwiększenie informacji o dostępnych usługach i świadczeniach oferowanych przez PCPR	PCPR
	b) Wspólnie prowadzona analiza problemów społecznych na terenie powiatu	Powiat / PCPR, PUP, OPS-y, organizacje pozarządowe
	c) Wspólne szkolenia	
	d) Wspólna realizacja projektów systemowych	
	e) Prowadzenie zintegrowanej bazy danych	
	f) Działania na rzecz ekonomii społecznej	
	g) Wymiana doświadczeń i informacji (cykliczne spotkania, wyjazdy)	
Projekt 5.3.	Zwiększenie potencjału kadr pomocy społecznej na terenie Powiatu	
	a) Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej	PCPR / OPS-y
	b) Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Powiatu	PCPR / OPS-y

Projekt 5.4.	Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców Powiatu Szamotulskiego na temat działalności PCPR w zakresie poszczególnych zakresów pomocy oraz grup docelowych	PCPR / OPS-y
Projekt 5.4.	Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia	PCPR / OPS-y

9. Zbieżność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z dokumentami strategicznymi na poziomie kraju i regionu

Projekty, które zreferowane zostały w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim z przeznaczeniem do realizacji, stanowią odpowiedź na rozpoznane – dzięki analizie ocen i propozycjach mieszkańców, wyspecjalizowanych kadr oraz wybranych grup docelowych (badania ankietowe) – problemy społeczne, generowane wewnątrz i zewnątrz.

Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów określających kierunki strategicznego rozwoju poszczególnych województw, powiatów i gmin, zapisy Strategii są zgodne z innymi dokumentami, poruszającymi problematykę społeczną, opracowanymi i obowiązującymi zarówno w skali kraju, jak i województwa.

9.1 Zbieżność z krajowymi dokumentami strategicznymi

„Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES)” stanowi aktualizację „Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020”, przyjętą Uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 roku.

Zgodnie z Umową Partnerstwa Rządu RP i Komisji Europejskiej jest to kluczowy dokument operacyjno-wdrożeniowy w zakresie Celu Tematycznego 9 „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, warunkujący realizację działań w Polsce w tym obszarze.

Obszary tematyczne „Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku”:

- Solidarna wspólnota lokalna – współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, w szczególności samorządową. Zmiana zasad współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, których świadczeniodawcami będą szczególnie podmioty działające lokalnie.
- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zawierają się działania związane z reintegracją społeczną i zawodową, realizowaną przez podmioty ekonomii społecznej, takie jak: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne.
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach.

- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Cele operacyjne KPRES:

- Cel operacyjny 1: Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży
- Cel operacyjny 2: Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin
- Cel operacyjny 3: Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko
- Cel Operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej
- Cel Operacyjny 5: Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Korelacja KPRES z dokumentem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Szamotulskiego występuje w zakresie:

- Ekonomii społecznej – poprzez działalność gospodarczą **realizowane są cele integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną**
- Ekonomii solidarnej – część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa, **w tym reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.**⁴

9.2 Zbieżność z samorządowymi dokumentami strategicznymi

Polityka społeczna stanowi jeden z filarów rozwoju regionalnego Województwa Wielkopolskiego. Nowa „**Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030**”, przyjęta 21 grudnia 2020 roku jako „mapa priorytetów i drogowskaz kierunków działań, które będą podejmowane w ciągu najbliższej dekady przez samorząd Województwa Wielkopolskiego oraz kilka tysięcy instytucji publicznych i społecznych, funkcjonujących w obszarze polityki społecznej w Regionie”⁵, zgodnie z wyłożoną w tymże dokumencie polityką społeczną opartą na regule **3 „W” (wrażliwości, wyobraźni, współuczestnictwa)**, **zakłada kontynuację dotychczasowych działań oraz uruchomienie nowych inicjatyw wspierających i wzmacniających mieszkańców, instytucje pomocy i integracji społecznej, ich kadre oraz system, m.in. poprzez zawieranie wielosektorowych partnerstw,**

⁴ Załącznik do Uchwały nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. (poz. 214)

⁵ Załącznik do Uchwały Nr XXV/476/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku, s. 5.

prowadzenie działań służących wyrównywaniu potencjału i zasobów społecznych Regionu oraz wzmacnianie zaradności obywateli.

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do adresatów Strategii dla Województwa zająbiają się ze Strategią Rozwoju Społecznego Powiatu Szamotulskiego na następujących płaszczyznach:

- **Rodzina – piecza zastępcza**
 - Usługi społeczne
 - zwiększanie dostępności usług wspierających rodziny w ich zadaniach i funkcjach
 - rozwój usług poradnictwa, w tym specjalistycznego, dla rodzin zastępczych oraz wychowanków pieczy zastępczej
 - rozwój usług związanych z diagnozowaniem sytuacji społecznej i zdrowotnej dzieci przebywających w pieczy zastępczej
 - tworzenie oferty usług wspierających proces adopcji i post-adopcję
 - Infrastruktura społeczna
 - Rozwój systemu mieszkań ze wsparciem dostosowanych do potrzeb usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej
- **Osoby z ograniczoną sprawnością**
 - Usługi społeczne
 - Rozwój usług umożliwiających osobom z ograniczoną sprawnością prowadzenie aktywnego i niezależnego życia w dotychczasowym środowisku lokalnym (m. in. Usługi asystenckie)
 - Zapewnienie dostępności usług terapeutycznych dla osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów
 - Zapewnienie dostępności usług wsparcia społecznego dla osób w kryzysach psychicznych
 - Infrastruktura społeczna
 - Zapewnienie miejsc opieki całodobowej
 - Zapewnienie dostępności miejsc rehabilitacji społecznej
 - Zapewnienie dostępności miejsc terapii zajęciowej, rehabilitacji społeczno-zawodowej (m.in. WTZ)
 - Tworzenie miejsc pracy dla osób z ograniczoną sprawnością (m.in. w przedsiębiorstwach społecznych)
 - Aktywność społeczna i obywatelska
 - Wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów
 - Wspieranie inicjatyw na rzecz osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów

- Włączenie społeczne
 - Wspieranie programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób z ograniczoną sprawnością
 - Wspieranie systemu poradnictwa dla osób z ograniczoną sprawnością
 - Wspieranie programów zatrudniania osób z ograniczoną sprawnością
- Koordynacja polityki społecznej
 - Wspieranie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością
- **Seniorzy**
 - Usługi społeczne
 - rozwój usług umożliwiających osobom starszym prowadzenie niezależnego życia w dotychczasowym środowisku, np. dzienne domy pomocy
 - Aktywność społeczna i obywatelska
 - wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych, Podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych działających na rzecz osób starszych – m. in. Uniwersytety III Wieku, kluby seniora, rady seniorów
 - wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób starszych
 - Włączenie społeczne: wspieranie programów/ inicjatyw/ działań mających na celu aktywizację seniorów
 - mentoring (wykorzystanie potencjału i doświadczenia osób starszych)
 - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu
- **Rodzina w sytuacji kryzysu**
 - Usługi społeczne
 - Zapewnienie dostępności usług terapeutycznych i z zakresu psychoprofilaktyki
 - Infrastruktura społeczna
 - Rozwój systemu mieszkań ze wsparciem, dostosowanych do potrzeb rodzin w kryzysie, w tym szczególnie doświadczających przemocy
 - Rozwój punktów/miejsc konsultacyjnych dla rodzin i dzieci
 - Włączenie społeczne
 - Wspieranie programów/inicjatyw/działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - Wspieranie programów wczesnej interwencji skierowanych do rodzin, w tym w kryzysie lub zagrożonych kryzysem
- **Migranci**
 - Usługi społeczne
 - Rozwój usług wzmacniających przepływ informacji o dostępie migrantów do edukacji, inicjatyw kulturalnych, wydarzeń sportowych, wolontariatu na szczeblu lokalnym

- Rozwój usług socjalno-bytowych skierowanych do rodzin migrantów z terenu województwa
- Rozwój usług aktywizacji społeczno-zawodowej migrantów i ich rodzin
- Aktywność społeczna i obywatelska
 - Wspieranie inicjatyw na rzecz migrantów
 - Wspieranie NGO działających na rzecz migrantów
- Włączenie społeczne
 - Budowanie systemu poradnictwa dla migrantów (m.in. prawnego)
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu – usługi ułatwiające migrantom dostęp do informacji nt. instytucji, urzędów.

Tabela 23. Zgodność projektów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szamotulskim ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do adresatów Strategii	Projekty strategiczne Powiatu Szamotulskiego
Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania i rozwój systemu pieczy zastępczej	1.1 Efektywna ochrona i profesjonalne wsparcie dla dzieci w postaci stabilnego, solidnego i rodzinnego środowiska wychowawczego
	1.2 Profesjonalne wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
	1.3 Organizowanie kompleksowego systemu pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do rodzinnych form pieczy zastępczej
	1.4 Wspieranie i organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz wychowanków, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze
Poprawa warunków życiowych osób z niepełnosprawnościami	2.1 Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności
	2.2 Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych
	2.3 Poprawa standardów usług, świadczonych w Domach Pomocy Społecznej
Poprawa warunków życia seniorów	3.1 Wspieranie tworzenia miejsc dziennego pobytu dla osób starszych
	3.2 Wszechstronne wsparcie seniorów

Wsparcie osób znajdujących się w sytuacji kryzysu	4.1 Rozwój systemu poradnictwa dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie
	4.2 Rozwój działalności Punktu Interwencji Kryzysowej
	4.3 Organizacja Ośrodka Interwencji Kryzysowej
	4.4 Pomoc w integracji cudzoziemców
Realizacja pozostałych zadań ustawowych	5.1 Kontynuacja i rozwój poradnictwa specjalistycznego
	5.2 Współpraca z innymi podmiotami, zajmującymi się problematyką społeczną na terenie Powiatu
	5.3 Zwiększenie potencjału kadr pomocy społecznej na terenie Powiatu
	5.4 Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców Powiatu Szamotulskiego na temat działalności PCPR w zakresie poszczególnych zakresów pomocy oraz grup docelowych
	5.5 Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia

10. Sposób realizacji Strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań

Po zakończeniu prac nad Strategią i po przyjęciu jej przez Radę Powiatu, rozpocznie się wdrażanie zaplanowanych w niej działań, co jest niewątpliwie trudniejsze niż samo przygotowanie dokumentu.

Formalnie za opracowanie całości dokumentu Strategii odpowiadał Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach. W procesie tym uczestniczyli w pierwszej kolejności pracownicy PCPR oraz Ośrodków Pomocy Społecznej. Ponadto poprzez wypełnienie formularza ankietowego swoją opinię wyrazili mieszkańcy Powiatu.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, **podmiotem odpowiedzialnym za sferę działań zawartych w Strategii jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**, stąd osobą odpowiedzialną za koordynację realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Dyrektor Centrum.

Z drugiej strony należy zauważyć, że niniejsza Strategia obejmuje zakres zadań daleko wykraczający poza ustawowe kompetencje pomocy społecznej i z tego powodu jej koordynacja powinna być prowadzona z wyższego szczebla zarządzania samorządem.

Zarządzanie realizacją Strategii obejmuje całościowe koordynowanie procesu wdrażania strategii, monitorowania i ewaluacji (oceny).

Z zapisów przy poszczególnych projektach strategicznych wynika, że wdrażanie zadań odbywać się będzie przy aktywnym udziale nie tylko samorządu i podległych jemu jednostek, ale także wielu innych instytucji i organizacji pozarządowych, których pracownicy i przedstawiciele to jednocześnie reprezentanci społeczności Powiatu, która najlepiej wie, jakie są jej potrzeby i jak je najlepiej zaspokoić.

Monitoring strategii i ewaluacja zapisów strategicznych będą polegać na przeglądzie i ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych problemów lub oczekiwań społecznych.

Proces **monitorowania** Strategii polega na systematycznym zbieraniu i analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji, dotyczących wdrażania Strategii; polega również na nadzorowaniu zgodności projektów, wpisujących się i realizujących jej zadania z założeniami Strategii. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji Strategii z jej założeniami i celami.

Monitoring Strategii wraz ze sprawozdawczością, ewaluacją i promocją prowadzony będzie przez PCPR. Prowadzenie monitoringu oraz ocena realizacji jego celów i kierunków przyjętych w Strategii pozwoli na wprowadzanie zmian w dokumencie Strategii poprzez podejmowanie stosownych decyzji w zależności od potrzeb społecznych i możliwości ekonomicznych.

Monitorowanie Strategii prowadzone będzie systematycznie, a raporty z wdrażania przedstawiane będą najpierw Zarządowi, a następnie Radzie Powiatu raz na rok. Monitoring będzie realizowany poprzez:

- Dokonywanie oceny realizowanych zadań
- Identyfikowanie problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych zadań
- Proponowanie niezbędnych korekt i zmian w zakresie tych zadań.

Proces **ewaluacji** Strategii polega na dokonywaniu oceny stopnia realizacji zadań w odniesieniu do postawionych jej celów oraz na analizie jej wpływu na postawione problemy. Ewaluacja to ocena efektywności (przydatności) świadczonych usług i stopnia osiągniętych rezultatów, to ocena długoterminowych efektów.

Ewaluacja powinna:

- sprzyjać rozwojowi instytucji, realizujących Strategię i projekty, które są w niej realizowane
- przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują
- pomóc odpowiedzieć na pytanie, czy kierunki działań Strategii są właściwe i wystarczające
- przyczyniać się do promocji Powiatu i podmiotów, wdrażających Strategię.

Ocenię podlegać będą przede wszystkim:

- stopień realizacji poszczególnych celów Strategii
- mierniki
- projekty realizacyjne i skuteczność działań podejmowanych w ramach projektów
- zaangażowanie realizatorów zadań w projektach oraz ich współpracowników.

Dla monitorowania efektów wdrażania Strategii sporządzono indywidualny zestaw wskaźników, będących odzwierciedleniem skali rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Szamotulskim. Są to:

1) Wskaźniki ogólne:

- a) liczba mieszkańców Powiatu (wskaźnik powinien się sukcesywnie zwiększać)
- b) wskaźnik przyrostu naturalnego (wzrost)
- c) saldo migracji (powinno być dodatnie i rosnąć)

- d) poziom dochodów Powiatu na 1 mieszkańca (wzrost)
 - e) poziom wydatków majątkowych Powiatu na 1 mieszkańca (wzrost)
 - f) liczba przestępstw i wykroczeń (spadek)
- 2) Wskaźniki, dotyczące pomocy społecznej:
- a) odsetek środowisk, korzystających z pomocy społecznej (spadek)
 - b) liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w strategii (ogółem, kobiety, mężczyźni)
 - c) liczba osób niepełnosprawnych, objętych wsparciem w strategii (ogółem, kobiety, mężczyźni)
 - d) liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem (wzrost)
 - e) liczba rodzin zastępczych (im więcej chętnych rodzin, tym lepiej)
 - f) liczba dzieci w tych rodzinach (im mniej dzieci do pieczy, tym lepiej).

Strategia nie jest dokumentem zamkniętym, jej założenia mogą być modyfikowane pod wpływem zmieniających się warunków. Zmiany mogą wynikać na przykład:

- ze zmieniających się problemów i potrzeb społecznych
- zmieniającej się sytuacji budżetowej, związanej również z możliwościami pozyskania środków pozabudżetowych
- z określonych przez instytucje wdrażające zasad pozyskania dotacji
- z zaistniałej sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu.

Aktualizacja Strategii powinna odbywać się nie rzadziej niż raz na dwa lata po przeprowadzeniu jej ewaluacji i konsultacji społecznych w zakresie m.in. identyfikowania problemów i potrzeb społecznych. Wszelkie zmiany do Strategii zatwierdzane będą uchwałą Rady Powiatu.

Strategia powinna być promowana wśród mieszkańców Powiatu, w tym osób kluczowych kształtujących w politykę społeczną, przedstawicieli różnych podmiotów działających w sferze polityki społecznej i organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i innych oraz pozyskiwanie usługodawców i partnerów społecznych do jej realizacji.

Zadaniem **działań informacyjnych i promocyjnych** jest:

- zapewnienie bieżącego informowania lokalnej społeczności o kierunkach i zakresie zadań w zakresie rozwoju społecznego w perspektywie następnych kilku lub kilkunastu lat, prowadzonych przez lokalną władzę
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków pomocowych na realizację projektów, służących realizacji Strategii dla wszystkich grup docelowych z terenu Powiatu

- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Powiatu
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia.

Sposoby informowania oraz promowania Strategii to:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje, festyny, pikniki i inne imprezy kulturalne – propagujące informacje m.in. o możliwościach wykorzystania środków unijnych, o rezultatach wsparcia UE oraz upowszechniające wiedzę na ten temat
- informowanie o projektach i ich promocja przez beneficjentów – dbanie o przekazywanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Powiatu, odpowiedzialnych za spełnienie wymogów w tym zakresie
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii
- publikacje, broszury informacyjne, plakaty, reklamy, materiały audiowizualne, ulotki
- współpraca z mediami – publikacje prasowe, artykuły, relacje, wiadomości w lokalnej i regionalnej telewizji oraz rozgłośniach radiowych, audycje, reklamy, czy ogłoszenia to kluczowe źródła przekazu wszelkich informacji o realizacji Strategii.

Ramy finansowe realizacji Strategii

Ramy finansowe wskazują potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację działań, ujętych w Strategii.

Podstawą do określenia ram finansowych są: zakres przedmiotowy i podmiotowy poszczególnych działań, horyzont czasowy obowiązywania planów oraz przegląd instrumentów realizacyjnych występujących na szczeblach lokalnym, regionalnym oraz krajowym.

W przypadku projektów i działań, zaplanowanych w niniejszej Strategii, źródłami ich finansowania będą:

- Środki własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szamotułach
- Środki Powiatu Rawickiego
- Środki krajowe, w tym z programów rządowych i regionalnych (wojewódzkich)
- Środki zagraniczne, w tym z Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norwegii.

11. SPIS TABEL

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU SZAMOTULSKIEGO W LATACH 2010-2019	11
TABELA 2. POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POWIECIE SZAMOTULSKIM W 2019	12
TABELA 3. LICZBA LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W POWIECIE SZAMOTULSKIM LATA 2010-2019.....	17
TABELA 4. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIECIE SZAMOTULSKIM W LATACH 2014-2020	19
TABELA 5. PRZESTĘPSTWA NA TERENIE POWIATU SZAMOTULSKIEGO W LATACH 2015-2019.....	26
TABELA 6. JEDNOSTKI Z TERENU POWIATU SZAMOTULSKIEGO W KSRG	28
TABELA 7. WYDATKI Z BUDŻETU POWIATU SZAMOTULSKIEGO W LATACH 2018-2019 NA POMOC SPOŁECZNĄ	32
TABELA 8. WYDATKI NA ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH ŚRODKÓW PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	33
TABELA 9. OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY FINANSOWEJ UDZIELANEJ PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W SZAMOTUŁACH W 2019 ROKU	42
TABELA 10. POWODY UDZIELANIA POMOCY PRZEZ POSZCZEGÓLNE GMINY POWIATU SZAMOTULSKIEGO (ROK 2019)	43
TABELA 11. BEZROBOCIE W POWIECIE SZAMOTULSKIM W LATACH 2018-2019.....	49
TABELA 12. OFIARY PRZEMOCY DOMOWEJ WEDŁUG PODZIAŁU NA GMINY POCHODZENIA	52
TABELA 13. SYTUACJA RODZINNA DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU SZAMOTULSKIEGO (W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH I W PROCENTACH) - STAN BIEŻĄCY	54
TABELA 14. LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SZAMOTULSKIEGO	55
TABELA 15. DZIECI POCHODZĄCE SPOZA POWIATU SZAMOTULSKIEGO UMIESZCZONE W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE POWIATU SZAMOTULSKIEGO	55
TABELA 16. DZIECI POCHODZĄCE Z POWIATU SZAMOTULSKIEGO PRZEBYWAJĄCE W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE INNYCH POWIATÓW	56
TABELA 17. DZIECI UMIESZCZONE W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH Z PODZIAŁEM NA GMINY POCHODZENIA.....	57
TABELA 18. DZIECI PRZEBYWAJĄCE W PLACÓWKACH WG POWIATÓW POCHODZENIA.....	58
TABELA 19. DZIECI Z POWIATU SZAMOTULSKIEGO PRZEBYWAJĄCE W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH NA TERENIE INNYCH POWIATÓW	59
TABELA 20. OCENA POZOSTAŁYCH PROBLEMÓW	92
TABELA 21. ZJAWISKA OCENIONE JAKO NAJMNIEJ PROBLEMATYCZNE	92
TABELA 22. OCENA POMOCY SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE GMIN RESPONDENTÓW I POWIATU	93
TABELA 23. ZGODNOŚĆ PROJEKTÓW STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE SZAMOTULSKIM ZE STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO ROKU 2030.....	135

12. SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. PROCENTOWY UDZIAŁ GMIN W OGÓLNEJ POWIERZCHNI POWIATU SZAMOTULSKIEGO	8
WYKRES 2. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU SZAMOTULSKIEGO W LATACH 2010-2019 W UJĘCIU GRAFICZNYM	11
WYKRES 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU W 2010 R. I W 2030 ROKU	14
WYKRES 4. MIGRACJE W POWIECIE SZAMOTULSKIM LATA 2010-2019	15
WYKRES 5. PRZYROST NATURALNY W POWIECIE SZAMOTULSKIM	16
WYKRES 6. LICZBA LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W POWIECIE SZAMOTULSKIM LATA 2014-2019	17
WYKRES 7. LICZBA BEZROBOTNYCH W POWIECIE SZAMOTULSKIM W LATACH 2014-2020	20
WYKRES 8. STOPA BEZROBOCIA (PODAWANA NA KONIEC CZERWCA)	21
WYKRES 9. BEZROBOTNI Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2014-2020	22
WYKRES 10. BEZROBOCIE DŁUGOTRWAŁE W POWIECIE SZAMOTULSKIM NA PRZESTRZENI LAT 2014-2020	23
WYKRES 11. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W POWIECIE SZAMOTULSKIM W LATACH 2014-2019	24
WYKRES 12. BRANŻE NA TERENIE POWIATU SZAMOTULSKIEGO W LATACH 2014-2019	24
WYKRES 13. CHARAKTERYSTYKA LICZBY PRZESTĘPSTW W POWIECIE SZAMOTULSKIM W 2019 R.	27
WYKRES 14. MIEJSCOWE ZAGROŻENIA NA TERENIE POWIATU W 2019 ROKU	29
WYKRES 15. GŁÓWNE POWODY UDZIELANIA POMOCY NA TERENIE POWIATU SZAMOTULSKIEGO (ROK 2019)	46
WYKRES 16. SYTUACJA RODZINNA DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ WG STANU NA WRZESIEŃ 2020 R.	54
WYKRES 17. MIEJSCOWOŚCI POCHODZENIA RESPONDENTÓW ANKIETY	73
WYKRES 18. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH GRUP WIEKOWYCH W BADANIU ANKIETOWYM	74
WYKRES 19. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH GRUP WIEKOWYCH W BADANIU ANKIETOWYM W ODNIESIENIU DO PŁCI	74
WYKRES 20. POZIOM WYKSZTAŁCENIA BADANEJ GRUPY MIESZKAŃCÓW	75
WYKRES 21. POZIOM WYKSZTAŁCENIA W ODNIESIENIU DO PŁACI ANKIETOWANYCH MIESZKAŃCÓW	76
WYKRES 22. STATUS ZAWODOWY BADANEJ GRUPY MIESZKAŃCÓW POWIATU	76
WYKRES 23. STATUS ZAWODOWY BADANEJ GRUPY MIESZKAŃCÓW POWIATU WG PŁCI	77
WYKRES 24. STATUS ZAWODOWY BADANEJ GRUPY WG WYKSZTAŁCENIA	78
WYKRES 25. OCENA BADANYCH DOTYCZĄCA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH W POWIECIE (ODSETEK WSKAZAŃ)	79
WYKRES 26. OCENA ISTNIEJĄCEJ POMOCY W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE (ODSETEK WSKAZAŃ)	82
WYKRES 27. OCENA JAKOŚCI USŁUG PCPR W SZAMOTUŁACH (ODSETEK WSKAZAŃ)	84
WYKRES 28. WSKAZANIA RESPONDENTÓW NA TEMAT POPRAWY SKUTECZNOŚCI POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ PCPR W SZAMOTUŁACH	85
WYKRES 29. ALKOHOLIZM – SKALA PROBLEMU	89
WYKRES 30. STARZENIE SIĘ SPOŁECZNOŚCI POWIATU – SKALA PROBLEMU	90
WYKRES 31. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – SKALA PROBLEMU	90
WYKRES 32. DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA – SKALA PROBLEMU	91
WYKRES 33. ZABURZENIA PSYCHICZNE CORAZ WIĘKSZEJ LICZBY MIESZKAŃCÓW – SKALA PROBLEMU	91
WYKRES 34. OCENA POSZCZEGÓLNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINACH POWIATU	94
WYKRES 35. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ PLACÓWEK WSPARCIA DLA OSÓB CIERPIĄCYCH NA ZABURZENIA PSYCHICZNE	96
WYKRES 36. POMOC W INTEGRACJI CUDZOZIEMCÓW	97
WYKRES 37. NARKOMANIA – OCENA ISTNIEJĄCEJ POMOCY	97
WYKRES 38. POMOC W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	98
	142

WYKRES 39. POMOC DLA DZIECI POZBAWIONYCH OPIEKI RODZICIELSKIEJ UMIESZCZONYCH W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	99
WYKRES 40. POMOC DLA DZIECI POZBAWIONYCH OPIEKI RODZICIELSKIEJ UMIESZCZONYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH	99
WYKRES 41. OCENA ISTNIEJĄCEJ POMOCY (OFERTY) W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIECIE	101
WYKRES 42. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII RODZIN ZASTĘPCZYCH W BADANIU ANKIETOWYM	105
WYKRES 43. UDZIAŁ PRZEDSTAWICIELI RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W BADANIU W ODNIESIENIU DO LICZBY DZIECI BĘDĄCYCH W ŚRODOWISKU WYCHOWAWCZYM	106
WYKRES 44. KATEGORIE RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W ODNIESIENIU DO LICZBY DZIECI BĘDĄCYCH W ŚRODOWISKU WYCHOWAWCZYM	106
WYKRES 45. OCENA CZĘSTOTLIWOŚCI WIZYT W ŚRODOWISKU WYCHOWAWCZYM	108
WYKRES 46. OCENA ELASTYCZNOŚCI GODZINOWEJ SPOTKAŃ Z KOORDYNATOREM	108
WYKRES 47. OCENA DOSTĘPNOŚCI POMOCY SPECJALISTYCZNEJ DLA WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ	109
WYKRES 48. OCZEKIWANE ZMIANY NA PŁASZCZYŹNIE WSPÓŁPRACY Z KOORDYNATOREM	110
WYKRES 49. OCZEKIWANE ZMIANY WE WSPÓŁPRACY Z KOORDYNATOREM RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W ZAKRESIE CZĘSTOTLIWOŚCI WIZYT	110
WYKRES 50. OCZEKIWANIA RESPONDENTÓW W ZAKRESIE USŁUG SPECJALISTYCZNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	112

Przewodniczący Rady

Radosław Łanoszka

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 1876 z późn. zm.), do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Przyjęcie treści Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przez Radę Powiatu służyć będzie wypracowaniu właściwych dla powiatu szamotulskiego systemów wsparcia uruchomionych w wypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajdzie się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. Biorąc powyższe pod uwagę projekt uchwały przekazuje się pod obrady Rady Powiatu.

Przewodniczący Rady

Radosław Łanoszka